

Strategia Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	4
UWARUNKOWANIA, KONTEKST I KLUCZOWE USTALENIA DIAGNOSTYCZNE	5
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	5
Podstawa prawna	5
Metodyka opracowania strategii	6
Raport z monitoringu i ewaluacji ex-post	8
Ewaluacja ex-post	16
Obszary strategicznej interwencji	18
2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	21
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	27
4. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych	28
Wnioski z diagnozy	31
Wnioski z badań społecznych	33
5. Analiza SWOT	35
ZAŁOŻENIA PLANISTYCZNE	37
6. Wizja i misja rozwoju	40
POZIOM STRATEGICZNY	43
7. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	43
POZIOM OPERACYJNY	44
8. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	44
9. Schemat interwencji	52
10. Rezultaty planowanych działań	53
WDRAŻANIE	54
11. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	54
12. Finansowanie strategii	56
13. Ewaluacja ex-ante	56
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	60
Położenie geograficzne	60
Ludność i procesy demograficzne	61
Gospodarka i rynek pracy	66
Środowisko naturalne oraz infrastruktura	71
Kultura, dziedzictwo kulturowe, turystyka oraz sport	74
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	78
Usługi społeczne	80
Edukacja i wychowanie	84
Finanse samorządowe	87
Gmina oczami mieszkańców	90
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	101
Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych	101
Instrumentacja polityki przestrzennej	101
Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Brenna	102

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030 jest jednym z ważniejszych dokumentów z punktu widzenia rozwoju gminy. Dokument ten stanowi podstawę do kreowania i wzmacniania rozwoju społecznego, ekonomicznego oraz przestrzennego gminy. W strategii określone są cele i kierunki działania, które zidentyfikowano na podstawie wniosków z przeprowadzonej na potrzeby strategii diagnozy. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy stanowi punkt wyjścia do opracowania części planistycznej dokumentu.

Dokument opracowano na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038) oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057). Strategia uwzględnia zasady zgodności programowej z podstawowymi dokumentami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi. Powstanie dokumentu jest efektem połączenia analizy danych zastanych, diagnozy, przeprowadzonych badań ankietowych oraz prac warsztatowych, eksperckich.

Nowością, która wynika ze zmian w przepisach, jest wzrost roli komponentu przestrzennego w strategii oraz uwzględnienie w dokumencie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, obszarów strategicznej interwencji oraz ram finansowych strategii. Polityka rozwoju zyskuje bardziej widoczny wymiar przestrzenny.

Strategia ma stanowić wsparcie władz jednostek samorządu terytorialnego w zarządzaniu strategicznym. Ponadto jest podstawą do wnioskowania o dofinansowanie, a także ma na celu kierunkowanie i zabezpieczanie ciągłości polityki rozwoju. Oprócz tego pełni również rolę integrującą, przede wszystkim z uwagi na włączenie w proces jej powstawania mieszkańców.

UWARUNKOWANIA, KONTEKST I KLUCZOWE USTALENIA DIAGNOSTYCZNE

1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawą prawną, która wpływa na kształt i strukturę *Strategii Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030* jest Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1372), która mówi o tym, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Nowością, która wynika ze zmian w dotychczasowych przepisach prawa, jest uwzględnienie w dokumencie, poza kwestiami społecznymi i gospodarczymi, również aspektu przestrzennego. Zgodnie z Art. 10f. 1. ww. ustawy: Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Obowiązkiem, który ma związek ze zmianami w przepisach, jest przeprowadzenie procesu konsultacji z mieszkańcami, sąsiednimi gminami, partnerami społeczno-gospodarczymi, zarządem województwa, a także właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej (Art. 6.3.).

Metodyka opracowania strategii

Monitoring i ewaluacja ex-post

Ewaluacja ex-post oraz monitoring pozwoliły na podsumowanie dotychczasowych działań w ramach realizacji poprzedniej strategii dla gminy Brenna. Przeprowadzony monitoring umożliwił zidentyfikowanie stopnia realizacji przedsięwzięć. Podczas ewaluacji oceniono na ile udało się osiągnąć założone cele, a tym samym oceniano skuteczność, efektywność, trafność i użyteczność interwencji.

Analiza desk research

Bazą do opracowania strategii i jednym z pierwszych etapów jest analiza danych wtórnych, tzw. zastanych. Analiza to obejmuje dokumenty diagnozy strategicznej w wymiarze lokalnym i regionalnym, raporty o stanie gminy oraz ogólnodostępne opracowania, analizy i ekspertyzy. Ponadto analizie poddano dostępne zbiory danych statystycznych gromadzonych przez Bank Danych Lokalnych GUS, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatowy Urząd Pracy. Analiza desk research została uzupełniona o badanie ankietowe.

Badania ilościowe

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu oraz w celu poznania potrzeb i oczekiwań mieszkańców, przeprowadzono badania sondażowe. Łącznie w badaniu wzięło udział 325 mieszkańców gminy Brenna.

Badania jakościowe

Badania jakościowe pozwalają na pogłębienie wiedzy na temat sytuacji, w jakiej znajduje się gmina oraz na rozpoznanie problemów i procesów, które zachodzą na jej terenie. Na potrzeby strategii przeprowadzono badania i obserwacje terenowe.

Analiza SWOT

Następnym krokiem było przeprowadzenie analizy SWOT. Zebrane informacje zostały usystematyzowane i przedstawione w postaci tabelarycznej, w podziale na czynniki wewnętrzne i zewnętrzne. Wskazane zostały elementy, które mogą zostać wykorzystane w procesie rozwoju (mocne strony i szanse) oraz takie, które mogą stanowić barierę i ograniczenia rozwojowe (słabe strony i zagrożenia).

Opracowanie wizji i misji

Wizja to opis pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej, która jest wynikiem zdiagnozowanych potrzeb oraz uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. Natomiast misja określa ideę i ogólny kierunek działania i rozwoju gminy.

Sformułowanie celów

Cele strategiczne zostały przedstawione w podziale na trzy główne sfery: społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Kierunki działań stanowią rozwinięcie wypracowanej misji gminy i wskazują główne priorytety realizacji celów strategicznych. Zaplanowane cele i kierunki działań mają przede wszystkim stanowić odpowiedź na potrzeby rozwojowe gminy, wskazywać możliwości wykorzystania mocnych stron i szans, przy jednoczesnej eliminacji słabych stron i zagrożeń.

Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego oraz rekomendacji w tym zakresie

Model stanowi nowy element planowania rozwoju i zgodnie ze znowelizowanymi przepisami, stanowi obowiązkowy element każdej strategii. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazuje wizję rozwoju i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. Stanowi graficzne odzwierciedlenie najważniejszych treści przedstawionych w strategii. Opis ustaleń i rekomendacji przedstawia zasady wynikające z przyjętego modelu.

Opracowanie części wdrożeniowej

Część wdrożeniowa dotyczy mechanizmów wdrażania, takich jak system realizacji strategii, monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Obowiązkowym elementem systemu realizacji strategii są wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych. W strategii zawarte są również ramy finansowe i źródła jej finansowania. Uzupełnieniem części wdrożeniowej jest ewaluacja ex-ante, która pozwala ocenić na ile uzasadnione jest podjęcie planowanych interwencji i czy zakładane w strategii rezultaty mają szansę zostać osiągnięte.

Raport z monitoringu i ewaluacji ex-post

Monitoring końcowy

Niniejszy dokument stanowi podsumowanie dotychczasowych działań w ramach realizacji Strategii Rozwoju Gminy Brenna do 2020 r. W ramach strategii zaplanowano łącznie 58 przedsięwzięć. Koncepcja strategiczna gminy Brenna zakładała realizację trzech celów strategicznych, które związane były kolejno z turystyką, infrastrukturą i środowiskiem oraz usługami publicznymi:

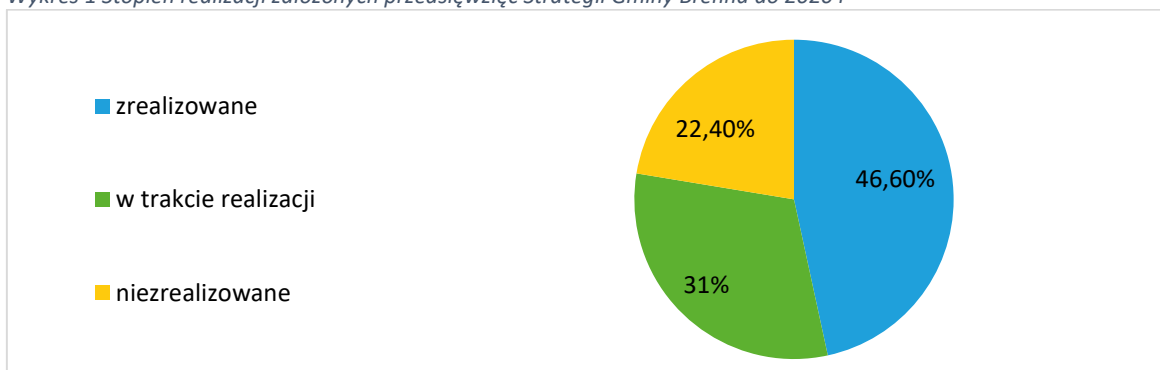
Cel strategiczny nr. 1	Zapewnienie warunków dla wykorzystania potencjału turystycznego i unikatowych walorów Gminy Brenna.	Większość przedsięwzięć została zrealizowana (50%).
Cel strategiczny nr. 2	Rozwój infrastruktury oraz poprawa jakości środowiska naturalnego na rzecz wzrostu atrakcyjności osiedleńczej, turystycznej i inwestycyjnej.	Największa część przedsięwzięć jest w trakcie realizacji (44%).
Cel strategiczny nr. 3	Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz sektora usług społecznych.	Większość przedsięwzięć została zrealizowana (56%).

Tabela 1 Poziom realizacji założonych przedsięwzięć

	Zrealizowane	W trakcie realizacji	Niezrealizowane
Liczba przedsięwzięć	27	18	13
%	46,6	31,0	22,4

Źródło: opracowanie własne

Wykres 1 Stopień realizacji założonych przedsięwzięć Strategii Gminy Brenna do 2020 r

Źródło: opracowanie własne

Wnioski ogólne:

- Większość założonych działań została zrealizowana (46,6%) lub jest częściowo zrealizowana (31,0%).
- Działania niezrealizowane stanowią mniejszość – 22,4%.

Oprócz celów strategicznych, założono trzy projekty kluczowe:

1. Utworzenie „Kotarz Areny – Centrum Aktywnego Wypoczynku”.

Z punktu widzenia kompetencji gminy projekt w pełni zrealizowano.

2. Uporządkowanie i rozwój systemu kanalizacyjnego oraz zaopatrzenia w wodę.

Projekt w trakcie realizacji. Zrealizowano rozwój systemów wodnokanalizacyjnych w Górkach Wielkich (Zalesie, Nowy Świat, Szpotawice), natomiast w realizacji pozostaje rozwój obiektu w Brennej (Kormany).

3. Realizacja projektu „Beskid Śląski – wspólne dziedzictwo”.

Projekt zakładał stworzenie całorocznej infrastruktury udostępniającej dziedzictwo Beskidu Śląskiego i został w pełni zrealizowany.

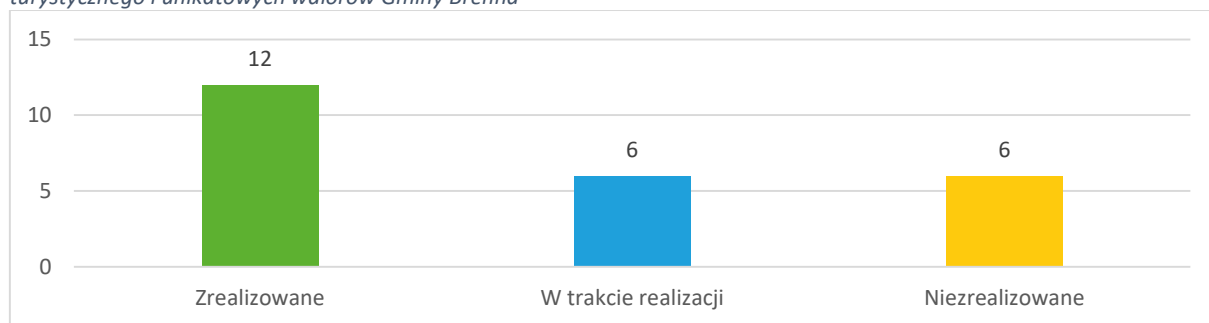
Ocena realizacji szczegółowych celów strategii rozwoju

CEL NR 1

W wyniku działań podjętych w ramach celu nr 1 zrealizowano dwanaście przedsięwzięć, sześć jest w trakcie realizacji, a sześć pozostało niezrealizowanych.

Wykres 2 Realizacja założonych działań w ramach celu nr 1 Zapewnienie warunków dla wykorzystania potencjału turystycznego i unikatowych walorów Gminy Brenna

Źródło: opracowanie własne

W ramach **celu nr 1** założono pięć celów szczegółowych:

T.1.

Tworzenie nowych produktów turystycznych i rozwijanie istniejących w oparciu o dziedzictwo kulturowe, przyrodnicze oraz współpracę transgraniczną.

Stworzono nowy produkt transgraniczny o nazwie „Za woniom drzewa”. W ramach celu szczegółowego rozwinięto sieć zagród edukacyjnych oraz wsparto rozwój oferty agroturystycznej. W szczególności powstały: nowa Bacówka Na Starym Groniu, Bacówka u Greniów, Dom Pod Lipą oraz Bacówka u Juchów. Na bazie Obserwatorium Nietoperzy w Brennej utworzono nowy produkt turystyczny mający na celu ochronę siedlisk nietoperzy. Wsparto także rozwój bacówek oraz działania związane z pasterstwem, np. poprzez organizację wydarzeń takich jak „Redyk Beskidzki”. Skutecznie

wykorzystano potencjał dziedzictwa poprzez realizację cyklicznych imprez. Oferta kulturalna była stale rozwijana. Utworzenie Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego w obrębie Góry Kotarz nie zostało zrealizowane.

T.2.

Zintegrowanie działania na rzecz rozwijania produktów lokalnych.

Przytoczony cel zakładał zintensyfikowanie prac na rzecz certyfikacji unikalnych produktów lokalnych związanych z dziedzictwem kulturowym i rękodziełem. Dotyczyło to również produktów spożywczych chronionych prawem polskim, wytwarzanych z tradycyjnych surowców, posiadających tradycyjny skład lub sposób produkcji. Celem tego nie udało się zrealizować, głównie ze względu na ograniczoną sprawczość gminy w tym obszarze. Warto zrealizować go w przyszłości, ponieważ wyroby tradycyjne mogą znaleźć się na Liście Produktów Tradycyjnych – potencjał do tego mają wyroby z sera, miodu i zioła górskie, piaskowiec godulski oraz wyroby z naturalnej wełny.

T.3.

Zbudowanie całorocznej oferty turystycznej w oparciu o potencjał turystyczny gminy.

Wdrażając cel rozwinęto ofertę narciarstwa biegowego w szczególności w Brennej Leśnicy. Powstała także wypożyczalnia sprzętu narciarskiego w Parku Turystyki w Brennej. Rozwinęta została również oferta biegów górskich i wytrzymałościowych. Stworzono strefę aktywnego wypoczynku w Leśnicy. Rozwijany był system zielonych plaż na terenie gminy. Działania w tym zakresie nadal trwają. W trakcie realizacji jest modernizacja i doposażanie obiektów sportowych i infrastruktury rekreacyjnej. Działania związane z rozwojem turystyki rowerowej zostały częściowo zrealizowane. Przede wszystkim rozbudowano sieć tras MTB i zaczęto organizować imprezy sportowe na wytyczonych trasach. W trakcie realizacji jest zagospodarowanie wałów z uwzględnieniem tworzenia miejsc obsługi rowerzystów (MOR), miejsc przyjaznych rowerzystom oraz wypożyczalnią rowerów. Utworzono tor BMX. Nie utworzono zakładanej strefy aktywności rowerowej na Górze Kotarz. Nie zrealizowano także działań mających na celu utworzenie warunków dla rozwoju bazy turystycznej w gminie oraz tych na rzecz promocji i rozwoju sportu osób niepełnosprawnych na terenie gminy. Rozszerzenie oferty narciarstwa zjazdowego nie powiodło się, ponieważ nowy wyciąg nie został wybudowany.

T.4.**Zachowanie bioróżnorodności.**

W ramach tego celu zrealizowano działania mające na celu ochronę siedlisk nietoperzy na terenie gminy oraz ochronę i inwentaryzację osuwisk, osobliwości przyrodniczych, pomników przyrody. Zachowano i rozwinęto sieć ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych (np. Krzyż Zakochanych, Myśliwski Szlak, herbarium). Nie utworzono enklaw endogenicznej roślinności np. skupisk ziół na wałach rzeki Brennicy, pozostaje to więc do realizacji w przyszłości.

T.5.**Intensyfikacja podejmowanych działań promocyjnych.**

Zrealizowano działania promocyjne wykorzystujące hasło „Brenna – siła natury”. Dzięki odpowiednim działaniom, świadomość ekologiczna wśród mieszkańców wzrosła, podobnie jak świadomość wpływu dziedzictwa naturalnego na rozwój turystyki w gminie. Wykorzystano możliwości promocyjne w ramach współpracy międzynarodowej (dotyczy to również projektów transgranicznych przy współpracy z partnerami z Czech/Słowacji). W trakcie realizacji są działania nakierowane na pozyskiwanie i obsługę inwestorów, w tym inwestorów strategicznych oraz chcących inwestować w atrakcje turystyczne. Budowa jednolitego systemu identyfikacji wizualnej i informacji przestrzennej Gminy Brenna nie powiodła się – w przyszłości należy wprowadzić uchwałę krajobrazową, która uporządkuje i ujednolici krajobraz gminy.

CEL NR 2

W wyniku działań podjętych w ramach celu nr 2 zrealizowano pięć przedsięwzięć, cztery nie zostały zrealizowane, a najwięcej działań jest w trakcie realizacji – dokładnie siedem.

Wykres 3 Realizacja założonych działań w ramach celu nr 2 Rozwój infrastruktury oraz poprawa jakości środowiska naturalnego na rzecz wzrostu atrakcyjności osiedleńczej, turystycznej i inwestycyjnej

Źródło – opracowanie własne

W ramach **celu nr 2** założono cztery cele szczegółowe:

liŚ.1.

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sieciowej.

Rozwinięto system gospodarki ściekowej i infrastrukturę wodociągową. W trakcie realizacji są działania mające na celu zwiększenie retencji wód w gminie. Nie przygotowano zbiorników do zabezpieczenia ujęć w celach naśnieżania stoków i przeciwdziałania klęskom żywiołowym oraz zmianom klimatu. Nie zrealizowano także budowy systemu małej retencji i przywrócenia funkcjonalności istniejących zbiorników wodnych (np. Hołcyna), co warto podkreślić stanowi kompetencję PGW Wody Polskie. Pozostaje to do realizacji w kolejnej strategii. Rozwój sieci gazowej został częściowo zrealizowany. Rozbudowano sieć i zwiększono liczbę przyłączy. Poprawa przepustowości i infrastruktury jest w fazie projektowej. Przygotowanie podłączeń w celach grzewczych (co uzupełnia działania związane z eliminacją niskiej emisji), jest w trakcie realizacji. W trakcie realizacji jest także rozwój sieci elektroenergetycznej, który obejmuje rozwój i modernizację istniejącej sieci, zabezpieczenie potrzeb gminy w kontekście planów rozwojowych oraz zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego. Należy podkreślić, że w miarę rozwoju zabudowy konieczna będzie dalsza rozbudowa i modernizacja infrastruktury, a w dłuższej perspektywie czasowej po wyposażeniu nastąpi konieczność modernizacji najstarszych jej elementów.

liŚ.2.

Zwiększenie efektywności systemu gospodarki odpadami.

W trakcie realizacji są działania w zakresie poprawy standardów utrzymania czystości i porządku, zwiększenia efektywności gospodarki odpadami zgodnie z zapisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zakłada się również przeprowadzenie analizy w kontekście zmiany lokalizacji Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (aktualnie znajdującego się w centrum gminy).

liŚ.3.

Rozwój i modernizacja sieci drogowej.

Zmodernizowano drogi gminne i powiatowe. W planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniono możliwości rozbudowy dróg istniejących i budowy nowych. Podjęto działania na rzecz poprawy publicznego i prywatnego systemu transportu zbiorowego. Nie zbudowano zintegrowanego systemu komunikacyjnego uwzględniającego trasy rowerowe. Rozbudowa systemu parkingowego na terenie gminy również nie została zrealizowana.

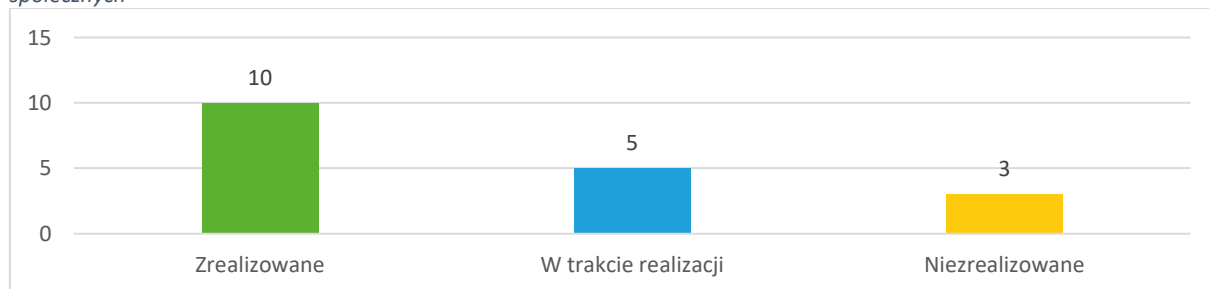
liś.4.**Przeciwdziałanie niskiej emisji i wzrost wykorzystania OZE.**

Nie zrealizowano działania związanego z wsparciem dla mieszkańców w zakresie budowy i przebudowy infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE). Nie podjęto działań na rzecz rozwoju inicjatywy „Brenergia – Klaster Lokalnego Systemu Energetycznego”. W ramach realizacji zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Brenna 2016-2020 oraz wspierania działań proekologicznych zrealizowano działania mające na celu termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz wykorzystanie OZE w infrastrukturze komunalnej (Szkola Podstawowa nr 2, Przedszkole Publiczne nr 1). Przeprowadzono również modernizację oświetlenia ulicznego, Gmina prowadziła prace polegające na rozbudowie, natomiast na majątku Tauronu miała miejsce modernizacja punktów oświetlenia ulicznego. W ramach tego celu szczegółowego rozwinęto także sieć komunikacji rowerowej (działanie równocześnie wpisujące się w poprawę atrakcyjności turystycznej, jak również poprawę infrastruktury komunikacyjnej) oraz poprawiono jakość powietrza poprzez kompleksowe działania ukierunkowane na wymianę indywidualnych źródeł ciepła, przede wszystkim przestarzałych kotłów węglowych na nowoczesne rozwiązania technologiczne. Nie udało się stworzyć lokalnych sieci ciepłowniczych opartych na kogeneracji oraz rozwoju mikrosystemów ciepłowniczych. Gmina niewystarczająco promowała rozwiązania związane z instalacjami zgazowywania biomasy oraz działania związane z produkcją i zastosowaniem energetycznego peletu (granulatu) z odpadów drzewnych (biomasy).

CEL NR 3

W wyniku działań podjętych w ramach celu nr 3 zrealizowano dziesięć przedsięwzięć, pięć jest w trakcie realizacji, a trzech nie zrealizowano.

Wykres 4 Realizacja założonych działań w ramach celu nr 3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz sektora usług społecznych

Źródło: opracowanie własne

W ramach celu nr 3 założono cztery cele szczegółowe:

UP.1.

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej.

W ramach tego celu poddano termomodernizacji budynek Szkoły Podstawowej nr 2 w Brennej oraz Przedszkola Publicznego nr 1 w Górkach Małych. Ponadto dostosowano i doposażono obiekty edukacyjne do wymogów/standardów nowej ustawy o szkolnictwie (ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe), zakres obejmuje zarówno budynki szkół, sale lekcyjne, jak i boiska oraz inne obiekty powiązane. Doposażono pracownie dydaktyczne, w tym pracownie językowe i komputerowe. Kontynuowano dotychczasowe działania miękkie – czyli wyrównywanie szans, zajęcia dodatkowe, poprawa jakości realizowanych procesów dydaktycznych (projekty kompleksowe). Wykorzystano infrastrukturę do realizacji koncepcji uczenia się przez całe życie (w tym we współpracy z organizacjami pozarządowymi), ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych. W trakcie realizacji jest rozwijanie infrastruktury sportowej przy boiskach (nowe nawierzchnie, doposażenie obiektów w nowe elementy).

UP.2.

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej.

Prowadzenie działań na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zostało w pełni zrealizowane. Rozwój mieszkalnictwa komunalnego, socjalnego i mieszkań chronionych został częściowo zrealizowany – jednak dotyczy to powstania tylko jednego mieszkania. Rozbudowa oferty mieszkaniowej na pewno byłaby korzystna dla mieszkańców gminy, dlatego warto w przyszłości realizować to założenie. Zgodnie z zapisami opracowania „Projekt Stanica. Memorandum” zakłada się opcjonalne wykorzystanie obiektu dawnej stnicy na rzecz celów społecznych – działania nie zostały zrealizowane.

UP.3.

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury.

Wzmocniono zasoby techniczne Ośrodka Promocji, Kultury i Sportu. Częściowo zrealizowano zadanie sceny amfiteatru (w aktualnym okresie planistycznym planuje się zadanie widowni) oraz rozbudowę kompleksu infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. W ramach modernizacji i rozbudowy sieci bibliotek przeniesiono, wyremontowano i udostępniono bibliotekę w centrum Brennej na parterze siedziby Urzędu Gminy. Ponadto częściowo dostosowano budynki biblioteczne do potrzeb osób niepełnosprawnych. Nie podjęto jednak rozbudowy obiektu Gminnej Biblioteki - Filii w Górkach Małych. W ramach celu szczegółowego nie udało się stworzyć Centrum Edukacji Kulturalnej. Podobnie jak w przypadku celu UP.2, nie zrealizowano działań wynikających z opracowania „Projekt Stanica. Memorandum”, tj. opcjonalnego wykorzystania obiektu dawnej stnicy na rzecz celów kulturalnych.

UP.4.**Rozwój usług publicznych oraz aktywizacja mieszkańców.**

Podjęto działania mające na celu kontynuację działań z zakresu e-urząd, rozwoju usług internetowych administracji publicznej w gminie Brenna. Rozwinięto sieci komórkowe i Internet szerokopasmowy – dostosowanie sieci do aktualnych potrzeb mieszkańców i możliwości technicznych (w szczególności rozwój sieci w Górkach Małych i Wielkich). Nastąpił rozwój wielopłaszczyznowej współpracy administracji publicznej oraz organizacji obywatelskich. Poszerzono wachlarz form współpracy z sektorem społecznym w oparciu o przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Częściowo zrealizowano działania na rzecz utworzenia nowych sekcji sportowych w istniejących klubach sportowych (kolarskiej, biegowej czy narciarskiej).

Ewaluacja ex-post

Przedstawiona ewaluacja jest ewaluacją końcową. Ocenie podlega stopień realizacji przedsięwzięć zawartych w Strategii Gminy Brenna do 2020 r. Większość celów została zrealizowana, część jest w trakcie realizacji. Ogólny stopień realizacji założonych celów należy więc ocenić jako dobry. Ewaluacja odnosi się do pięciu kryteriów, które pozwalają dokładniej ocenić stopień realizacji i efektywność Strategii. Pierwszym z nich jest trafność, kryterium to pozwala stwierdzić, czy zrealizowane cele Strategii odpowiadają potrzebom gminy i mieszkańcom. Drugim kryterium jest efektywność, która pozwala ocenić czy cele zostały osiągnięte możliwie najniższym kosztem. Kryterium skuteczności ustala, czy zrealizowane przedsięwzięcia odpowiadają wcześniejszym założeniom znajdującym się w Strategii. Kolejnym kryterium jest użyteczność, sprawdzające czy osiągnięte rezultaty działań są korzystne dla odbiorców Strategii, czyli przede wszystkim dla mieszkańców. Ostatnim wskaźnikiem jest trwałość efektów zrealizowanych celów strategicznych.

Trafność	Konstrukcję celów Strategii Rozwoju Gminy Brenna należy uznać za poprawną. Odnosi się ona do celów strategicznych, operacyjnych i konkretnych działań podjętych w ramach Strategii. Wszystkie podjęte działania odpowiadają potrzebom, które zostały wcześniej zdefiniowane w Strategii zawierającej dogłębną diagnozę społeczno-gospodarczą.
Efektywność	Większość założeń została zrealizowana. W finansowaniu niektórych przeszkodziła sytuacja epidemiologiczna w kraju. Przy planowaniu Strategii uwzględniono możliwość finansowania części przedsięwzięć z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, przez co część działań została dofinansowana ze środków zewnętrznych.
Skuteczność	Większość założonych celów została zrealizowana, jednak do realizacji pozostaje kilka ważnych przedsięwzięć, związanych przede wszystkim z upowszechnianiem wykorzystania odnawialnych źródeł energii czy budową mieszkań komunalnych i socjalnych. Projekty kluczowe zostały niemal w pełni zrealizowane. Pomimo niezrealizowania niektórych celów, skuteczność realizacji Strategii można uznać za dość wysoką.
Użyteczność	Efekty działań przynoszą korzyść dla mieszkańców. Przedsięwzięcia związane z rozbudową i modernizacją systemów wodnokanalizacyjnych, gazowych i elektrycznych, czy modernizacją dróg były kluczowe i mają wysoką wartość użytkową. Również efekty działań związanych z doposażaniem pracowni szkolnych, rozwojem obiektów sportowych czy poprawą dostępności do sieci internetowej są widoczne prawie natychmiast. Na użyteczne efekty niektórych przedsięwzięć trzeba poczekać, ponieważ są w trakcie realizacji. Natomiast korzyści płynące z pozyskiwania nowych inwestorów będą widoczne dopiero za jakiś czas, po rozpoczęciu konkretnych inwestycji.
Trwałość	Większość założeń Strategii została zrealizowana, zatem osiągnięte efekty będą miały długofalowe, pozytywne skutki. W szczególności rozwój sieci wodno-kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych oraz modernizacja dróg zapewnia trwałość użytkowania przez kolejne lata. Dzięki kompleksowym działaniom zorientowanym na wymianę starych pieców u użytkowników indywidualnych, gmina działa na rzecz poprawy jakości powietrza. Działania w tym kierunku będą trwałe, szczególnie gdy zostanie zrealizowany cel związany z upowszechnieniem bardziej ekologicznych źródeł energii. Część celów Strategii jest w realizacji, przez co ich efekty będą widoczne po ukończeniu realizowanych przedsięwzięć.

Gmina powinna postarać się zrealizować wszystkie zaplanowane założenia Strategii. Część zdefiniowanych celów nie została osiągnięta, dlatego warto zrealizować je w kolejnych latach. Tyczy się to szczególnie działań związanych ze wspieraniem mieszkańców w zakresie pozyskiwania odnawialnych źródeł energii w celu dalszego ograniczania emisji szkodliwych gazów i pyłów. Warto zastanowić się nad wspieraniem działań w ramach inicjatywy „Brenergia – Klaster Lokalnego Systemu Energetycznego”. Ze względu na postępujące zmiany klimatyczne i zagrażające regionowi susze wskazane jest stworzenie systemu małej retencji. Zostało to zawarte w Strategii Gminy, jednak przedsięwzięcia nie zrealizowano. Cel związany z rozwojem mieszkalnictwa komunalnego, socjalnego i chronionego w analizowanej Strategii nie został osiągnięty (powstało tylko 1 mieszkanie). Zgodnie z informacjami zawartymi w Strategii Gminy Brenna do 2020 r., gmina ma duży potencjał osiedleńczy. Wiele ludzi z miast przeprowadza się do Brennej. Potencjał ten można wykorzystać rozbudowując szczególnie ofertę mieszkań komunalnych, co zachęciłoby również mniej zamożne osoby do osiedlenia się w gminie. Cel związany z promocją i rozwojem sportu osób niepełnosprawnych nie został osiągnięty, warto zatem zawrzeć go w kolejnej Strategii, gdyż wpłynęłoby to pozytywnie na wizerunek gminy, która byłaby odbierana jako bardziej przyjazna dla osób z niepełnosprawnością. Do realizacji pozostaje również rozbudowa parkingów oraz zbudowanie jednolitego systemu wizualno-przestrzennego Gminy Brenna, który będzie korzystny zarówno dla mieszkańców gminy jak i dla odwiedzających ją turystów. Warto także pochylić się nad kwestią budowy zintegrowanego systemu komunikacyjnego, uwzględniającego trasy rowerowe. Dzięki temu gmina będzie bardziej atrakcyjna dla turystów.

Obszary strategicznej interwencji

OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „*obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. 1. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038).*”

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego pn. Strategia Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”, zidentyfikowano 5 OSI w ujęciu tematycznym, które zostały przyporządkowane do dwóch grup:

1. OSI konkurencyjne
 - a. **Obszary cenne przyrodniczo**
 - b. Ośrodki wzrostu
2. OSI problemowe
 - a. Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze
 - b. **Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza**
 - c. Gminy w transformacji górniczej

Gmina Brenna wpisuje się zarówno w OSI konkurencyjne jak i problemowe. W przypadku OSI konkurencyjnych, gmina Brenna wpisuje się w **obszary cenne przyrodniczo**. W 5-stopniowej skali została zaklasyfikowana do grupy gmin charakteryzujących się najwyższymi walorami przyrodniczymi, czego potwierdzeniem są wyznaczone na jej obszarze liczne formy ochrony przyrody. Na terenie Brennej obecne są: Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, Specjalne Obszary Ochrony (Beskid Śląski oraz Kościół w Górkach Wielkich), zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Góra Bucze), ale również stanowisko dokumentacyjne i użytek ekologiczny. Wyzwanie powiązane z obszarami o szczególnej wartości przyrodniczej stanowi przede wszystkim ochrona różnorodności biologicznej oraz planowanie zrównoważonej polityki rozwoju, mającej na celu połączenie i godzenie interesów ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym.

Gmina Brenna wpisuje się również w OSI problemowe – **gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza**. Została przyporządkowana do I obszaru problemowego ze względu na jakość powietrza. Obszar ten dotyczy gmin, na terenie których występowało przekroczenie jednego dowolnego wskaźnika jakości powietrza.

Poniżej przedstawiono zakres planowanych w Strategii Województwa „Śląskie 2030” działań, dedykowanych dla OSI, w które wpisuje się gmina Brenna.

Obszary cenne przyrodniczo	
Cel strategiczny A	Cel strategiczny B
• Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne. • Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.	• Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia. • Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
Cel strategiczny C	Cel strategiczny D
• Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. • Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy. • Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio-i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych. • Promocja i rozwój zintegrowanego systemu gospodarki odpadami, w tym ograniczenie wytwarzania odpadów oraz prawidłowa segregacja odpadów przez wytwórców. • Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych. • Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. • Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej. • Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.	• Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną. • Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym. • Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu. • Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.

Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	
Cel strategiczny A	Cel strategiczny B
• Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.	• Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi

- Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.

pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii.

- Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych.
- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.

Cel strategiczny C	Cel strategiczny D
• Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. • Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych. • Poprawa powiązań transportowych poprzez ich przywrócenie, rozbudowę, modernizację i zarządzanie infrastrukturą wzmacniającą dostępność i spójność regionu, w tym w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego. • Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE. • Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. • Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego. • Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.	• Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju.

2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Rozdział odnosi się do przepisu „Art. 10f. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa” zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038) o samorządzie gminnym.

Zgodnie w powyższym zapisem prezentowany dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych, szczególnie tych na poziomie krajowym i regionalnym. Poniżej zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. Jednocześnie w poprzednim rozdziale wykazano odwołania do obszarów strategicznej interwencji znajdujących się w strategii rozwoju województwa, które tworzą płaszczyznę do rozwoju Gminy Brenna w konkretnych obszarach tematycznych. Poza odniesieniami do dokumentów krajowych i regionalnych, w dokumencie przedstawiono także dokumenty lokalne, które wpisują się w założenia planistyczne *Strategii Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030* i są w jej ramach koordynowane jako poszczególne polityki, plany na poziomie gminy.

Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony.
- Strategia Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.
- Program Rozwoju Turystyki w Województwie Śląskim 2020+.
- Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2017 – 2025.
- Strategia rozwoju Euroregionu Śląsk Cieszyński na lata 2021 – 2027.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brenna.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” z dnia 19 października 2020 r. jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” i stanowi nadrzędny dokument planistyczny województwa. Cele zawarte w *Strategii Rozwoju Gminy Brenna* są spójne i korespondują z celami strategii „Śląskie 2030”.

Według strategii „Śląskie 2030”, województwo śląskie jest regionem: odpowiedzialnej transformacji gospodarczej, przyjaznym dla mieszkańca, sprawnie zarządzanym, a jednocześnie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni. W dokumencie zdefiniowano cztery cele strategiczne, które zaprezentowano poniżej, wraz z przypisanymi do nich celami operacyjnymi.

Cel strategiczny A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	Cel strategiczny B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca
<i>Cele operacyjne:</i> A.1 Konkurencyjna gospodarka A.2 Innowacyjna gospodarka A.3 Silna lokalna przedsiębiorczość	<i>Cele operacyjne:</i> B.1 Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2 Aktywny mieszkaniowiec B.3 Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki
Cel strategiczny C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	Cel strategiczny D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
<i>Cele operacyjne:</i> C.1 Wysoka jakość środowiska C.2 Efektywna infrastruktura C.3 Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu	<i>Cele operacyjne:</i> D.1 Zrównoważony rozwój terytorialny D.2 Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3 Nowoczesna administracja publiczna

Strategia Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030 realizuje również przepisy Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo Wodne (Dz.U. z 2020 r., poz. 310 ze zm.) w szczególności art. 326, który wskazuje, że w strategii rozwoju gminy uwzględnia się: 1) plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy; 2) plany zarządzania ryzykiem powodziowym; 3) plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Poniżej przedstawiono istotne kwestie wynikające z tych dokumentów, które odnoszą się do obszaru gminy Brenna. Obowiązkowy element strategii, jakim jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Brenna, zawiera odniesienia przestrzenne (graficzne) do obszarów szczególnie zagrożonych powodzią oraz kwestii jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) oraz podziemnych (jcwpd), występujących na terenie gminy.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plan gospodarowania wodami (PGW) na obszarze dorzecza Wisły to podstawowy dokument planistyczny gospodarki wodnej według Ramowej Dyrektywy Wodnej. W PGW ustalane są cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych. Podstawowym celem środowiskowym jest uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i niepogorszenie go. Brenna znajduje się w regionie wodnym Małej Wisły i obszarze dorzecza Wisły, położona jest w całości w zlewni Wisły. Większość terenu gminy odwadnia rzeka Brennica wraz z dopływami. Jednolite części wód powierzchniowych (jcwp) i podziemnych (jcwpd) występujące na terenie gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2 Charakterystyka jcwp zlokalizowanych na terenie gminy Brenna

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW2000122111469	Leśnica	potok fliszowy	Silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry	niezagrożona
RW200012211149	Brennica	potok fliszowy	Silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry	niezagrożona
RW200012211124	Łaziński Potok (Zlewaniec)	potok fliszowy	Silnie zmieniona część wód	dobry	dobry potencjał ekologiczny	dobry	niezagrożona
RW200012211269	Jasienica	potok fliszowy	Silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry	zagrożona
RW20006211299	Iłownica	potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych	Silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry	zagrożona
RW20009211151	Wisła od Dobki do Bładnicy	mała rzeka wyżynna węglanowa	Silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry	niezagrożona

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW.

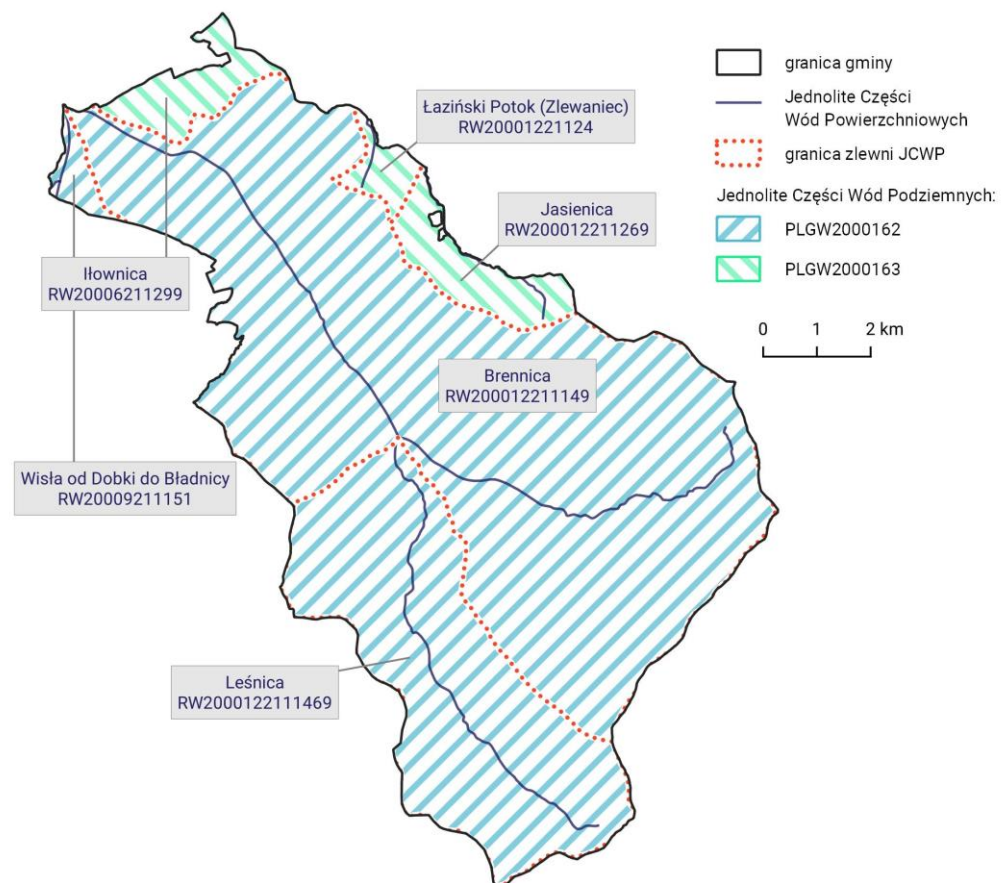
Tabela 3 Charakterystyka jcwpd zlokalizowanych na terenie gminy Brenna

Numer JCWPd	Ocena stanu ogólnego	Cel dla stanu chemicznego	Cel dla stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW2000158	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
PLGW2000162	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

PLGW2000163	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
-------------	-------	-------	-------	--------------

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW.

Rysunek 1 Mapa jednolitych części wód na terenie gminy Brenna

Źródło: opracowanie własne

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Głównym celem Programu wodno-środowiskowego kraju jest wskazanie działań zmierzających do osiągnięcia przez jednolite części wód, celów środowiskowych. W przypadku JCW występujących na terenie gminy Brenna, wskazuje się następujące zadania:

Tabela 4 Działania przewidziane do realizacji dla poszczególnych JCW na terenie gminy Brenna

1. Jasienica 2. Wisła od Dobki do Bładnicy	• opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia • regularny wywóz nieczystości płynnych • weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni
Leśnica	• budowa nowych oraz remont istniejących zbiorników bezodpływowych • regularny wywóz nieczystości płynnych • weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni
Brennica	• budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków • budowa nowych oraz remont istniejących zbiorników bezodpływowych • opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia • regularny wywóz nieczystości płynnych • przebudowa stopni i progów w celu uzyskania ciągłości morfologicznej rzeki Mała Wisła na odcinku od zbiornika Wisła Czarne (bez zapory zbiornika) do ujścia do zbiornika Goczałkowice (km 96+800 do 57+100) wraz z dopływami Brennica z Leśnicą (km 0+000 do 9+200); Kopydło (km 0+000 do 3+500). • weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni
Łaziński Potok (Zlewaniec)	• regularny wywóz nieczystości płynnych • weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni
Łłownica	• regularny wywóz nieczystości płynnych • weryfikacja Programu ochrony środowiska dla gminy • weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni
PLGW2000158	• coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia
PLGW2000162	• analiza wykorzystania wód z odwodnień i wód powierzchniowych • coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia • przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych • racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia
PLGW2000163	• coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia • przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych

Źródło: opracowanie własne.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Celem Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym jest „ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej”.

Wśród celów głównych wymienia się:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawę systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

W ramach działań PZRP dla dorzecza Wisły, na terenie gminy Brenna przewidziano działanie jakim jest: Odbudowa urządzeń wodnych zabudowy regulacyjnej rz. Brennica w km 4+500-7+300 m. Górki Małe, Brenna, woj. śląskie - odcinek od km 4+500 do progu w km 6+380.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie opracowuje dokument, jakim jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Jest on, wraz z planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planami zarządzania ryzykiem powodziowym, a także planami utrzymania wód, najważniejszym dokumentem z tego zakresu. W. dokumenty łącznie przyczynią się do poprawy stanu gospodarki wodnej w Polsce. Celem wspomnianego planu jest zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wód, użytecznych dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej. Natomiast do celów szczegółowych PPSS należą:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy

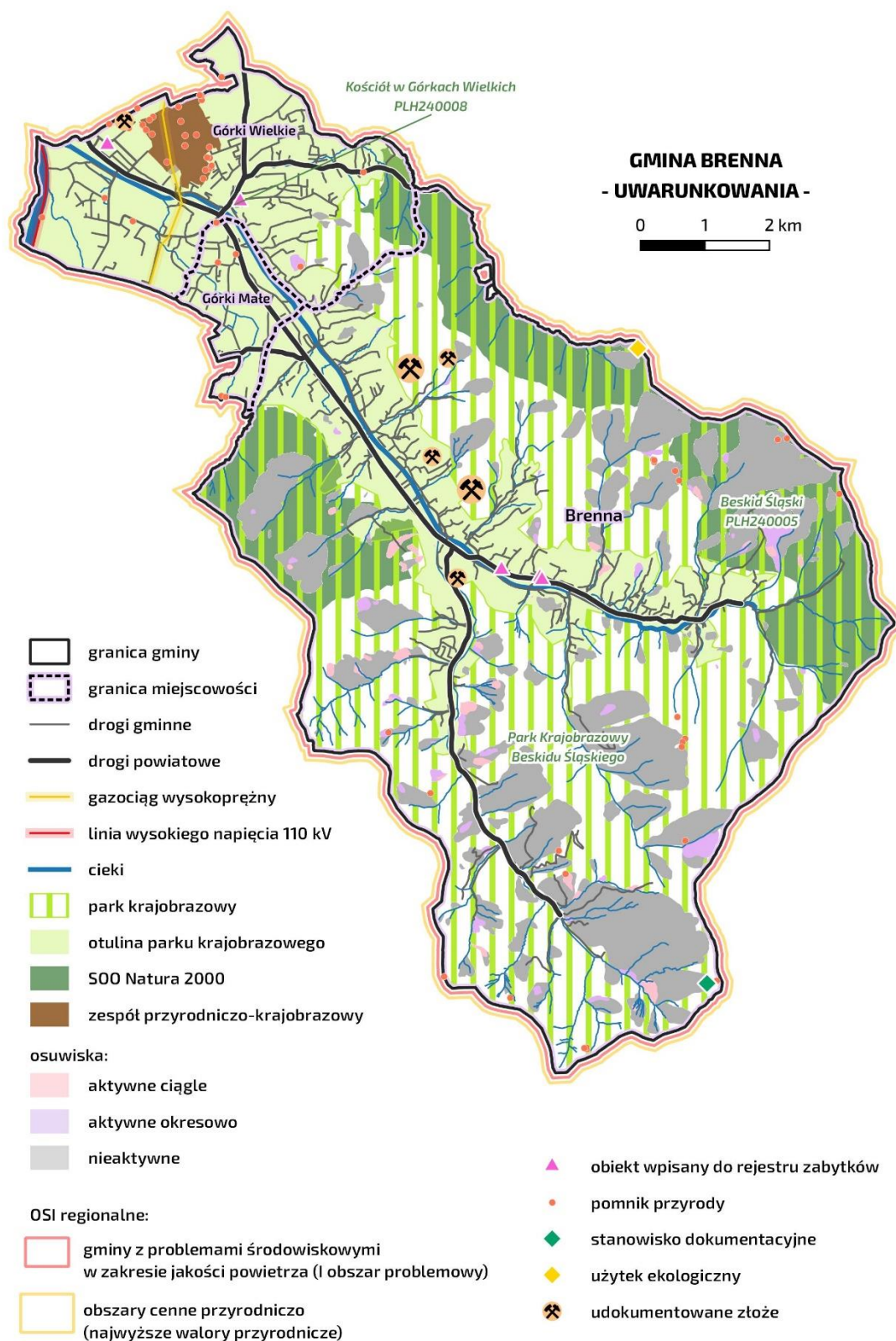
Zgodnie z mapami dotyczącymi zagrożenia suszą, gmina Brenna została zaklasyfikowana do obszarów umiarkowanie zagrożonych suszą, w przypadku klas łącznego zagrożenia suszą. Jeśli chodzi o wskazane w dokumencie typy suszy, Brenna została przypisana do następujących klas:

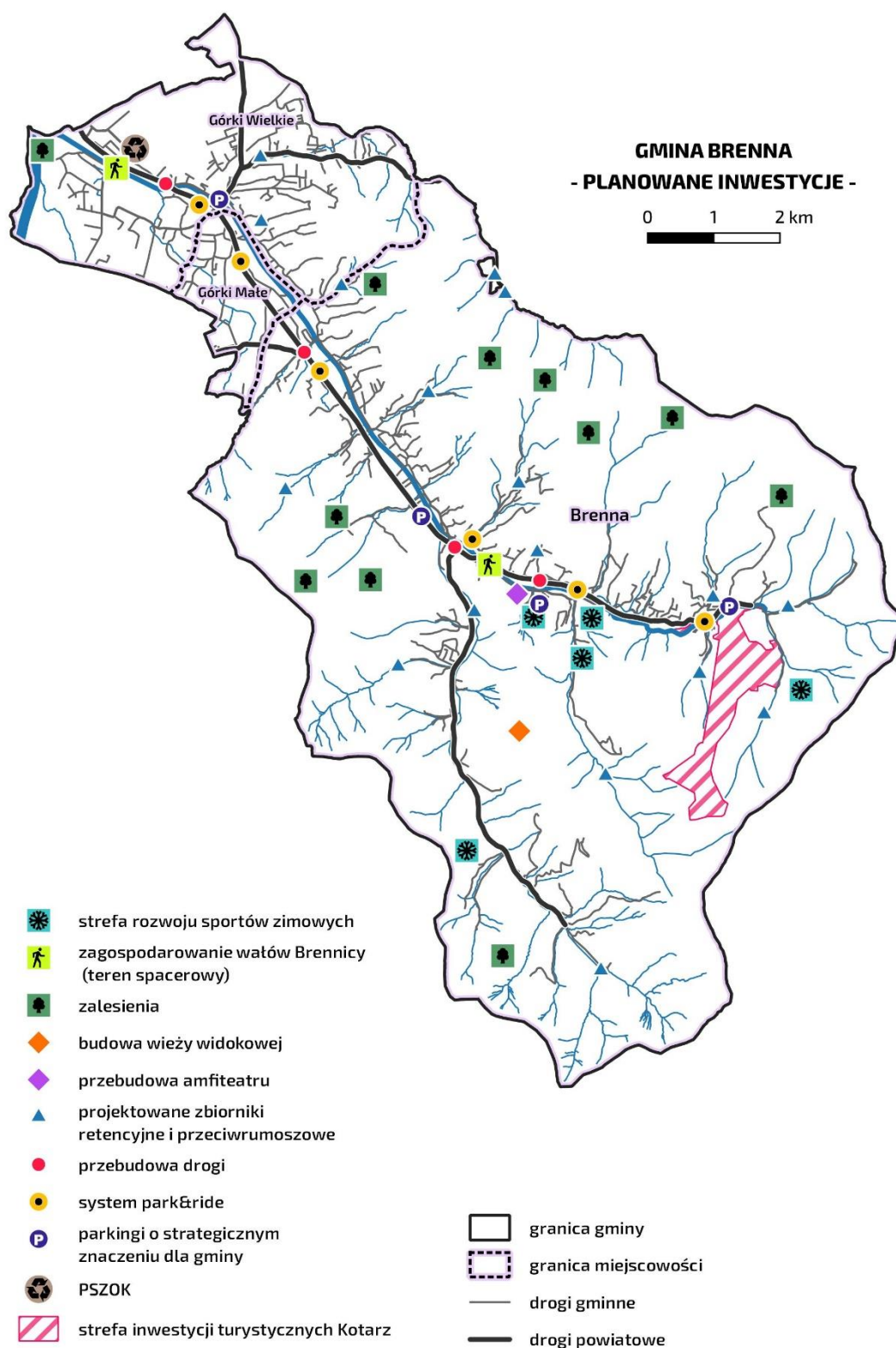
- Klasa zagrożenia suszą rolniczą – słabo zagrożone.
- Klasa zagrożenia suszą hydrologiczną – bardzo zagrożone.
- Klasa zagrożenia suszą hydrogeologiczną – umiarkowanie zagrożone.

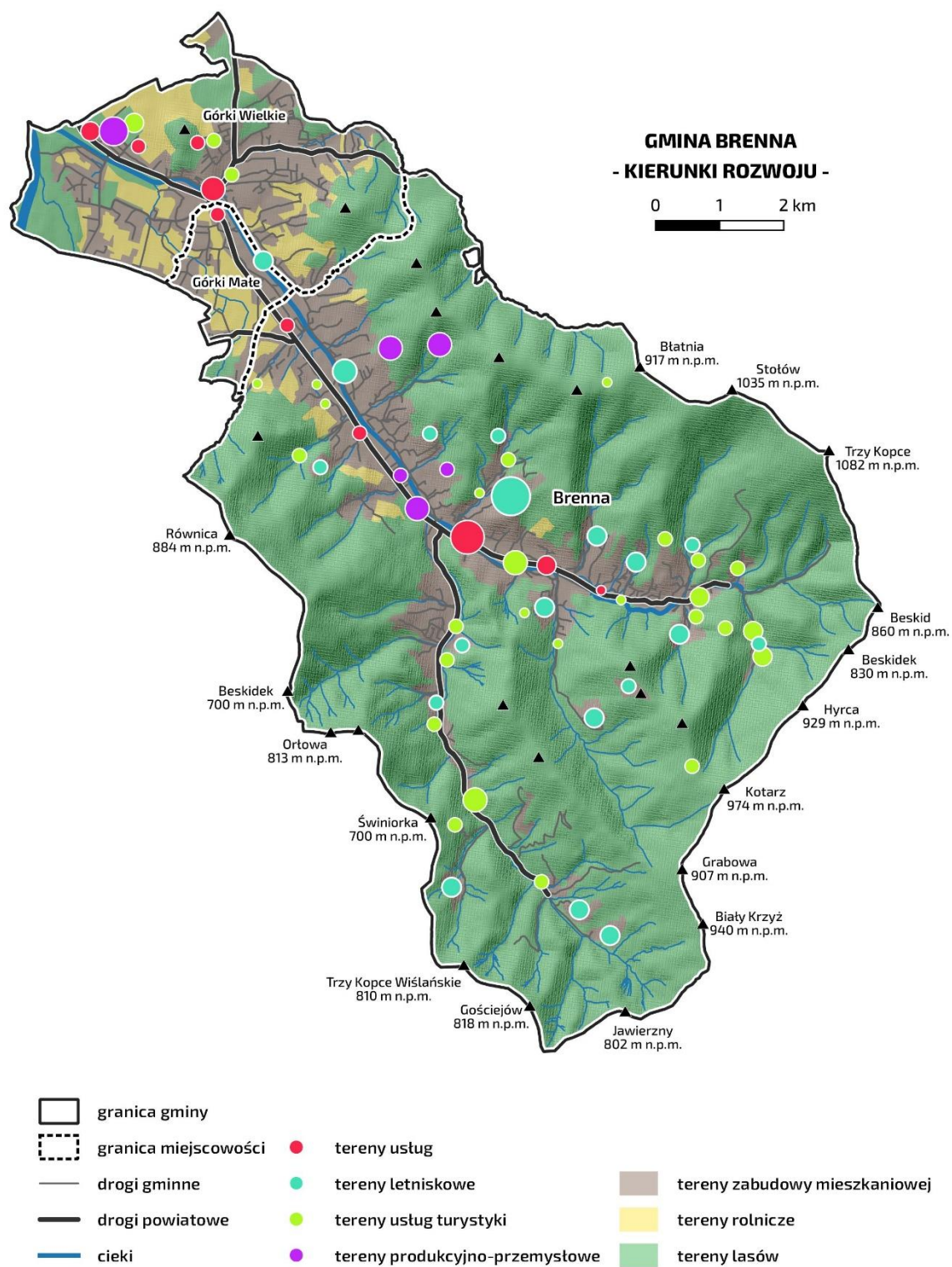
Strategia Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030 to dokument spójny z zapisami najważniejszego dokumentu planistycznego województwa śląskiego. Ponadto, prezentowany dokument został opracowany zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego.

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do *przepisu* wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „*model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy* (Art. 10e. 1. 4) zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038).

4. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 1378)”, który znajduje się w Art. 10e. 3.

Wnioski z diagnozy

Ludność i procesy demograficzne

- Analiza demograficzna gminy Brenna wskazuje na stopniowy wzrost liczby mieszkańców w latach 2011-2020. Z 10 862 na początku badanego okresu liczba ludności wzrosła do 11 373 osób w 2020 r. Zatem odnotowano przyrost o 4,5%.
- Wśród osób meldujących się na pobyt stały tzw. „zameldowania z miast”, utrzymują się stale na poziomie wyższym niż 70% w stosunku do ogółu migracji do gminy. Odpowiada to trendom związanym z migracjami i depopulacją miast Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Co więcej w przypadku gminy Brenna bardzo ważne znaczenie mają meldunki na pobyt czasowy, które wskazują na funkcjonowanie tzw. „drugich domów” (czyli bardzo często domów całorocznych, ale także domków letniskowych itp.
- Na podstawie liczby mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami można wyliczyć rzeczywistą liczbę mieszkańców gminy Brenna. W ciągu ostatnich trzech lat wzrosła ona z 10 004 do 10 319 osób, czyli o 3,1%.
- Przez ostatnie pięć lat w grupach wiekowych mieszkańców gminy Brenna nie obserwuje się znacznych zmian. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wzrosła o 55 mieszkańców i w 2020 wyniosła 2 325. Grupa osób w wieku produkcyjnym niezmiennie oscyluje w okolicach 6 857 osób. Z kolei, liczba osób w wieku poprodukcyjnym nieznacznie wzrosła z 2 053 osób w 2016 r. do 2 191. Można zatem powiedzieć, iż w gminie Brenna problem starzenia się społeczności nie nasila się znacznie, co jest pozytywnym zjawiskiem.
- Przez ostatnie 5 lat przyrost naturalny utrzymuje się na poziomie ujemnym.
- Saldo migracji w latach 2011-2020 kształtuje się na poziomie dodatnim.
- Prognozuje się, że przez najbliższe 10 lat ludność gminy Brenna będzie wzrastać. W 2030 r. liczba ludności prawdopodobnie oscylować będzie wynosić około 12 tys.

Gospodarka i rynek pracy

- Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON przez ostatnią dekadę wzrosła z 1 037 do 1 360 podmiotów, co stanowi przyrost o 31%. Widoczny jest rozwój gospodarczy obszaru, co również przekłada się na wzrost atrakcyjności osiedleńczej.

- Gmina Brenna w porównaniu do powiatu cieszyńskiego, województwa śląskiego i kraju dominuje pod kątem wskaźników jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1000 ludności oraz liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności.
- Gospodarkę gminy Brenna w największym stopniu stanowią budownictwo, handel, przetwórstwo przemysłowe, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, a także działalność profesjonalna, naukowa i badawcza.
- Do 2019 r. liczba osób bezrobotnych systematycznie zmniejszała się, natomiast w 2020 r. w związku z pandemią COVID-19 nastąpił gwałtowny przyrost bezrobotnych (o 1118 osób).

Środowisko naturalne i infrastruktura

- Odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków w latach 2011-2020 wzrósł z 61,7% do 77% (8 759 osób). Jest to pozytywnym zjawiskiem i świadczy o zwiększającej się dostępności do tej usługi w gminie.
- Liczba odpadów zebranych selektywnie w ciągu ostatnich czterech lat znacznie wzrosła. Z 761,7 t. w 2017 r. do 1 523,7 t. w 2020 r.
- W 2020 r. największy odsetek mieszkańców gminy Brenna posiada dostęp do sieci gazowej (74,1%), w następnej kolejności do sieci kanalizacyjnej (63,3%), a z sieci wodociągowej korzysta jedynie 37,7% mieszkańców gminy, co wymaga uwzględnienia w planach rozwojowych.

Kultura, dziedzictwo kulturowe, turystyka oraz sport

- Liczba udzielonych noclegów turystom (nierezydentom) do 2018 stopniowo rosła, aż w 2019 r. nastąpił widoczny skok liczby odwiedzających. Natomiast, w 2020 r. w wyniku pandemii COVID-19 nastąpił ponowny spadek liczby turystów.
- Organizowane są liczne wydarzenia: biegi terenowe, gry terenowe, koncerty, jarmarki oraz imprezy.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

- Na obszarze gminy Brenna rośnie udział obszarów objętych nowymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego od 2017 obejmuje całość gminy Brenna.

Usługi społeczne

- W latach 2011-2020 znacznie zmniejszyła się liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Na początku badanego okresu było to 1 166 osób, natomiast na koniec – 386. Ubytek wyniósł 66,9%
- Od 2014 r. liczba udzielonych porad lekarskich systematycznie zmniejsza się.

- Liczba zasobów mieszkaniowych przez ostatnią dekadę konsekwentnie rośnie. W 2011 r. wynosiła ona 4 369 mieszkań, natomiast w 2020 r. wzrosła do 4 987, czyli o 12,4%.
- W 2018 r. mieszkańcy gminy Brenna osiągnęli jedynie 48,7% frekwencję wyborczą w wyborach dla Rady Gminy.
- Przeciętna powierzchnia mieszkania w gminie Brenna jest wyraźnie większa niż dla obszaru powiatu (92,8 m²), województwa (71,8 m²) lub kraju (74,5 m²) i wynosi 106 m². Podobna tendencja zachodzi w przypadku przeciętnej powierzchni mieszkaniowej przypadającej na jednego mieszkańca.
- Rosnąca liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 ludności. W latach 2011-2020 osiągnięto przyrost równy 36,6% (z 1,8 do 2,9 podmiotów)

Edukacja i wychowanie

- Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Brenna w latach 2011-2020 systematycznie rośnie, z 56,5% do 87,7%. Przyrost wyniósł 31,2 punkty procentowe, co świadczy o zwiększającej się dostępności do usług przedszkoli w badanym obszarze.
- Liczba dzieci w szkołach w 2011 r. wynosiła 753, a w 2020 r. wzrosła do 968 osób, czyli o 22,2%.
- Współczynnik skolaryzacji brutto przez ostatnie 10 lat zmniejszył się, z 97,3% do 91,9%. Ubytek zatem wyniósł 5,4 punkty procentowe.

Finanse samorządowe

- Dochody gminy Brenna w 2020 r. względem 2011 r. zwiększyły się o 48,0%, wydatki wzrosły o 38,1%. Przez ostatnie 4 lata budżet gminy notuje stratę. W 2020 r. wynosiła ona 1 779 330,6 zł na minusie.
- Dochody gminy na jednego mieszkańca w 2011 r. wynosiły 2 908,4 zł, do 2020 r. wzrosły do 5 345,5 zł. Gmina Brenna rozwija się i zwiększa swoje możliwości finansowe.
- W 2020 r. największą część budżetu gminy stanowiły dochody własne w wysokości 28 525 099,4 zł, następne w kolejności były dotacje – 20 854 573,6 zł, a trzecie subwencje – 11 066 642,0 zł.

Wnioski z badań społecznych

Na potrzeby niniejszego opracowania przeprowadzono badanie ankietowe, w celu poznania opinii mieszkańców na temat gminy Brenna. Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski płynące z analizy wyników badania. W badaniu ankietowym wzięło udział 325 mieszkańców.

1. Najmniejsza ilość odpowiedzi pozytywnych w ankiecie dotyczy wyposażenia i stanu technicznego chodników oraz oświetlenia, a także stanu technicznego dróg na terenie gminy i poziomu rozwoju sieci.

2. Odpowiedzi ankietowanych wskazują na to, że jednym z największych problemów Brennej jest zanieczyszczenie gminy, brak koszy na śmieci oraz nieprawidłowy system gospodarki odpadami. W przypadku żadnego z aspektów gminy związanych z ochroną środowiska, czystością miejscowości oraz aktywnością organizacji i mieszkańców nie została zauważona poprawa.
3. Według wskazań mieszkańców priorytetowymi przedsięwzięciami do zrealizowania są poprawa infrastruktury drogowej, rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz rozbudowa chodników i oświetlenia. Należy zauważyć, że jedną z najczęściej wskazywanych odpowiedzi jest gminna oferta dla wypoczywających aktywnie.
4. Ankietowani poproszeni o wskazanie najsłabszych stron Brennej najczęściej wymieniali zanieczyszczenie i estetykę przestrzeni publicznych, stan infrastruktury drogowej. Istotnym problemem dla ankietowanych jest także brak wykorzystywania potencjału gminy.
5. Żaden z aspektów gminy związanych z ochroną środowiska, czystością miejscowości oraz aktywnością organizacji i mieszkańców nie została oceniony pozytywnie.
6. Wśród aspektów funkcjonowania gminy Brenna dotyczących kultury, rekreacji i sportu pozytywnie oceniono tylko poziom wyposażenia w infrastrukturę sportową i rekreacyjną. Pozostałe aspekty oceniono negatywnie. Jest to szczególnie widoczne w przypadku oceny poziomu oferty kulturalnej i rozrywkowej – ilość odpowiedzi „dobra” lub „bardzo dobra” była mniejsza niż w poprzednim badaniu i niemal równa liczbie odpowiedzi „zła lub bardzo zła”.
7. Najczęściej wskazywanymi mocnymi stronami gminy są jej lokalizacja, panująca cisza i spokój, środowisko naturalne oraz krajobraz, a także infrastruktura sportowa i rekreacyjna.

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z metod analizy strategicznej, istotną w kontekście planowania dalszego rozwoju gminy. Poszczególne elementy analizy mogą zostać zidentyfikowane na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej panującej w gminie. W celu sporządzenia tejże analizy, należy określić i sklasyfikować czynniki, które mają wpływ na obecną ale również i przyszłą sytuację w gminie. Analizie poddaje się czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz uwarunkowania zewnętrzne (szanse i zagrożenia rozwojowe).

Czynniki wewnętrzne			
Mocne strony		Słabe strony	
Pozytywne tendencje związane ze wzrostem liczby ludności w ostatniej dekadzie – wzrost w 2020 r. o 4,7% w stosunku do 2011 r., obecnie gminę zamieszkuje 11 373 mieszkańców		Starzejące się społeczeństwo – wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ostatnich 5 latach o 0,9 pp., obecnie udział ludności tej grupy wiekowej wynosi 19,3%	
Dodatnie saldo migracji – od ponad 5 lat w gminie saldo migracji utrzymuje się na poziomie dodatnim, w 2020 r. wartość w przeliczeniu na 1000 osób była równa 9,4 i jest najwyższą wartością w porównaniu do pozostałych gmin powiatu cieszyńskiego, co może świadczyć o większej atrakcyjności osiedleńczej gminy		Ujemny przyrost naturalny – od 5 lat przyrost naturalny osiąga wartości ujemne, w 2020 r. wartość przyrostu naturalnego była równa -72	
Dogodne położenie, w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych - droga ekspresowa S52, droga krajowa nr 81		Zmniejszająca się wartość współczynnika skolaryzacji brutto – spadek z 97,3% w 2011 r. do 91,9% w 2019 r.	
Wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym – na przestrzeni ostatnich pięciu lat, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wzrosła z 2270 do 2325, czyli o 2,4%		Brak żłobka na terenie gminy	
Bogate dziedzictwo kulturowe - beskidzka kultura regionalna		Pogarszająca się sytuacja związana ze stanem technicznym i infrastrukturą – w szczególności stan dróg, oświetlenia i chodników	
Skuteczność w realizacji zaplanowanych działań – 46,6% przedsięwzięć założonych w poprzedniej strategii zrealizowano, a 31% jest w trakcie realizacji		Niedostatecznie rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna – 35,3% mieszkańców korzystających z wodociągów i 62,3% z kanalizacji	
Bogactwo walorów środowiska przyrodniczego		Zanieczyszczenie środowiska, zaniedbane przestrzenie publiczne – spadek ocen dotyczących czystości miasta, koszy na śmieci, systemu gospodarki odpadami – spadek w porównaniu do badania z 2017 r. o 8,8 pp.	
Potencjał rzeki Brennicy – wykorzystanie jako miejsca rekreacji, turystyki oraz dodatkowo w kontekście gospodarczym			
Potencjał do rozwoju turystyki aktywnej			

Czynniki zewnętrzne			
Szanse		Zagrożenia	
Możliwość uzyskania wsparcia z funduszy UE w nowej perspektywie programowania		Niestabilna i niepewna sytuacja na rynku pracy, będąca konsekwencją pandemii COVID-19	
Położenie w pasie przygranicznym, dające możliwość realizacji projektów polsko-czeskich oraz polsko-słowackich – wzmocnienie współpracy transgranicznej		Silna konkurencja pomiędzy samorządami lokalnymi w regionie, szeroki zakres oferty turystycznej w okolicznych miejscowościach, rywalizacja o turystów	
Przynależność do takich instytucji jak: Euroregion Śląsk Cieszyński, Stowarzyszenie Aglomeracja Beskidzka czy Lokalna Grupa Działania „Cieszyńska Kraina”		Wystąpienie ekstremalnych zjawisk pogodowych, nasilające się zagrożenia klimatyczne - długotrwałe niedostatki opadów i susze (w szczególności możliwość wystąpienia suszy hydrologicznej), a także zagrożenie brakiem wody z uwagi na nieunormowaną lokalną gospodarkę hydrologiczną	
Przynależność do porozumienia Beskidzka 5, które przyczynia się do rozwoju mikroregionu turystycznego podnosząc tym samym jego atrakcyjność		Ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzeni gminy z uwagi na obecność terenów o wysokich walorach przyrodniczych oraz licznych form ochrony przyrody	
		Wzrastające obciążenia budżetu gminy i zachodzenie niekorzystnych zmian ograniczających możliwości inwestycyjne.	

ZAŁOŻENIA PLANISTYCZNE

Założenia planistyczne, zgodnie ze sztuką opracowywania dokumentów strategicznych oraz najlepszymi praktykami w tym zakresie, składają się z misji, wizji, a także z poziomu strategicznego oraz operacyjnego. Ta część dokumentu to rdzeń opracowania, poprzedzona kompleksową wielokryterialną diagnozą. Niemniej na potrzeby przejrzystości w rozdziale wskazano kluczowe ustalenia będące wypadkową analiz statystycznych oraz przeprowadzonych badań społecznych.

Jaki charakter ma Strategia Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030?

Strategiczno-operacyjny	opisujący plany na poziomie kierunków i konkretnych zadań w perspektywie najbliższej dekady;
Partycypacyjno-eksperski	opracowany na bazie spotkań konsultacyjnych i warsztatowych z uwzględnieniem opinii mieszkańców oraz interesariuszy;
Długookresowy	wychodzący poza doraźne budżety roczne i sytuację związaną z dostępnością środków zewnętrznych, bazujący na realnej inwentaryzacji potrzeb;
Ambitny	skala wyzwań i potencjalnej zmiany struktury demograficznej, funkcjonalno-przestrzennej czy też rozwoju turystyki wymaga odważnych kroków;
Koncyliacyjny	wskazujący na konieczność znalezienia bilansu pomiędzy oczekiwaniami społecznymi, gospodarczymi, a wynikającymi z tego skutkami przestrzennymi (inwestycyjnymi, infrastrukturalnymi czy środowiskowymi).

Z czego czerpaliśmy i na czym bazujemy redagując tę część strategii?

	Z analiz i prognoz dostępnych w statystyce publicznej ale również danych Urzędu Gminy Brenna
	Z badania ankietowego, w którym wzięło udział 325 pełnoletnich mieszkańców gminy
	Ze cyklu spotkań warsztatowych przeprowadzanych z przedstawicielami samorządu oraz Radą Gminy Brenna

	Z przykładów dobrych praktyk wskazujących na możliwości rozwoju gospodarczego gminy w kierunku osiedleńczym oraz turystycznym
	Z badań jakościowych skupionych na dostrzeżeniu potrzeb często nieartykułowanych publicznie.

Powyższa synteza wskazuje na przyjęty model procedowania procesu tworzenia strategii w wymiarze dobrych praktyk oraz aktualnych przepisów prawa. Pogłębienie badań społecznych pozwoliło na możliwie pełne i konkretne sformułowanie wyzwań strategicznych, które poniżej poprzedzono zidentyfikowaniem kluczowych uwarunkowań i wyzwań strategicznych.

Jakie są najważniejsze uwarunkowania związane z opracowaniem dokumentu?

1	Zmiana ustawy o samorządzie gminnym definiująca strukturę i charakter strategii lokalnej wraz z wynikającymi z tego konsekwencjami.
2	Perspektywy finansowe związane z budżetem Unii Europejskiej na lata 2021-2027.
3	Wzrastające obciążenia budżetu gminy i zachodzenie niekorzystnych zmian ograniczających możliwości inwestycyjne.
4	Konieczność skoncentrowania się na konkretnych potencjalnych źródłach finansowania osadzonych w tematach środowiskowych, rewitalizacyjnych czy też liniowych (do realizacji w formule ZIT w ramach partnerstwa z Aglomeracją Beskidzką).
5	Wyjście poza okres planistyczny zbieżny z perspektywą 2021-2027, a tym samym realne planowanie długookresowe.

Jakie kluczowe wyzwania stoją przed samorządem gminy i wspólnotą mieszkańców?

I	Wyzwania mają trójdzielny charakter i odnoszą się do wymiaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego co w istocie tworzy pełną oś narracyjną dokumentu.
II	W wymiarze społecznym kluczowa jest poprawa jakości i dostępności usług publicznych, w tym doposażenie instytucjonalne i funkcjonalne rozrastających się Górek Wielkich.

III	W związku z bardzo wysoką i w prognozach utrzymującą się atrakcyjnością osiedleńczą należy podjąć szerokie działania integracyjne, przyczyniające się do zwiększenia liczby osób meldujących się, ale też do budowania wspólnoty mieszkańców.
IV	W wymiarze gospodarczym istotne jest rozwijanie turystyki jako głównego realnego kierunku zwiększającego potencjał ekonomiczny gminy.
V	Intensyfikacja turystyki jest ściśle powiązana z przepustowością dróg (lokalnych i powiatowych), a tym samym implementowaniem rozwiązań transportowych.
VI	W wymiarze przestrzennym oczywistym społecznie, a jednocześnie oczekiwanym, są działania w zakresie infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej oraz katalogu inicjatyw nakierowanych na poprawę jakości środowiska naturalnego.
VII	W perspektywie dekady należy bardzo mocno skoncentrować się na planowaniu przestrzennym warunkującym w konsekwencji jakość życia na terenie Gminy Brenna.

6. Wizja i misja rozwoju

Wizja i misja w świetle przepisów to nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na umieszczenie tych zapisów jako elementu, który z jednej strony wprowadza do poziomu planów strategicznych i operacyjnych, a z drugiej natomiast odnosi się do wyzwań stojących przed Gminą Brenna i stojącej za nią idei przewodniej.

Bazując na poczynionych ustaleniach (uwarunkowaniach, wyzwaniach ale również pozostałych elementach diagnostycznych) należy wskazać na strukturalny charakter dokumentu. Od poziomu wizji, poprzez cele strategiczne po kierunki działań fundamentalne znaczenie ma trójkopodział interwencji, która tworzy obszary/domeny planistyczne. Ich delimitacja oraz demarkacja jest widoczna już na poziomie wizji. Jedynie misja, jako lapidarne credo podejmowanych działań, nie odnosi się do tego podziału, choć jej brzmienie w naturalny sposób osadza się na każdym z przywołanych wymiarów.

Misja		cel nadrzędny, credo, zasada funkcjonowania
Wizja		do czego zmierzamy, uwzględnienie komponentów społecznych, gospodarczych i środowiskowych / infrastrukturalnych (łącznie tworzących gminną przestrzeń)

Przejście do poziomu strategicznego w trzech wymiarach		
		
społecznym	gospodarczym	przestrzennym

Misja rozwoju na najbliższą dekadę stanowi pewną transformację, naturalną korektę tego, co umieszczono w „Strategii Rozwoju Gminy Brenna do 2020 roku”. Wątro przywołać jej ówczesny zapis: „Gmina Brenna chroni środowisko naturalne oraz zachowuje zasady zrównoważonego rozwoju, gwarantuje wysoką jakość życia mieszkańców, a także wykorzystuje znaczącą wartość potencjału turystycznego”. Misja na najbliższą dekadę koncentruje się na zaspokojeniu potrzeb mieszkańców przy aktywnym wzmacnianiu turystyki jako realnie jedynej sfery gospodarki, która może podlegać dynamicznemu wzrostowi. Innymi słowy, nowa misja rozwoju stawia na realny zrównoważony rozwój jako zasadę postępowania.

Misja 2030

*Nadrzędne znaczenie ma jakość życia mieszkańca!
Działamy na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy Brenna, rozwijając poziom usług publicznych oraz jakość infrastruktury i środowiska naturalnego, jednocześnie budując i wzmacniając potencjał turystyczny.*

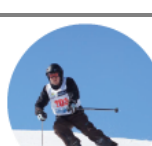

Przytoczona misja to próba ambitnego pogodzenia interesów mieszkańców z ambicjami rozwoju infrastruktury turystycznej, czego przykładem jest przede wszystkim planowana strefa inwestycji turystycznych Kotarz”.

Wizja rozwoju Gminy Brenna

Do czego zmierzamy?

Jak chcemy wyglądać w roku 2030?

<i>Rozwijamy się w sposób zrównoważony, zachowujemy balans pomiędzy interwencją w turystykę a jakością życia mieszkańców.</i>	
<i>Poprawiamy stan infrastruktury drogowej i standard komunikacji, oświetlenia, systematycznie realizujemy oczekiwane społecznie inwestycje.</i>	
<i>Poprawiliśmy stan środowiska naturalnego, mamy dobrą jakość powietrza, aktywnie chronimy bioróżnorodność i ograniczamy skutki kryzysu klimatycznego.</i>	
<i>Zapewniamy usługi publiczne na konkurencyjnym poziomie, dobra jakość usług społeczno-kulturalnych jest tego emanacją.</i>	
<i>Turystyka, dzięki rozwojowi bazy kubaturowej, staje się źródłem zwiększonych dochodów gminy i pozwala na zbudowanie konkurencyjnej w mikroregionie pozycji gminy.</i>	
<i>Finanse gminy są w dobrym stanie, a podejmowane działania rozwojowe, w tym inwestycyjne, są równomierne w każdym z wymiarów.</i>	

Osiągnięcie wizji jest pewnym stanem optymalnym, natomiast należy wskazać zasadnicze zmiany, które mogą być owej zmiany motorem, siłą napędową.

I	Turystyka pobytowa wzmacnia poziom pozyskiwanej opłaty miejscowej.
II	Górki Wielkie i Górki Małe są w pełni atrakcyjną przestrzenią do życia, nie tylko potencjałem osiedleńczym.
III	Integrujemy gminę z nowymi mieszkańcami.
IV	Rozwijamy sektor usług publicznych, poprawiamy ich jakość.
V	Szczycimy się dobrym ekosystemem, Gmina Brenna jako siła natury i siła spokoju to nie tylko hasło marketingowe.
VI	Rozwijamy system planowania przestrzennego.

POZIOM STRATEGICZNY

7. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038) o samorządzie gminnym.

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 1.

Tworzymy zintegrowany system usług dostosowany do potrzeb mieszkańców w każdym wieku

W ramach pierwszego celu strategicznego kierujemy strategię na dobrą jakość usług, atrakcyjną ofertę oraz zapewnienie transparentności działań i funkcjonowania Urzędu Gminy, przy zwiększeniu otwartości na współpracę międzysektorową.

Wymiar gospodarczy

Cel strategiczny 2.

Wzmacniamy pozycję konkurencyjną gminy stawiając na jej potencjał turystyczny

Realnie cel drugi traktuje o turystyce i jej promowaniu. Należy skupić się na wzmacnianiu turystyki pobytowej, skierowanej nie tylko do rodzin i turystów indywidualnych, ale przede wszystkim do grup, które mogą i powinny być kołem zamachowym sektora w przyszłości.

Wymiar przestrzenny

Cel strategiczny 3.

Systematycznie wzmacniamy jakość infrastruktury oraz lokalnego ekosystemu

Infrastruktura i środowisko, przy dużej dbałości o aspekt planowania przestrzennego, to elementy najbardziej kosztochłonne, ale też najbardziej oczekiwane społecznie. Warto podkreślić, że wymiar jakości środowiska oraz jakości skomunikowania będzie istotnie wpływał na potencjał do rozwijania turystyki; tym samym można zdefiniować działania zawierające się w tym celu strategicznym jako kluczowe.

POZIOM OPERACYJNY

8. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038) o samorządzie gminnym.

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 1.	Tworzymy zintegrowany system usług dostosowany do potrzeb mieszkańców w każdym wieku.
Kierunek działania 1	Silny sektor edukacyjny.
1	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej (w tym infrastruktura sportowa przy obiektach edukacyjnych w Brennej i Górkach).
2	Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania.
3	Realizacja systemowych projektów edukacyjnych.
4	Doposażenie placówek oświatowych, w tym pracowni dydaktycznych (m.in. zielona pracownia, doposażenie rozwijania kształcenia w obrębie nauk przyrodniczych).
5	Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej i przedszkolnej, szczególnie w obrębie kompetencji kluczowych, przedsiębiorczości oraz kompetencji miękkich.
6	Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i dodatkowych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów szczególnie uzdolnionych.
7	Promocja i działania na rzecz rozwijania kształcenia ustawicznego.

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 1.	Tworzymy zintegrowany system usług dostosowany do potrzeb mieszkańców w każdym wieku.
Kierunek działania 2	Atrakcyjna oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego.
1	Budowa nowej siedziby filii Biblioteki w Górkach wraz z utworzeniem świetlicy z przeznaczeniem na różnorodne działania np. integracyjne, spotkania lokalnych organizacji, szkolenia, warsztaty, zajęcia dla dzieci i dorosłych, itp.
2	Poprawa jakości funkcjonowania i wzmocnienie zasobów technicznych, w tym zaplecza magazynowego Gminnej Biblioteki Publicznej w Brennej.
3	Budowa ośrodka sportowo-rekreacyjnego na terenie gminy wyposażonego m.in. w boiska sportowe – do piłki nożnej, wielofunkcyjne, bieżnia, korty tenisowe, siłownia.

4	Wzmocnienie zasobów technicznych Ośrodka Promocji, Kultury i Sportu.
5	Adaptacja i rewitalizacja zabytkowego budynku Parafii w Brennej Centrum na cele społeczno-kulturalne.
6	Zadaszenie widowni i przebudowa amfiteatru oraz rozbudowa kompleksu infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej wraz z zamontowaniem instalacji fotowoltaicznych.
7	Rozwijanie oferty kulturalnej dla różnych grup społecznych i jej promocja.
8	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i jej promocja.
9	Tworzenie warunków atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych.

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 1.	Tworzymy zintegrowany system usług dostosowany do potrzeb mieszkańców w każdym wieku.
Kierunek działania 3	Wysoka jakość usług publicznych.
1	Profesjonalizacja i rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami.
2	Kontynuacja działań w zakresie poprawy standardów utrzymania czystości i porządku, zwiększenie efektywności gospodarki odpadami zgodnie z zapisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
3	Utworzenie PSZOK oraz Centrum Edukacji Ekologicznej w strefie produkcyjno-usługowej w Górkach Wielkich przy ul. Spółdzielczej.
4	Działania na rzecz realnego tworzenia gminnego zasobu mieszkaniowego, rozwój mieszkalnictwa komunalnego, socjalnego i mieszkań chronionych.
5	Zapewnienie nowoczesnego i sprawnego systemu zarządzania kryzysowego.
6	Wzmacnianie zasobów i potencjału Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
7	Realizacja polityki senioralnej, w tym poprzez utworzenie dziennego domu seniora
8	Realizacja polityki młodzieżowej, w tym poprzez włączenie młodzieży w procesy konsultacyjne

9	Zwiększenie dostępności usług służby zdrowia, w tym szczególnie lekarzy specjalistów.
10	Wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia.
11	Podjęcie działań na rzecz rozwoju transportu publicznego oraz lepszego skomunikowania gminy w ujęciu wewnętrznym oraz zewnętrznym.
12	Stworzenie systemu identyfikacji zachęcającego do zamieszkania w gminie Brenna (zameldowania) poprzez system zniżek.
13	Utworzenie Karty Mieszkańca Gminy Brenna (rabatowej, lojalnościowej).

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 1.	Tworzymy zintegrowany system usług dostosowany do potrzeb mieszkańców w każdym wieku.
Kierunek działania 4	Otwarta gmina.
1	Modernizacja przystanków autobusowych i inteligentny system informacji o komunikacji gminnej.
2	Działania na rzecz integracji środowisk lokalnych oraz wzmacniania tożsamości lokalnej .
3	Wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego.
4	Animowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym oraz biznesowym.
5	Wdrażanie partycypacyjnych mechanizmów zarządzania gminą.
6	Cyfryzacja zasobów gminnych.
7	Doposażenie sprzętowe UG w kontekście świadczenia usług online.
8	Wzmocnienie kompetencji kadr i pracowników samorządowych.
9	Rozpowszechnienie załatwiania spraw online.
10	Poprawienie efektywności – współpraca między Urzędem Gminy i jego jednostkami.
11	Intensyfikacja współpracy zagranicznej i partnerskiej gminy.
12	Wdrażanie nowych standardów i procedur mających na celu usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej, w tym infrastrukturalnych i związanych z dostępnością (zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami)
13	Modernizacja budynku Urzędu Gminy w Brennej wraz z dostosowaniem do przepisów Ppoż oraz dostępności architektonicznej

14	Przygotowywanie oraz realizacja projektów transgranicznych służących budowaniu więzi łączących społeczności po obu stronach granicy.
15	Efektywne wykorzystywanie potencjałów związanych z inwestycjami transgranicznymi

Wymiar gospodarczy

Cel strategiczny 2.	Wzmacniamy pozycję konkurencyjną gminy stawiając na jej potencjał turystyczny.
Kierunek działania 5	Rozwijanie potencjału turystycznego.
1	Rozwijanie narciarstwa zjazdowego i działania na rzecz rozbudowy i odtworzenia infrastruktury.
2	Rozwijanie narciarstwa biegowego, ze szczególnym uwzględnieniem tras biegowych w Leśnicy (zakup naśnieżarki) i strefy inwestycji turystycznych Kotarz”
3	Rozwój turystyki rowerowej, m.in. realizację dalszego odcinka trasy regionalnej 604, tras lokalnych prowadzących do centrum Brennej, budowę tras MTB, utworzenie koalicji gmin górskich i działania w partnerstwie (m.in. współpraca z podmiotami zarządzającymi trasami), utworzenie dedykowanej aplikacji elektronicznej, tworzenie miejsc przyjaznych rowerzystom (MOR).
4	Zaadaptowanie poddasza UG Brenna na centrum obsługi rowerzystów, obsługa, naprawa itd. – miejsce na centrum rowerowe.
5	Rozwijanie biegów górskich i wytrzymałościowych.
6	Tworzenie nowych produktów turystycznych i rozwijanie istniejących w oparciu o dziedzictwo kulturowe, przyrodnicze oraz współpracę transgraniczną.
7	Zintegrowane działania na rzecz rozwijania produktów lokalnych.
8	Zbudowanie całorocznej oferty turystycznej w oparciu o potencjał turystyczny gminy.
9	Stworzenie pakietowanego produktu turystycznego skierowanego do grup zorganizowanych np. szkolnych
10	Stworzenie Centrum edukacji ekologicznej Góra Bucze
11	Wykorzystanie potencjału Przytulii poprzez zapewnienie profesjonalnej obsługi i wykorzystanie dziedzictwa pszczelarskiego
12	Tworzenie nowych atrakcji turystycznych takich jak m.in. budowa wieży widokowej na Horzelicy lub w innej lokalizacji.

Wymiar gospodarczy

Cel strategiczny 2.	Wzmacniamy pozycję konkurencyjną gminy stawiając na jej potencjał turystyczny.
Kierunek działania 6	Budowanie marki gminy i jej promocja.
1	Budowa rozpoznawalności Brennej jako ośrodka narciarstwa biegowego.
2	Integracja kalendarza imprez z sąsiednimi gminami góorskimi.
3	Promocja, wykorzystanie hasła promocyjnego gminy: „Brenna – siła natury”.
4	Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i wpływu dziedzictwa naturalnego i kulturowego na rozwój turystyki w gminie.
5	Budowa jednolitego systemu identyfikacji wizualnej i informacji przestrzennej Gminy Brenna.
6	Wykorzystanie możliwości promocyjnych w ramach współpracy międzynarodowej (w tym realizacja projektów transgranicznych przy współpracy z partnerami z Czech / Słowacji).
7	Działania nakierowane na pozyskiwanie i obsługę inwestorów, w tym inwestorów strategicznych, inwestorów chcących inwestować w atrakcje turystyczne.
8	Działanie na rzecz promocji i rozwoju sportu osób z niepełnosprawnością na terenie gminy.
9	Wykorzystanie doświadczenia i potencjału Ośrodka Promocji, Kultury i Sportu w Brennej do budowania marki i promocji gminy

Wymiar przestrzenny

Cel strategiczny 3.	Systematycznie wzmacniamy jakość infrastruktury oraz lokalnego ekosystemu.
Kierunek działania 7	Atrakcyjna przestrzeń publiczna i aktywne planowanie przestrzenne.
1	Tworzenie nowych i aktualizacja istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jako warunek poprawiania jakości życia w gminie.
2	Opracowanie tzw. „Uchwały krajobrazowej”, wskazującej zasady i warunki sytuowania na terenie gminy obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych itd.
3	Wdrażanie polityki dostępności przestrzeni publicznych w zakresie likwidacji barier architektonicznych w instytucjach i miejscach publicznych oraz pozostałych przepisów związanych zasadami dostępności.
4	Zagospodarowanie wałów w ścisłym centrum Brennej i Górek, utworzenie terenu spacerowego: wytyczenie alejek, wyposażenie w elementy małej architektury (m.in. ławki, kosze na śmieci).
5	Utworzenie centralnej przestrzeni publicznej gminy poprzez zagospodarowanie ulicy Malinowej w Brennej.

6	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej - placu obok ronda i strefy handlowej w Górkach Wielkich Centrum.
7	Zagospodarowanie działki sąsiadującej z parkingiem w Brennej Leśnicy, kościołem i tężnią solankową na usługę centrotwórcze (handlowo-usługowe)
8	Działania na rzecz utworzenia kompleksu rekreacyjno-sportowego Górka Sojka.
9	Skomunikowanie Ośrodka „Pod Brandysem” ze szlakami rowerowymi oraz rozbudowa zaplecza sanitarnego.

Wymiar przestrzenny

Cel strategiczny 3.	Systematycznie wzmacniamy jakość infrastruktury oraz lokalnego ekosystemu.
Kierunek działania 8	Wysoka jakość infrastruktury publicznej.
1	Modernizacja dróg na terenie gminy: – przebudowa drogi powiatowej Skoczów - Brenna (rondo lub przebudowa skrzyżowania drogi z ul. Sportową w Górkach Wielkich, budowa rond w Brennej: skrzyżowanie z ul. Lipowską, z ul. Leśnica, z ul. Jatny, z ul. Malinową) oraz budowa chodnika przy ul. Leśnica, a także przebudowa ul. Bielskiej w rejonie szkoły i kościoła (ciąg pieszo-rowerowy na odcinku trasy 604 BB- Cieszyn do ul. Szpotawickiej) – przebudowa dróg gminnych: ul. Hołcyna, ul. Leśników, ul. Korman, ul. Cisowa, ul. Brzegowa, ul. Barujec w Brennej oraz ul. Kretowskie, ul. Olszyna, ul. Sportowa w Górkach Wielkich.
2	Utworzenie systemu Park&Ride obejmującego zielony parking o nawierzchni przepuszczalnej z towarzyszącą strefą rekreacyjną oraz system stacji rowerów gminnych elektrycznych i tradycyjnych - kolejne na każdym przystanku autobusu lub przy atrakcjach i początkach szlaków turystycznych
3	Spójna polityka parkingowa, m.in. rozbudowa parkingu obok kościoła i UG Brenna, nowy parking przy ul. Malinowej oraz wyznaczenie płatnych miejsc parkingowych (z uwzględnieniem ulg dla mieszkańców).
4	Utworzenie tras rowerowych (Górki Centrum - Brenna Centrum z subtrasami do Brennej Bukowej i Leśnicy, 604 - Górki Centrum - Jaworze Nałęż) i tras MTB w systemie ponadlokalnym na terenie Beskidu Śląskiego.
5	Budowa chodników przy bocznych drogach o wzrastającym natężeniu ruchu.
6	Renowacja mniejszych mostów na Brennicy.
7	Traktowanie interwencji w infrastrukturę drogową jako działania na rzecz zwiększenia poziomu bezpieczeństwa oraz efektywności całego układu drogowego.
8	Separacja ruchu samochodowego od rekreacyjnego ruchu rowerowego.

Kierunek działania stanowi Obszar Strategicznej Interwencji Gminy Brenna

Odnosi się to do przepisu Art. 10e. 3. 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań; zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038) o samorządzie gminnym.

Wymiar przestrzenny

Cel strategiczny 3.	Systematycznie wzmacniamy jakość infrastruktury oraz lokalnego ekosystemu.
Kierunek działania 9	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatycznych.
1	Aktywna ochrona zasobów gleby, wody i powietrza ważnych dla wizerunku i atrakcyjności gminy.
2	Wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych (stworzenie atrakcyjnego mechanizmu dotacyjnego i wsparcia doradczego dla mieszkańca) oraz obiektach użyteczności publicznej.
3	Działania na rzecz rozwoju inicjatyw klastrowych w obszarze energetyki
4	Wspieranie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza m.in. poprzez wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła.
5	Termomodernizacja obiektów gminnych.
6	Realizacja programów zmierzających do ograniczenia emisyjności lokalnej gospodarki.
7	Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego oraz jego skutków.
8	Uruchomienie niskoemisyjnego transportu gminnego (autobus z Górek Wielkich do Brennej Leśnicy i Bukowej) .
9	Modernizacja oświetlenia ulicznego w gminie.
10	Poprawa bezpieczeństwa w zakresie zaopatrzenia w wodę - budowa zbiornika retencyjnego na potoku Polczany w Brennej Bukowej wraz z budową sieci wodociągowej łączącej sieć komunalną oraz sieć Spółki Wodnej Brenna – Chrobaczy – Centrum
11	Rozwijanie systemu małej retencji wód opadowych.
12	Inwentaryzacja alternatywnych źródeł zaopatrzenia w wodę, poszukiwanie innych możliwości zaopatrzenia w wodę (np. studnia głębinowa Hołcyna).
13	Rozwój infrastruktury wodociągowej.
14	Rozwój sieci kanalizacyjnej.
15	Rozwój sieci gazowej.
16	Zachowanie i rozwój sieci ścieżek przyrodniczych i edukacyjnych.
17	Ochrona i inwentaryzacja osuwisk, osobliwości przyrodniczych i pomników przyrody.
18	Ochrona istniejących siedlisk nietoperzy na terenie gminy.

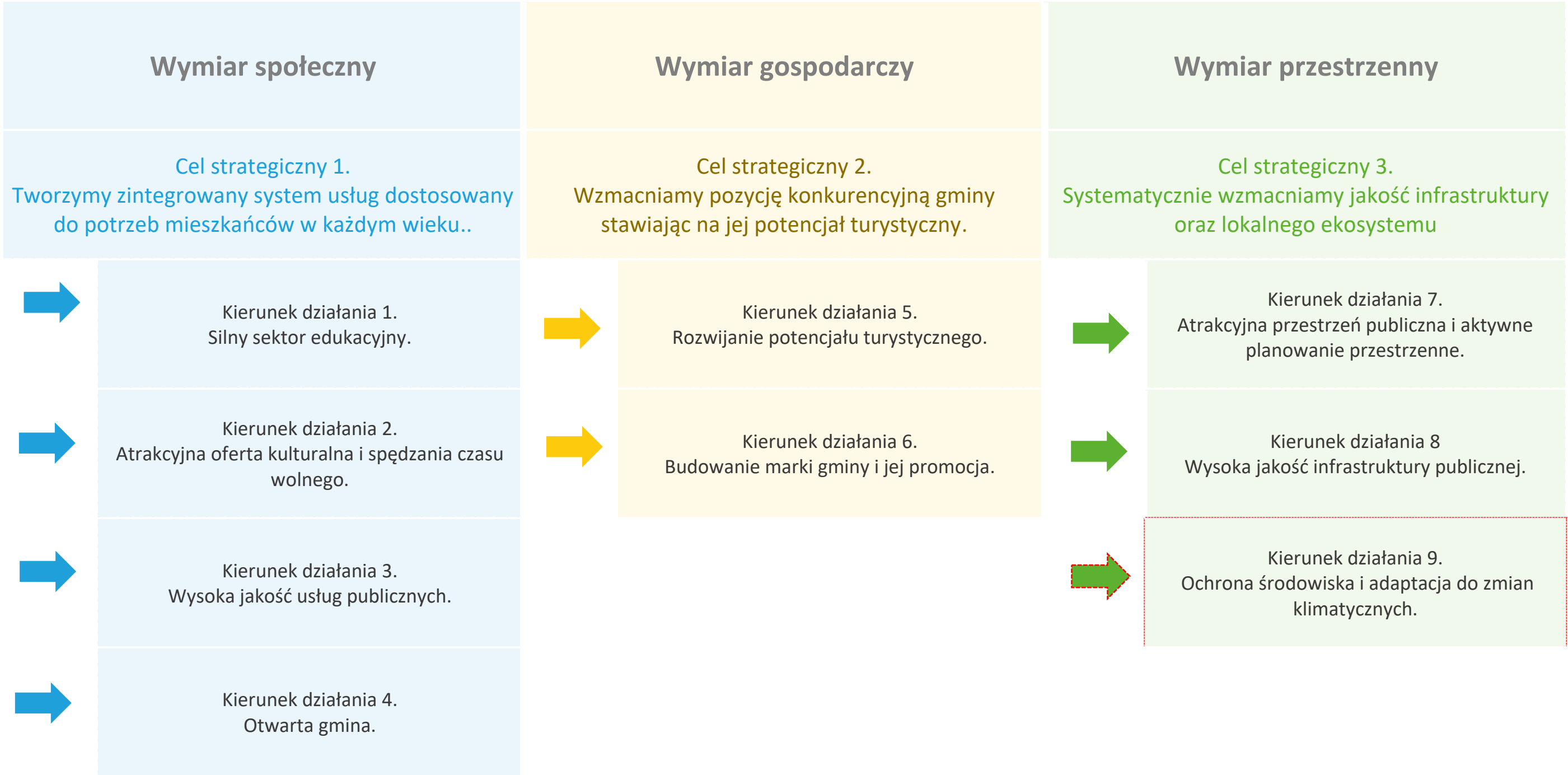
19

Ochrona bioróżnorodności m.in. poprzez utworzenie użytku ekologicznego Las Sojka.

Kierunek działania stanowi Obszar Strategicznej Interwencji Gminy Brenna

Odnosi się to do przepisu Art. 10e. 3. 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań; zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038) o samorządzie gminnym.

9. Schemat interwencji

10. Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 3) *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia* zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038) o samorządzie gminnym.

Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych działań. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników nie rzadziej niż raz na trzy lata zgodnie z zapisami rozdziału 11. Oprócz realizacji strategii niezbędny jest jej monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Analiza wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana gruntownej analizie w ramach zaplanowanych procesów ewaluacji.

L.p. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2021)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
1.	Kierunek działania 1. Silny sektor edukacyjny	Współczynnik skolaryzacji brutto	91,9%	wzrost	BDL GUS
2.	Kierunek działania 2. Atrakcyjna oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego	Budowa nowej siedziby filii Biblioteki w Górkach	0	1	UG Brenna
3.	Kierunek działania 3. Wysoka jakość usług publicznych	Utworzenie Karty Mieszkańca Gminy Brenna	0	1	UG Brenna
4.	Kierunek działania 4. Otwarta gmina	Modernizacja Urzędu Gminy w Brennej	0	wzrost	UG Brenna
5.	Kierunek działania 5. Rozwijanie potencjału turystycznego	Wybudowanie wieży widokowej na Horzelicy	0	1	UG Brenna
6.	Kierunek działania 6. Budowanie marki gminy i jej promocja	Udzielone noclegi turystom zagranicznym (nierezydentom)	506	wzrost	BDL GUS
7.	Kierunek działania 7. Atrakcyjna przestrzeń publiczna i aktywne planowanie przestrzenne	Opracowanie tzw. „Uchwały krajobrazowej”	0	1	UG Brenna
8.	Kierunek działania 8. Wysoka jakość infrastruktury publicznej	Utworzenie systemu Park&Ride	0	1	UG Brenna
9.	Kierunek działania 9. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatycznych	Odsetek ludności korzystający z kanalizacji sanitarnej	77%	wzrost	BDL GUS

WDRAŻANIE

11. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038) o samorządzie gminnym.

Realizacja strategii

- Przygotowanie projektu – Wójt Brennej przy współpracy struktur Urzędu Gminy w Brennej, w uzgodnieniu z Radą Gminy (zmiany zapisów w dokumencie także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców).
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Wójt Brennej przy współpracy struktur Urzędu Gminy w Brennej i instytucji samorządowych.
- Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingsowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Wójt Brennej.
- Opracowanie planów w ramach których będą realizowane założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Gminy w Brennej oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne).
- Zatwierdzanie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Gminy w Brennej, Rada Gminy.
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Wójt Brennej, Rada Gminy.
- Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Wójt Brennej przy współpracy struktur Urzędu Gminy w Brennej wraz z jednostkami organizacyjnymi.
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Gminy.

Procedura monitorowania

- Monitoring bieżący będzie realizowany nie rzadziej niż raz na trzy lata.
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji.
- Monitoringowi podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale 10. Rezultaty planowanych działań.
- Wynikiem corocznie prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2025 (ewaluacja on-going) i 2030 roku (ewaluacja ex-post).
- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- Ewaluacje (szczególnie ta o charakterze on-going) mają na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji).
- Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Gminy przez Wójta Brennej wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Brennej na lata 2022-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Brennej.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję Rady Gminy.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2025 i 2030. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Wójta Brennej we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy w Brennej, które przedstawią ją do przyjęcia Radzie Gminy.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
 - Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
 - Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
 - Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom.
 - W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej jedno odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
 - Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.
-

12. Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 9) *ramy finansowe i źródła finansowania* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038) o samorządzie gminnym.

W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030 samorząd, jako jej operator oraz inicjator, będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu województwa śląskiego,
- środki z budżetu Unii Europejskiej,
- Krajowe Programy Operacyjne,
- program regionalny „Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027”
- środki budżetu państwa,
- inne środki publiczne.

Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

13. Ewaluacja ex-ante

Znowelizowane przepisy, które obowiązują od 13 listopada 2020 r. szczegółowo regulują kwestie dotyczące sporządzania dokumentu jakim jest strategia rozwoju gminy. Jednym z wymogów jest przeprowadzenie ewaluacji ex-ante. Ewaluacja ex-ante jest jednym z typów ewaluacji, wyróżnianych w zależności od momentu uruchomienia badania. W tym przypadku, ocena jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania strategii, następuje przed rozpoczęciem realizacji interwencji. Przeprowadzenie tego rodzaju badania pełni ważną rolę i umożliwia dokonanie usprawnień i zmian w założeniach i treści dokumentu. Na potrzeby niniejszego opracowania wybrano wariant jakim jest ewaluacja partycypacyjna. Badanie było prowadzone równoległe z procesem tworzenia dokumentu, a ewaluator uczestniczył w procesie opracowywania strategii od najwcześniejszego etapu, dzięki temu był w stanie lepiej poznać specyfikę dokumentu, co znacząco wpłynęło na możliwość udzielenia przez niego wsparcia w trakcie prac nad dokumentem.

W przypadku ewaluacji ex-ante, wyróżnia się cztery podstawowe kryteria oceny:

- trafności celów strategicznych i planowanych działań, w odniesieniu do zidentyfikowanych problemów lub wyzwań,

- przewidywanej skuteczności działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów,
- przewidywanej efektywności sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań,
- spójności wewnętrznej między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrznej między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi.

Przeprowadzając ewaluację ex-ante skupiono się również na wynikach uzyskanych z ewaluacji ex-post poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy Brenna do 2020 r. Zgodnie z rekomendacjami z przeprowadzonej ewaluacji ex-post, gmina Brenna powinna zrealizować założenia i przedsięwzięcia, których nie udało się osiągnąć, a zostały zaplanowane w poprzednim dokumencie. Wśród tych działań można wskazać przede wszystkim na zwiększenie poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także przedsięwzięcia mające na celu ograniczenie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych m.in. suszy, poprzez stworzenie systemu małej retencji. Ponadto wśród niezrealizowanych zadań znalazły się również te dotyczące rozwoju mieszkalnictwa komunalnego. Z uwagi na specyfikę i turystyczny charakter gminy, ważna jest również budowa zintegrowanego systemu komunikacyjnego i jednolitego systemu wizualno-przestrzennego. W poprzedniej strategii również cel związany z promocją i rozwojem sportu osób niepełnosprawnych nie został osiągnięty.

TRAFNOŚĆ

Na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030 przeprowadzono badania ankietowe z mieszkańcami gminy, w celu poznania ich potrzeb i oczekiwań, a także oceny elementów infrastruktury i oferty dostępnej w gminie. Wyniki zestawiono i analizowano w porównaniu do poprzedniego badania, przeprowadzonego w 2017 r. Dzięki temu możliwe było przeanalizowanie zmian jakie zaszły w ostatnich latach oraz zidentyfikowanie aspektów, które wciąż wymagają poprawy. Ponadto, wnioski z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej pozwoliły na uzyskanie informacji na temat wewnętrznych zasobów oraz szans rozwojowych, jak również słabych stron i zagrożeń. Dzięki zdiagnozowaniu problemów oraz potrzeb mieszkańców gminy, możliwe było trafne zaplanowanie celów strategicznych i kierunków działań, które stanowią odpowiedź na widoczne w gminie wyzwania. W strategii zdefiniowano trzy cele strategiczne, które przyporządkowano do wymiarów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

SKUTECZNOŚĆ

Od ponad 5 lat gmina odnotowuje dodatnie wartości salda migracji, co świadczy o atrakcyjności osiedleńczej, w związku z tym, aby utrzymać i uczynić gminę jeszcze bardziej atrakcyjną dla obecnych i nowych mieszkańców, kluczowe jest zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych. Ponadto,

jednym z zauważalnych procesów jest starzenie się społeczności lokalnej. Z uwagi na ten fakt, oferta gminy Brenna powinna być nastawiona i dostosowana przede wszystkim do starszych grup mieszkańców. Zdefiniowane w ramach *Celu strategicznego 1. Tworzymy zintegrowany system usług dostosowany do potrzeb mieszkańców w każdym wieku* i realizowane kierunki działań pozwolą na zapewnienie wysokiej jakości usług. Z uwagi na negatywne zmiany i spadek odsetka ocen pozytywnych dotyczących m.in. poziomu oferty kulturalnej i rozrywkowej, a także jakości oferty sportowej i rekreacyjnej, ważne jest tworzenie warunków do rozwoju gminy w tym zakresie oraz ciągłe wzmacnianie i rozwijanie polityk sektorowych. Realny problem i wyzwanie nadal stanowi rozwój mieszkalnictwa komunalnego, socjalnego i mieszkań chronionych, będącym jednym z niezrealizowanych zadań zaplanowanych w ramach poprzedniej strategii.

Zasadność interwencji w ramach *Celu strategicznego 2. Wzmacniamy pozycję konkurencyjną gminy stawiając na jej potencjał turystyczny* wynika z możliwości i specyfiki gminy. Kierunki działania skupione są na budowie marki gminy i jej promocji, co jednocześnie przyczyni się do rozwijania i wzmacniania potencjału turystycznego. Kwestie dotyczące promocji gminy są ważne, szczególnie z uwagi na spadek odsetka ocen pozytywnych dotyczących promocji, w porównaniu do badania ankietowego z 2017 r. Jeden z celów wskazywanych i niezrealizowanych, w poprzedniej strategii, dotyczył promocji i rozwoju sportu osób z niepełnosprawnością, dlatego też w ramach niniejszej strategii wskazano na konieczność prowadzenia działań na rzecz promocji i rozwoju sportu osób z niepełnosprawnością na terenie gminy. Uwzględnienie w *Strategii Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030* działań, które nie zostały wcześniej zrealizowane wskazuje, że problemy te są nadal aktualne, a cele strategiczne i planowane działania trafnie zaplanowane.

Ostatni ze wskazanych celów, *Cel strategiczny 3. Systematycznie wzmacniamy jakość infrastruktury oraz lokalnego ekosystemu* jest adekwatny do występujących w Brennej problemów oraz zidentyfikowanych wyzwań. Wyniki badania ankietowego jednoznacznie wskazują na dużą skalę potrzeb i brak możliwości zapewnienia dobrego stanu technicznego infrastruktury w całej gminie w stosunkowo krótkim czasie (stan techniczny dróg, chodników, oświetlenia) oraz środowiskowych (pogarszający się stan środowiska, system gospodarki odpadami, czystość na terenie gminy). W ramach OSI wskazanych w *strategii Śląskie 2030*, gmina Brenna wpisuje się w obszary cenne przyrodniczo oraz została zaklasyfikowana do gmin z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza. Zakres działań wskazany do realizacji w ramach wskazanego celu, dotyczy przede wszystkim ochrony bogactwa środowiska przyrodniczego gminy (będącego jednym z atutów gminy) oraz jego racjonalnego wykorzystania i zagospodarowania. Ponadto, realizacja wskazanych działań przyczyni się nie tylko do wykorzystania potencjałów, ale również do eliminacji i przeciwdziałania występującym problemom związanym z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi czy niższą jakością środowiska. W ramach celu 3

wskazano również działania, które nie zostały zrealizowane a zaplanowane były w poprzedniej strategii, dotyczące m.in. wsparcia procesu wdrażania OZE. Zaproponowana logika interwencji, przepisanie kierunków działań do celów oraz wskazanie konkretnych przedsięwzięć, umożliwia skuteczną realizację i osiągnięcie założeń programu. System realizacji strategii przedstawia oczekiwane rezultaty planowanych kierunków działań, a wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągania celów stawianych przed strategią.

EFEKTYWNOŚĆ

By zapewnić efektywność strategii, do realizacji wskazano działania najbardziej potrzebne z perspektywy zidentyfikowanych wyzwań i problemów, jak również potrzeb mieszkańców. Określenie potencjalnych źródeł finansowania, a także oczekiwanych rezultatów planowanych działań, stanowi potwierdzenie, że przyjęte założenia są możliwe do osiągnięcia. Po dokonanej ewaluacji ex-post poprzedniej strategii i analizie wyników, można zauważyć, że stopień realizacji założonych przedsięwzięć jest wysoki, co wskazuje na wysoką efektywność i skuteczność wdrażania poprzedniego programu oraz funkcjonowania oraz samorządu.

SPÓJNOŚĆ

Strategię Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030 cechuje wysoka spójność, zarówno wewnętrzna jak i zewnętrzna. Uszczegółowienie poziomu operacyjnego, poprzez wskazanie kierunków działań oraz planowanych przedsięwzięć pozwoliło na zidentyfikowanie i zbadanie czy w strukturze dokumentu i założeniach, nie zachodzą sprzeczności. Strategię cechuje wysoka spójność wewnętrzna, ponieważ wskazane kierunki działań oraz planowane przedsięwzięcia nie nakładają się na siebie, tylko wzajemnie uzupełniają. Ponadto, w dokumencie wskazano dokumenty wyższego rzędu oraz równorzędne, z którymi opracowywana strategia jest spójna. Szczególną uwagę zwrócono na zapisy Strategii Województwa Śląskiego – Śląskie 2030 oraz wskazane w niej obszary strategicznej interwencji. W celu zapewnienia wysokiego poziomu spójności, wskazując cele i kierunki, skupiono się na tym, by stanowiły one odpowiedź na dedykowane kierunki działań, poszczególnym OSI, w które wpisuje się gmina.

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Położenie geograficzne

Gmina Brenna jest gminą wiejską znajdującą się we wschodniej części powiatu cieszyńskiego, w województwie śląskim. Jej powierzchnia wynosi 95 km² (9 561 ha), z czego 20% stanowią tereny zalesione (1 958 ha).

Od strony południowej gmina Brenna sąsiaduje z gminą Wisła, od strony zachodniej z gminą Ustroń, od wschodniej z gminą Szczyrk, a od strony północnej z gminą Skoczów. Według podziału administracyjnego z 1972 roku gminę Brenna tworzą trzy wsie: Brenna, Górki Małe oraz Górki Wielkie. Położona jest między stokami Beskidu Śląskiego oraz w dolinie dwóch rzek Brennicy i Leśnicy. Znajduje się na wysokości 366 m. n. p. m. Z trzech stron otoczona jest przez szczyty Beskidu Śląskiego: Beskidek (693 m n.p.m.), Orłowa (813 m n.p.m.), Stary Groń (792m n.p.m.) i Kotarz (956 m n.p.m.).

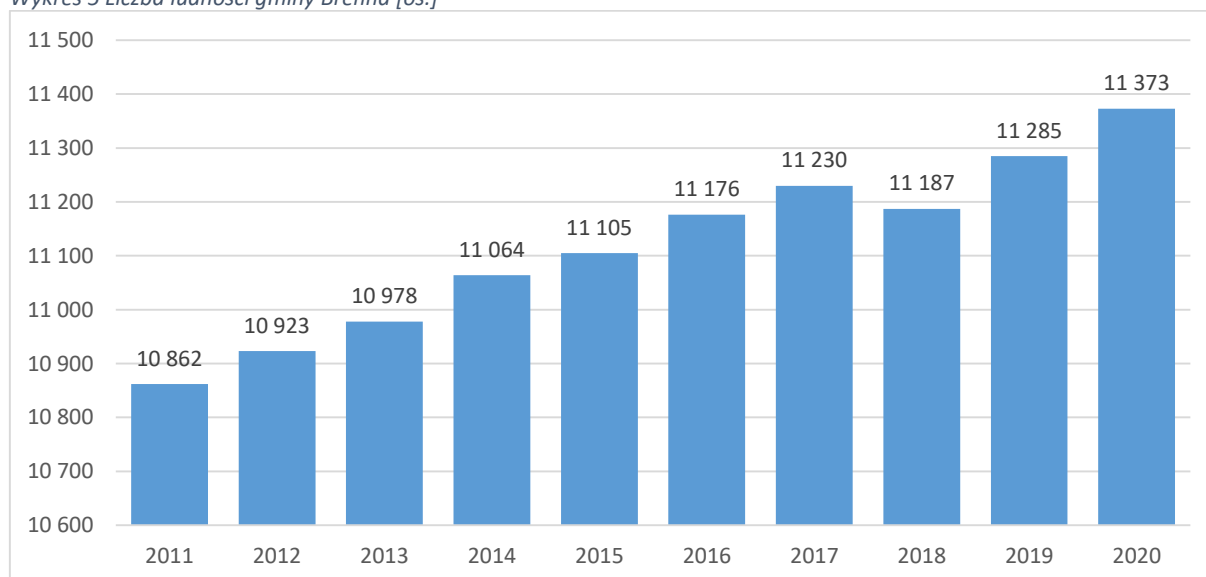
Źródło: opracowanie własne

Ludność i procesy demograficzne

Analizie poddano potencjał demograficzny gminy Brenna. Podstawowym, a zarazem kluczowym potencjałem obszaru są jego mieszkańcy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2020 roku gminę zamieszkiwało 11 373 osób. W populacji nieznacznie przeważał udział kobiet kształtując się na poziomie 51% (5 747 osób), gdzie udział mężczyzn stanowił 49% (5 626). W analizowanym okresie liczba ludności wzrosła o 511 osób, co stanowi przyrost o 4,5%. Zjawisko depopulacji jest bardzo powszechne, dlatego przyrost liczby mieszkańców jest znaczącą zaletą gminy. Demografia ma fundamentalne znaczenie w zakresie świadczenia usług, również publicznych oraz budowanie przedsiębiorczości regionu.

Poniższy wykres przedstawia zmianę liczby ludności na przestrzeni ostatniej dekady.

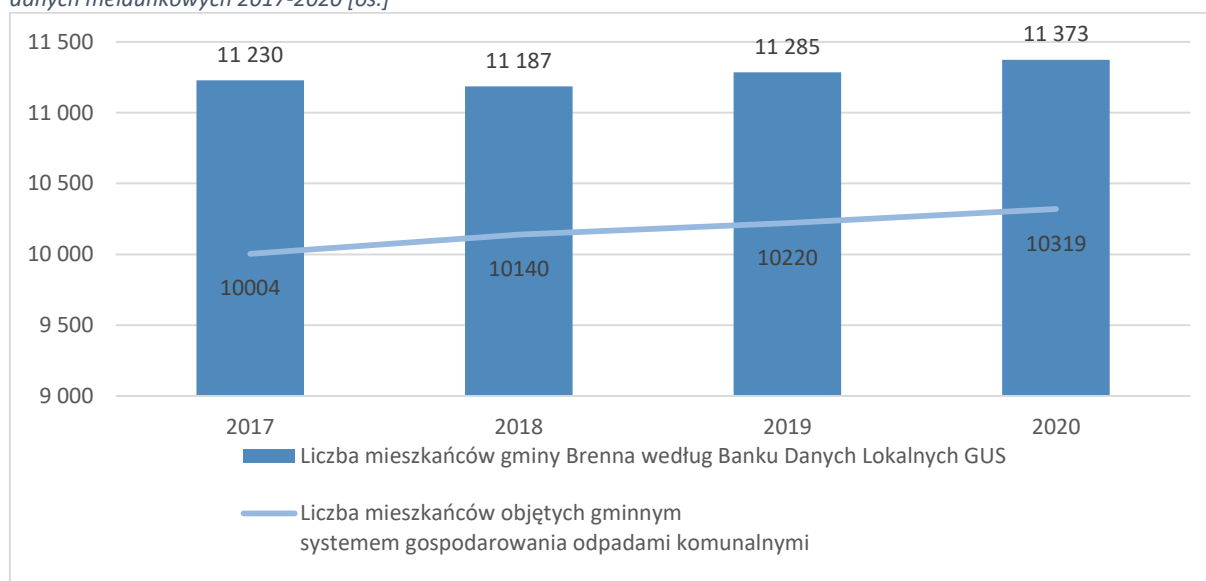
Wykres 5 Liczba ludności gminy Brenna [os.]

Źródło: dane GUS

Analiza statystyczna bazuje na sprawozdawczości w zakresie meldunku w ewidencji ludności. Z perspektywy samorządu terytorialnego istotna jest liczba osób rzeczywiście zamieszkujących badany obszar. To one są odbiorcami usług publicznych oraz głównym kapitałem gminy. Na poniższym wykresie zestawiono dane związane z ewidencją ludności oraz liczbą mieszkańców objętych gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w latach 2017 - 2020. Liczba ludności wg ewidencji jest zawyżona o 10 – 13%. Co warto zaznaczyć, rzeczywista liczba mieszkańców także charakteryzuje się dodatnim bilansem.

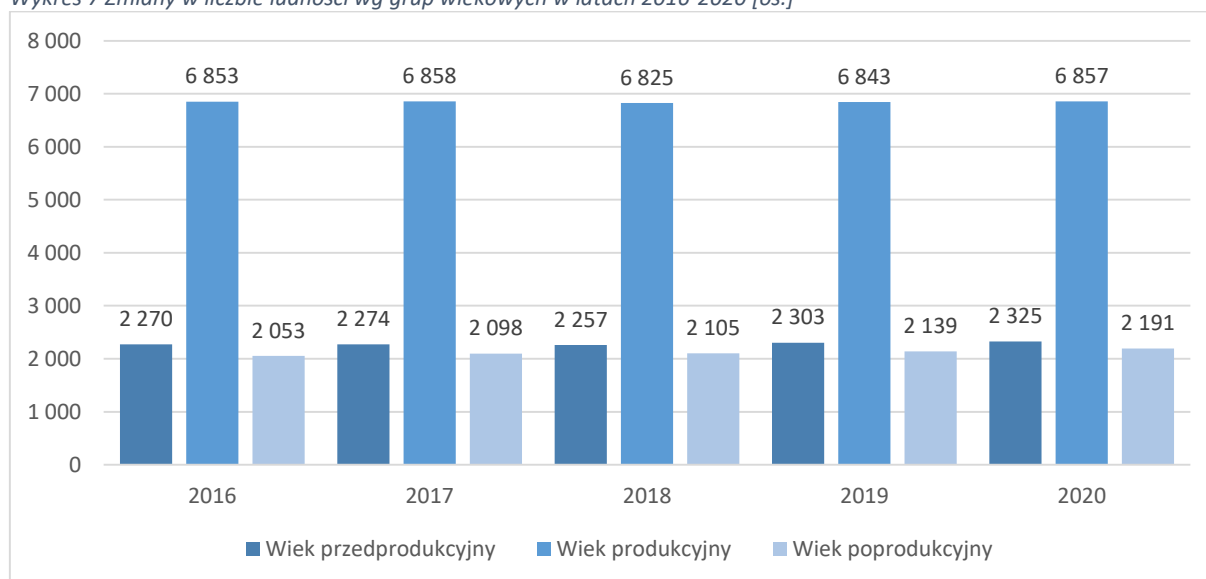
Wykres 6 Rzeczywista liczba ludności na podstawie liczby osób objętych systemem gospodarki odpadami w porównaniu do danych meldunkowych 2017-2020 [os.]

Źródło: dane GUS

W przeciągu ostatnich pięciu lat nie obserwuje się zmian w liczbie ludności z podziałem według grup wiekowych. Gminę Brenną w 2016 r. zamieszkiwało 2 270 osób, w 2020 r. – 2 325. W tym przypadku przyrost wyniósł 55 mieszkańców. Najmniejsza zmiana widoczna jest w grupie osób w wieku produkcyjnym, ponieważ w latach 2016-2020 liczba ludności zwiększyła się z 6 853 do 6 857. W badanym okresie grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrosła z 2 053 osób do 2 191. Jest to nieznaczna różnica, co jest pozytywną tendencją, gdyż w wielu jednostkach samorządu terytorialnego występuje problem związany ze starzeniem się społeczności.

Wykres 7 Zmiany w liczbie ludności wg grup wiekowych w latach 2016-2020 [os.]

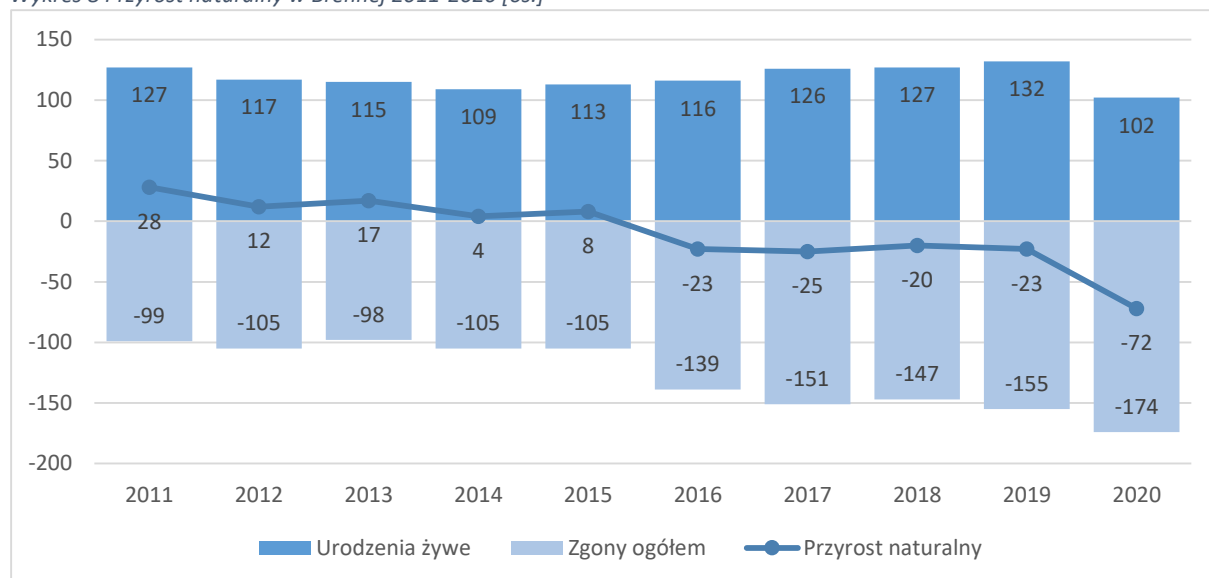

Źródło: dane GUS

Stan lokalnej demografii to wypadkowa dwóch kluczowych procesów. Pierwszym z nich jest przyrost naturalny, czyli różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów. Drugim, saldo migracji (różnica

między napływem a odpływem ludności). W latach 2011-2020 przyrost naturalny był ujemny i spadł o 100 osób. W 2020 r. liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń aż o 47. Istotny jest fakt, iż tendencja rosnącej liczby zgonów ma trwały charakter. Widoczne znaczące zmniejszenie tej liczby w 2020 roku może być spowodowane pandemią COVID-19.

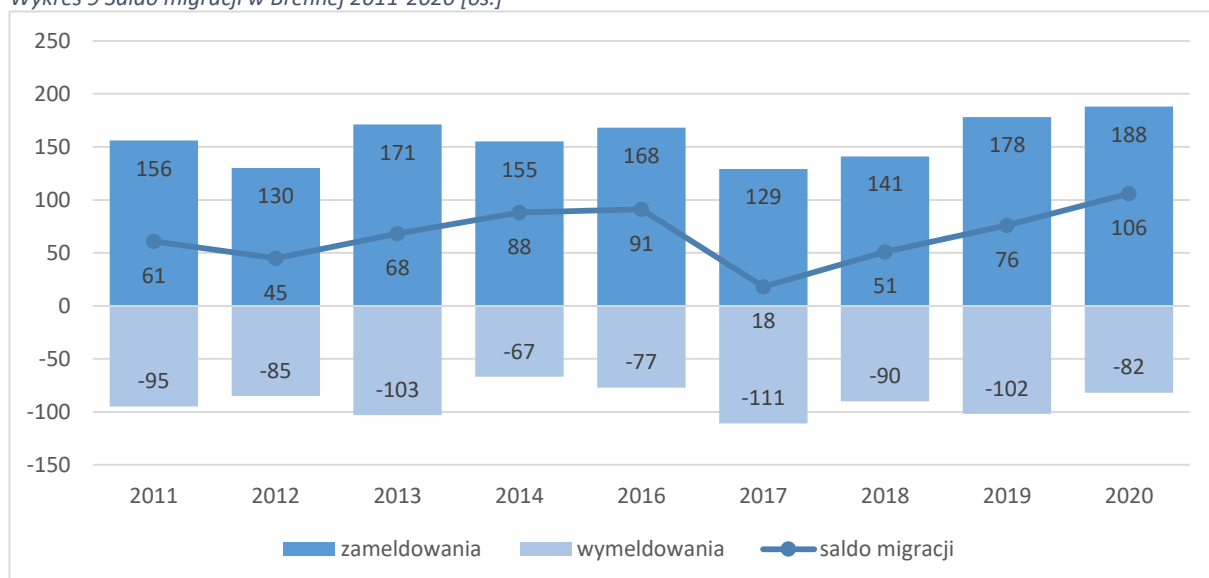
Wykres 8 Przyrost naturalny w Brennej 2011-2020 [os.]

Źródło: dane GUS

W kwestii zjawiska migracji można mówić o dynamicznym napływie mieszkańców z innych gmin, z pewnym zawahaniem w 2017 roku. Może to świadczyć o względnie wysokiej atrakcyjności osiedleńczej gminy Brenna. Saldo migracji w analizowanym okresie wzrosło o 45 osób.

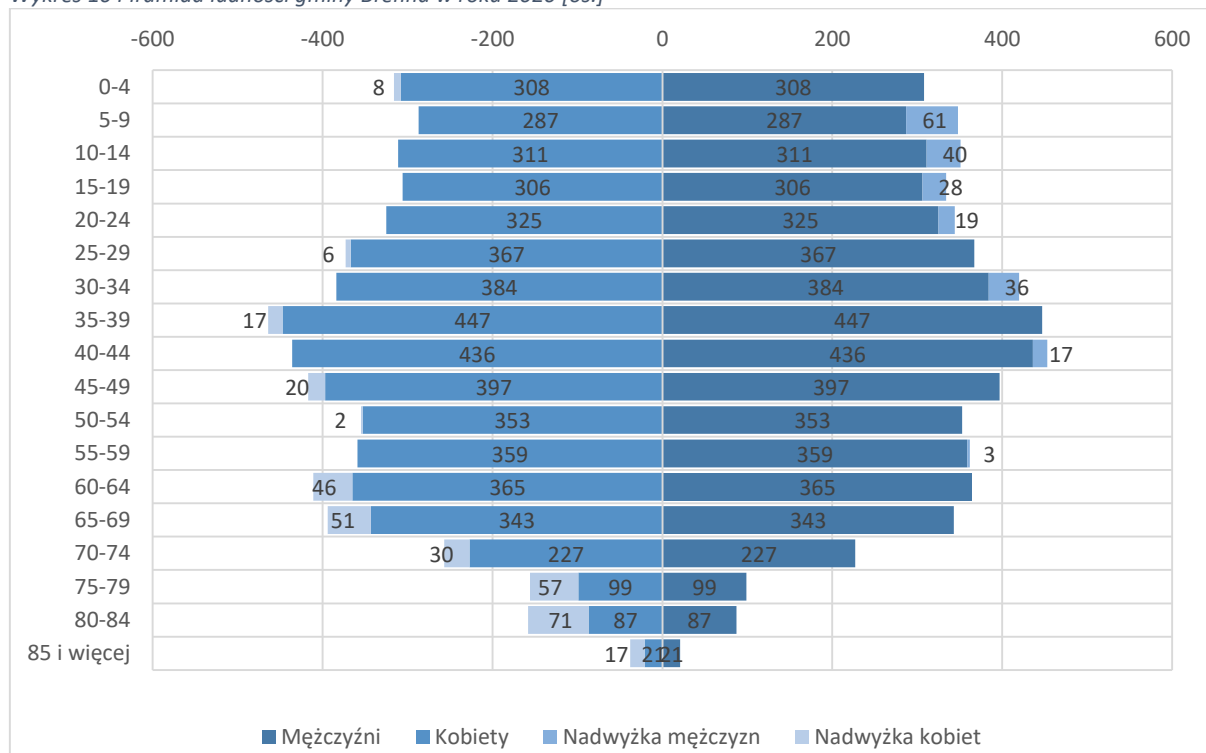
Wykres 9 Saldo migracji w Brennej 2011-2020 [os.]

Źródło: dane GUS¹

¹ Bank Danych Lokalnych GUS nie dostarcza danych dla roku 2015

Poniżej w formie piramidy wieku została zilustrowana struktura ludności gminy Brenna w roku 2020. Widoczna jest dominacja mężczyzn do 35 roku życia. Stosunkowa równowaga płci z wieku produkcyjnym, z delikatną przewagą kobiet oraz widoczna wyższa liczba kobiet w wieku 60+. Pozytywną kwestią jest rosnąca ilość osób w wieku przedprodukcyjnym, co stanowi perspektywę z punktu widzenia reprodukcji oraz względną zastępowalność pokoleniową na rynku pracy.

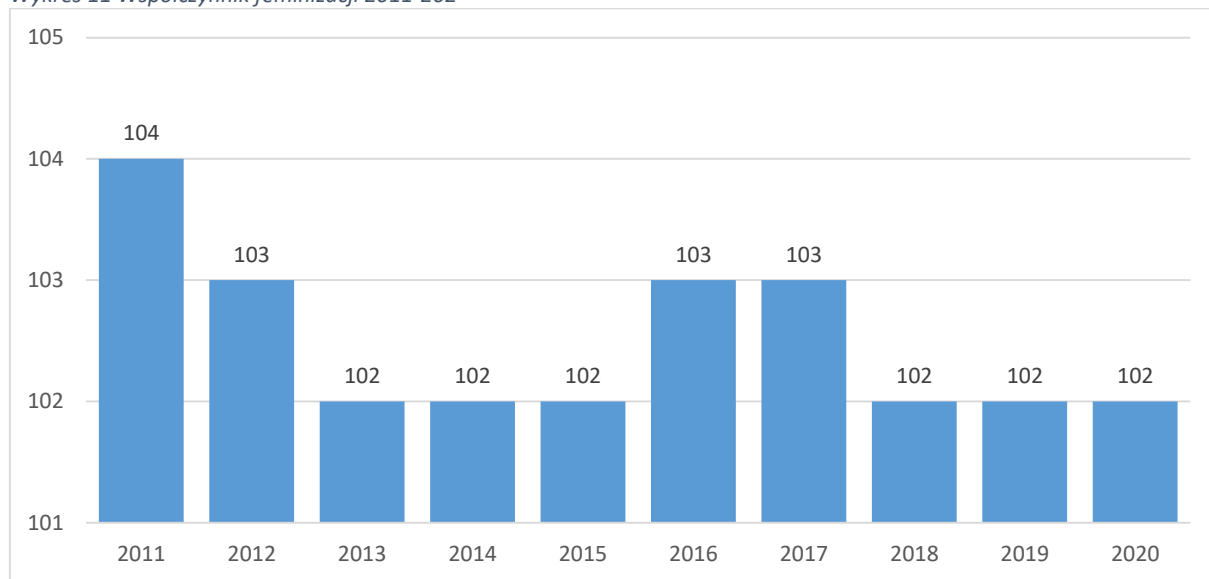
Wykres 10 Piramida ludności gminy Brenna w roku 2020 [os.]

Źródło: dane GUS

Analizując wykres prezentujący współczynnik feminizacji można dostrzec niewielką przewagę liczby kobiet w stosunku do mężczyzn, co jest naturalnym zjawiskiem. Różnica pomiędzy analizowanymi latami waha się pomiędzy 1 – 2 osobami. Sugeruję to równowagę płci w społeczności gminy Brenna.

Wykres 11 Współczynnik feminizacji 2011-2020

Źródło: dane GUS

Obserwując prognozę liczby ludności dla gminy Brenna do 2030 r. można zauważyć konsekwentny wzrost liczby ludności. W 2020 r. badany obszar zamieszkiwało 11 373 osoby, natomiast według prognozy w 2030 r. będzie to o 514 osób więcej (11 887 os.). Przewidywany przyrost w liczbie ludności wynosi 4,3%. Dane te zostały oszacowane na podstawie prognoz GUS dla powiatu cieszyńskiego.

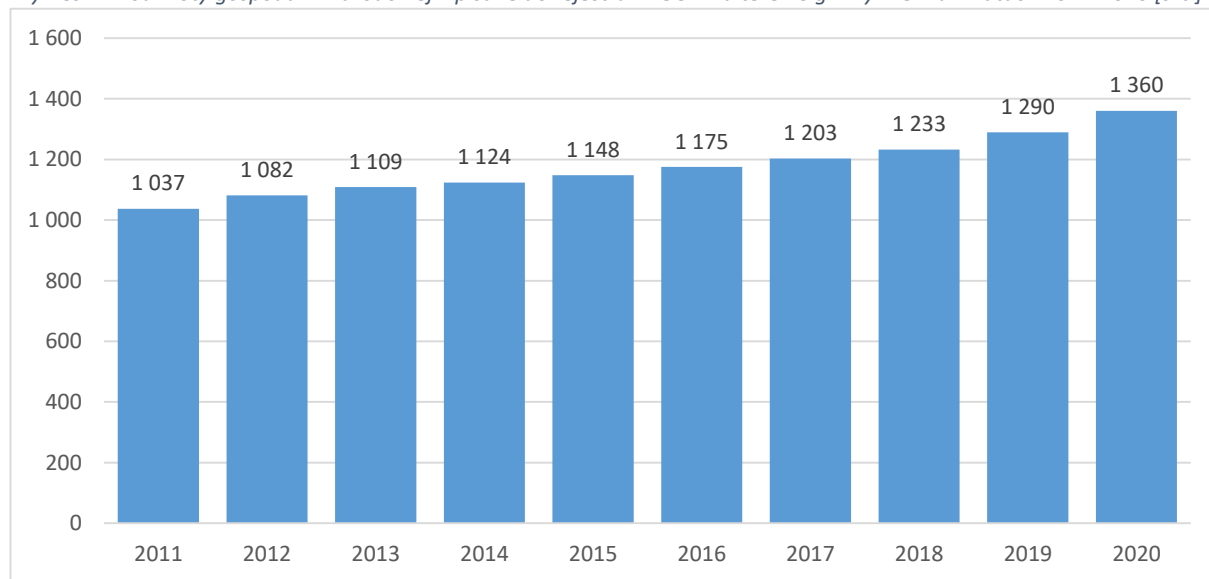
Mocne strony		Słabe strony	
Konsekwentnie zwiększająca się liczba ludności		Rzeczywista liczba ludności znacznie niższa od liczba zameldowanych osób	
Dodatnie saldo migracji		Ujemny przyrost naturalny	
Rosnąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym			
Zrównoważony współczynnik feminizacji			

Gospodarka i rynek pracy

Podrozdział skupia się na analizie potencjału gospodarczego gminy Brenna oraz lokalnego rynku pracy. W 2020 roku łączna ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wyniosła 1 360, co stanowi wzrost w stosunku do roku bazowego o 31%. Dominująca część podmiotów stanowią firmy zatrudniające od 0 do 9 pracowników, ponieważ jest to aż 97% wszystkich podmiotów.

Poniższy wykres przedstawia podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Brenna w latach 2011-2020.

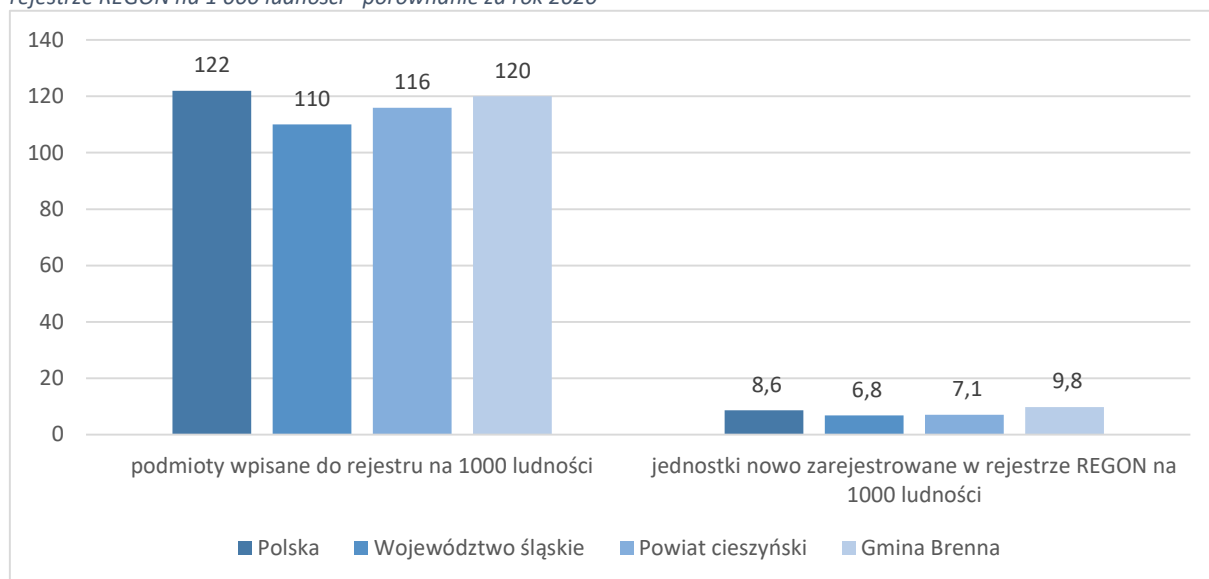
Wykres 12 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Brenna w latach 2011-2020 [szt.]

Źródło: dane GUS

Rozpatrując sytuację gospodarczą gminy Brenna w 2020 roku należy odnieść ją do szerszego kontekstu. Wskaźnik podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1 000 ludności w 2020 dla gminy wyniósł 120 podmiotów. Jest on bardzo zbliżony wynik do krajowego. Powiat cieszyński odnotował 4 podmioty mniej od gminy Brenna, natomiast województwo śląskie 10 podmiotów mniej. W przypadku wskaźnika jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 000 ludności gmina Brenna wyraźnie dominuje nad pozostałymi obszarami odnotowując 9,8 nowo założonych podmiotów w 2020 r. Jest to rezultat o 2,7 podmiotów wyższy od wskaźnika dla powiatu, o 3 podmioty wyższy od województwa oraz o 1,2 wyższy niż kraju. Na podstawie wyników można wnioskować, iż gmina Brenna jest obszarem o silnym potencjale gospodarczym.

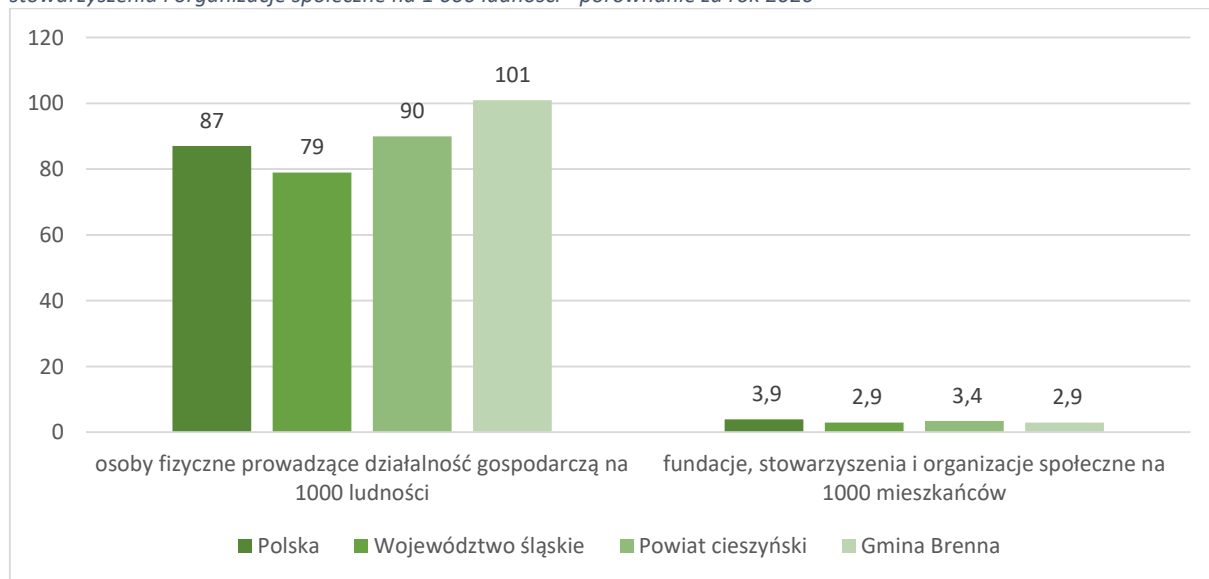
Wykres 13 Wskaźniki gospodarcze: podmioty wpisane do rejestru regon na 1 000 ludności, jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 000 ludności - porównanie za rok 2020

Źródło: dane GUS

W przypadku wskaźnika osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności również dostrzegalna jest przewaga gminy Brenna nad porównywanymi obszarami. Notuje ona wynik równy 101 osobom. Powiat cieszyński plasuje się na drugim miejscu z rezultatem wynoszącym 90 osób, dla województwa śląskiego wskaźnik wyniósł 79 osób, a dla Polski – 87 osób. Jedynie podczas analizy wskaźnika fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców gmina Brenna osiąga najniższy wynik razem z województwem śląskim – 2,9 organizacje, powiat cieszyński notuje 3,4 podmiotów, a kraj – 3,9.

Wykres 14 Wskaźniki gospodarcze: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności, fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 ludności - porównanie za rok 2020

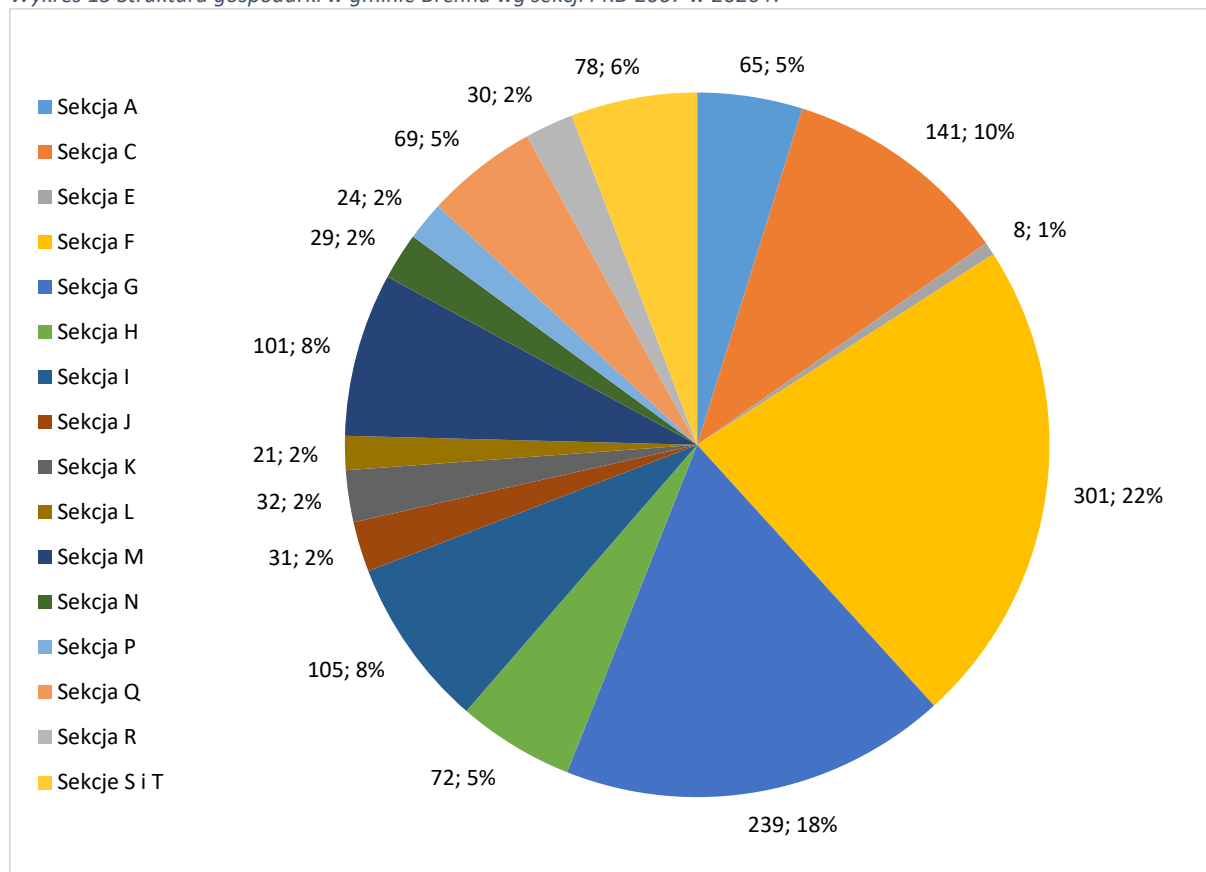
Źródło: dane GUS

Dominującymi branżami w roku 2020 na terenie gminy Brenna, bazując na klasyfikacji PKD, były:

1. Sekcja F - Budownictwo (22%, 301 podmiotów)
2. Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (18%, 239 podmiotów)
3. Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe (10%, 141 podmiotów)
4. Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznym (8%, 105 podmiotów)
5. Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i badawcza (8%, 101 podmiotów)

Poniższy wykres prezentuje strukturę gospodarki w gminie Brenna wg sekcji PKD 2007 w 2020 r.

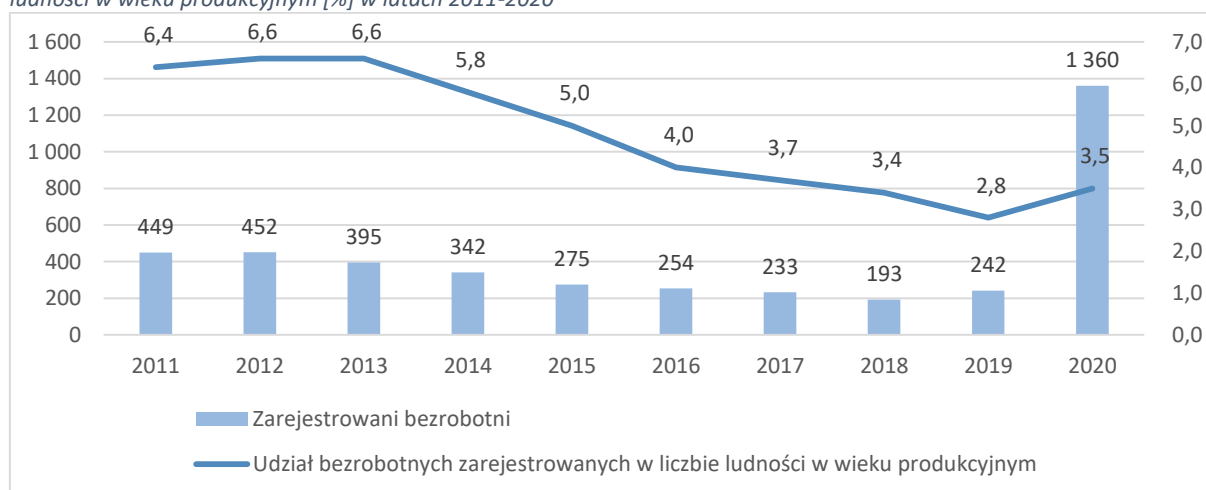
Wykres 15 Struktura gospodarki w gminie Brenna wg sekcji PKD 2007 w 2020 r.

Źródło: dane GUS

Poniższy wykres przedstawia dynamikę liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Do roku 2018 można było mówić o tendencji spadkowej dla obu zmiennych. Jednak, w 2020 roku w związku z pandemią COVID-19 nastąpił niezwykle gwałtowny wzrost liczby osób bezrobotnych w stosunku do poprzedniego roku wynoszący 1 118 osób, co przekłada się na 67,0%. Potencjalnie, takie zjawisko związane może być przede wszystkim z brakiem turystów, a co za tym idzie, brak miejsc pracy w sektorze turystycznym.

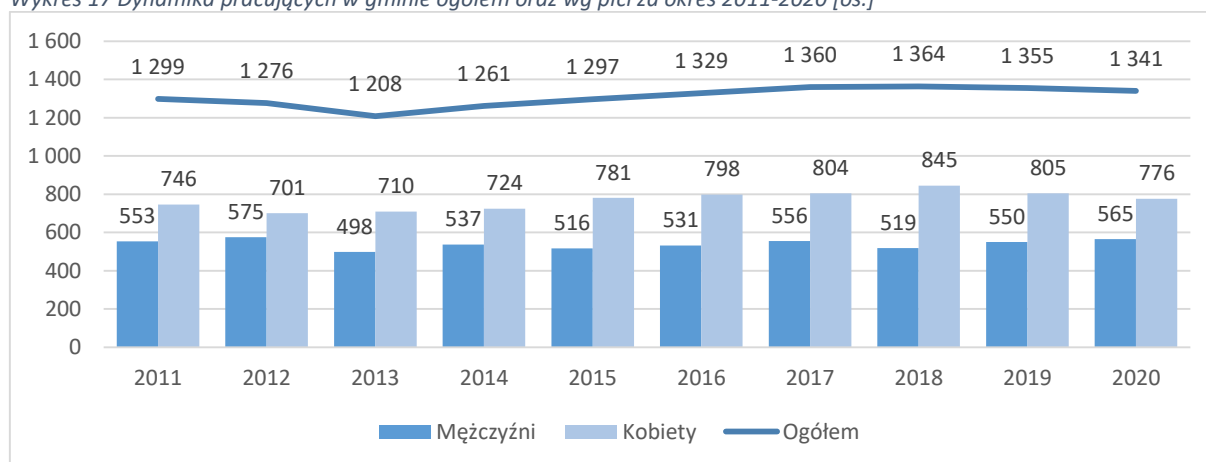
Wykres 16 Dynamika liczby zarejestrowanych bezrobotnych [os.] oraz udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%] w latach 2011-2020

Źródło: dane GUS

Przedstawiony następnie wykres prezentuje dynamikę pracujących w gminie Brenna ogółem oraz z podziałem na płeć. Można zauważyć wyraźnie większą liczbę mężczyzn aktywnych na rynku pracy niż kobiet. Jednocześnie, ogół pracujących stopniowo rośnie. W porównaniu do 2011 r., w 2020 r. pracowało o 42 osób więcej, czyli zaobserwowano wzrost rzędu 3,1%. Liczba pracujących najdynamiczniej zwiększała się między 2013 rokiem a 2018, w 2019 r. wynik nieznacznie się obniżył.

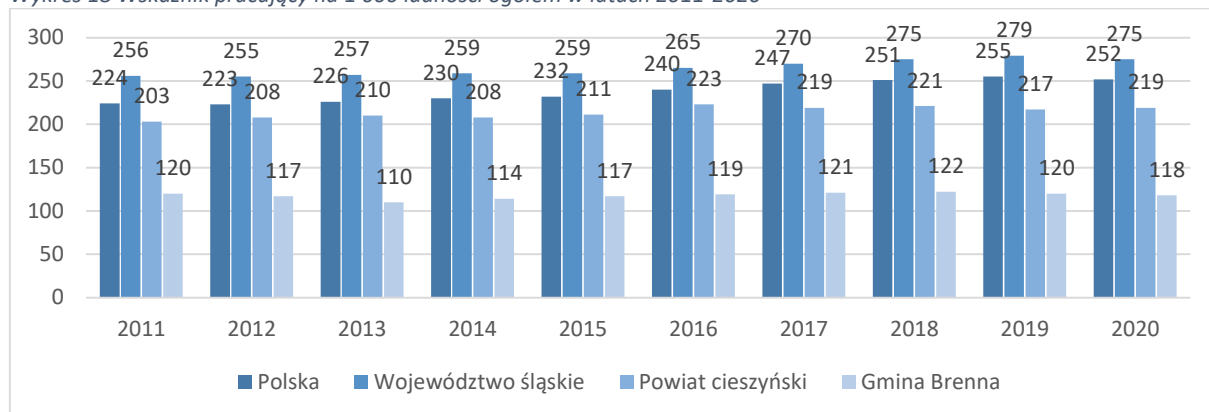
Wykres 17 Dynamika pracujących w gminie ogółem oraz wg płci za okres 2011-2020 [os.]

Źródło: dane GUS

Porównując gminę Brenna do powiatu cieszyńskiego, województwa śląskiego oraz Polski można zauważyć, iż wyraźnie odstaje ona pod kątem wskaźnika liczby osób pracujących na 1 000 ludności. Na przestrzeni ostatniej dekady notuje o ponad połowę gorszy wynik niż województwo śląskie, a do trzeciego w kolejności powiatu cieszyńskiego brakuje jej między 41% a 45%. Jeśli chodzi o dynamikę wskaźnika dla gminy Brenna wydaje się być on dość stały. W 2020 roku uplasował się na niemal tym samym poziomie co w roku bazowym. Wskaźnik ten wynika z dwóch zmiennych. Brenna jest gminą rolniczą, a rolnicy nie są traktowani jako pracujący w danych GUS. Dodatkowo statystyka ta uwzględnia tylko pracujących w firmach zatrudniających powyżej 9 osób.

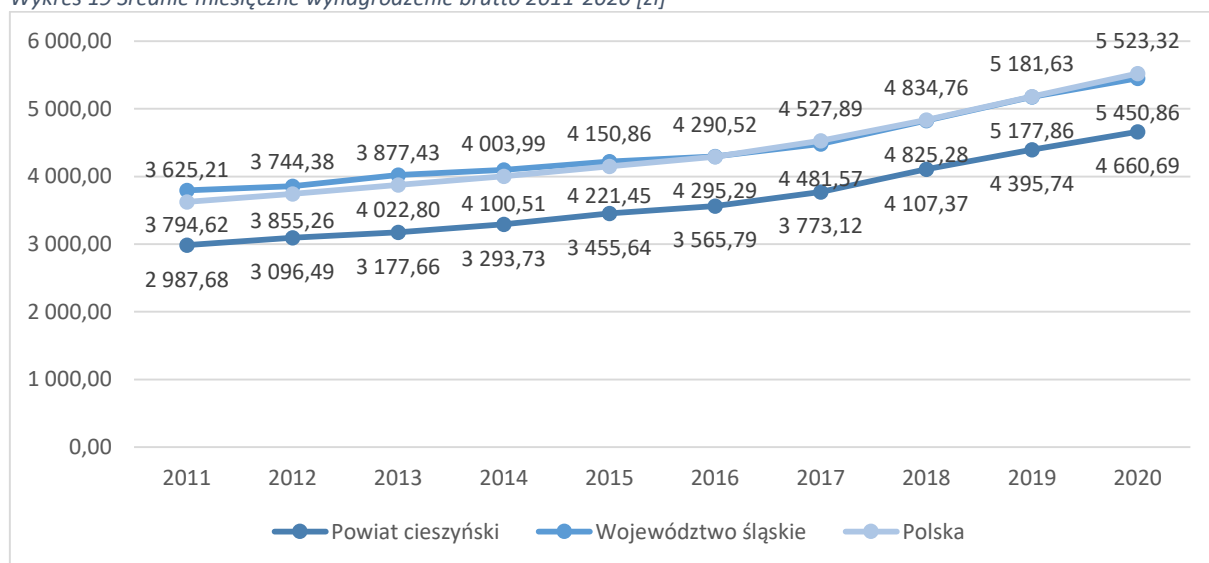
Wykres 18 Wskaźnik pracujący na 1 000 ludności ogółem w latach 2011-2020

Źródło: dane GUS

Przyglądając się zmianom w średnim miesięcznym wynagrodzeniu brutto w latach 2011-2020 mieszkańcy powiatu cieszyńskiego osiągają wyraźnie niższe przychody w porównaniu do średniej wojewódzkiej i krajowej. Mimo wszystko, na przestrzeni badanego okresu na terenie powiatu zachodzi wzrost wynagrodzeń. W 2020 r., w porównaniu do roku bazowego przyrost ten wyniósł 1 673 zł (36%).

Wykres 19 Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto 2011-2020 [zł]

Źródło: dane GUS

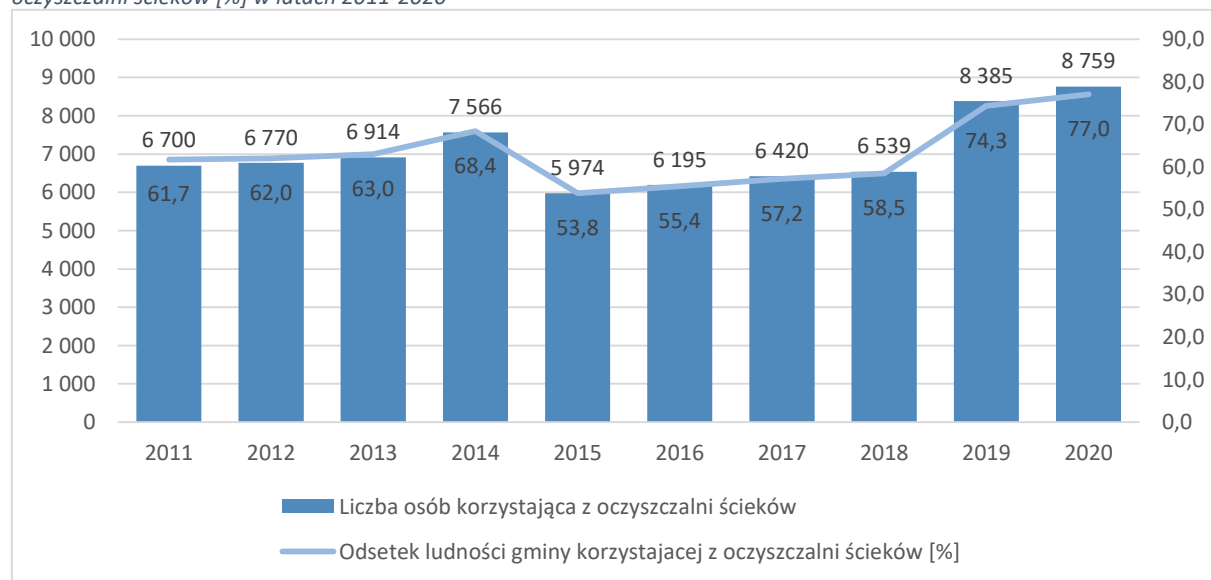
Mocne strony		Słabe strony	
Konsekwentnie rosnąca liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy	W 2020 roku nastąpił drastyczny wzrost bezrobocia – COVID-19		
Wysoki wskaźniki przedsiębiorczości	Bardzo niski wskaźnik pracujących na 1 000 ludności względem powiatu, województwa i kraju w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób		

Środowisko naturalne oraz infrastruktura

Jedną z wiodących zalet gminy Brenna są obszary przyrody. Bogata jest w zróżnicowaną florę oraz faunę, przez co częściowo objęta jest ochroną prawną. Obszary przyrody prawnie chronione stanowią jeden z celów turystycznych odwiedzających gminę Brenna. W 98% tereny te stanowi park krajobrazowy – Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego (6 655 ha), a pozostałe 2% to zespół przyrodniczo-krajobrazowy – „Góra Bucze” (108,39 ha). Gmina posiada 54 pomniki przyrody, co stanowi dodatkową atrakcję dla zwiedzających. Na terenie Górek Wielkich i Górek Małych znajduje się 34 drzewa (m.in. dąb szypułkowy o obwodzie 705 cm, jarząb szwedzki o obwodzie 245) chronionych jako pomniki przyrody ożywionej oraz jeden okaz pnącza – bluszcz pospolity. Z kolei w Brennej rośnie 14 drzew zakwalifikowanych jako pomniki przyrody ożywionej, m.in. jodła pospolita o obw. 416 cm, cis pospolity (dwupniowy) o obw. pni 147 cm i 152 cm. Dodatkowo, na terenie gminy znajdują się 4 pomniki przyrody nieożywionej, są to pseudokrasowe jaskinie.

Poniższy wykres prezentuje dynamikę wzrostu liczby osób korzystających z oczyszczalni ścieków oraz odsetek ludności z dostępem do tej usługi. Liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków wzrosła o 2059, co przekłada się na wzrost aż o 15,3%.

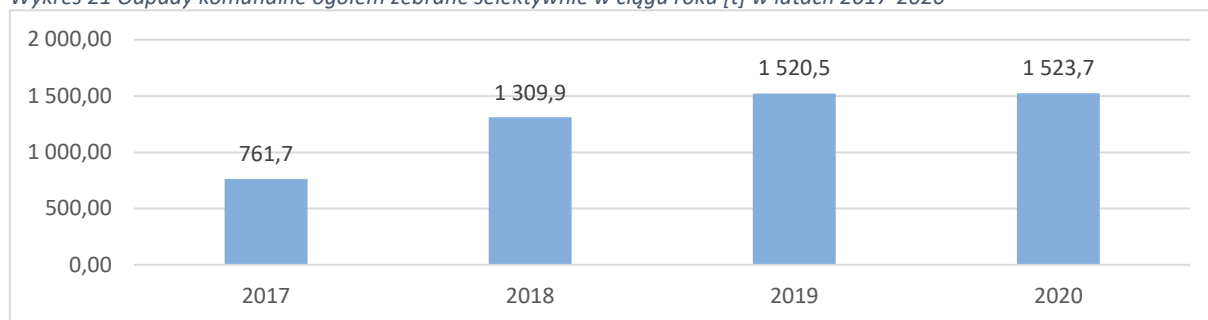
Wykres 20 Dynamika pomiędzy ilością osób korzystających z oczyszczalni ścieków [os.] a odsetkiem ludności korzystających z oczyszczalni ścieków [%] w latach 2011-2020

Źródło: dane GUS

Na przestrzeni ostatnich czterech lat wzrosła również wartość ton odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ciągu roku w gminie Brenna, co przedstawia następny wykres. W stosunku do 2017, można mówić o przyroście rzędu 761,96 ton. Dynamikę zmian prezentuje poniższy wykres.

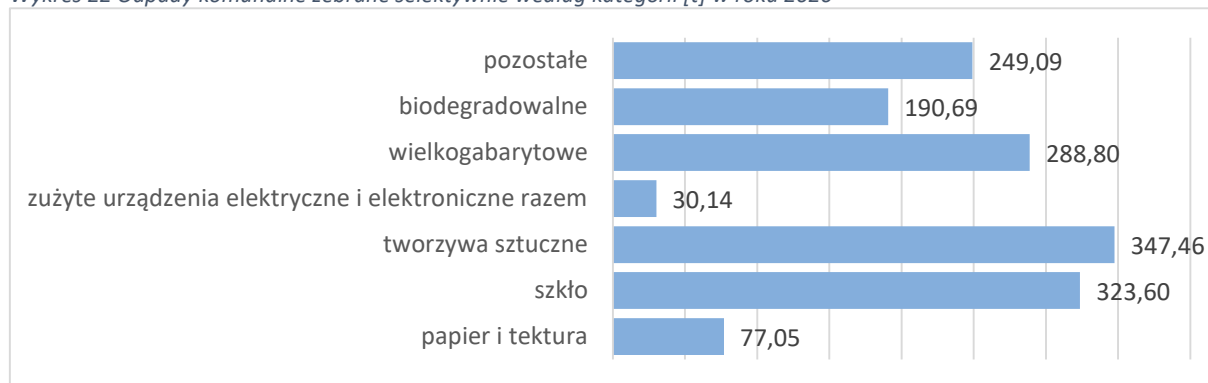
Wykres 21 Odpady komunalne ogółem zebrane selektywnie w ciągu roku [t] w latach 2017-2020

Źródło: dane GUS

W 2020 roku dominującą częścią wszystkich zebranych odpadów stanowiły tworzywa sztuczne, a następnie szkło oraz odpady wielkogabarytowe. Analizując poniższy wykres można mówić, iż mieszkańcy gminy Brenna są świadomi potrzeby segregacji i dbają o możliwość powtórnego wykorzystania odpadów.

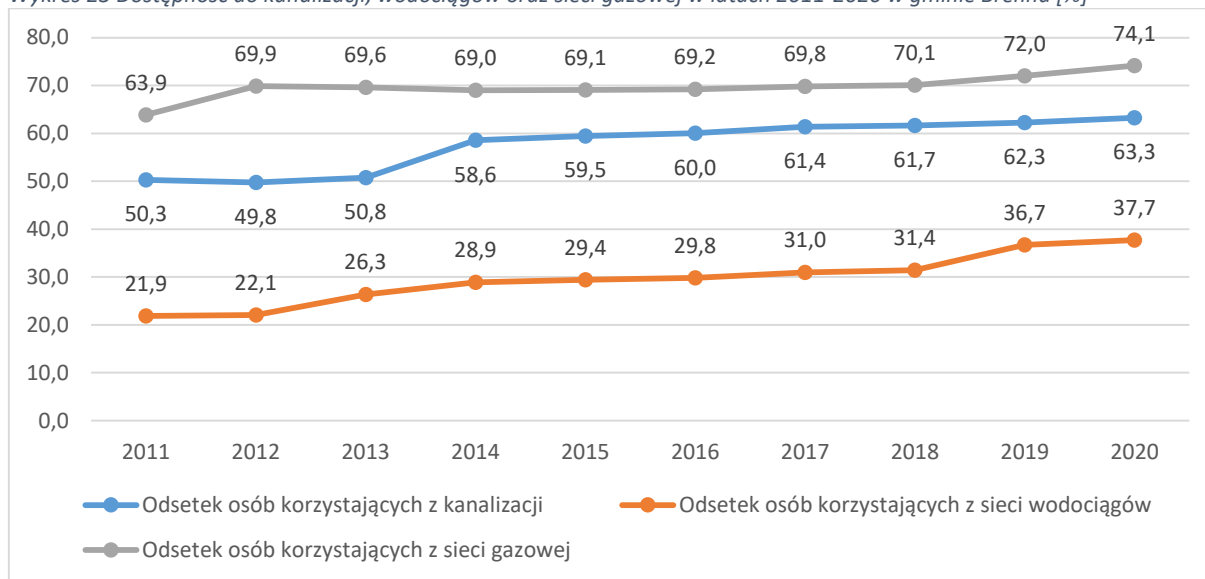
Wykres 22 Odpady komunalne zebrane selektywnie według kategorii [t] w roku 2020

Źródło: dane GUS

W zakresie infrastruktury sieciowej, najwięcej mieszkańców gminy Brenna korzysta z sieci gazowej. W latach 2011-2020 odsetek ten zwiększył się z 63,9% do 74,1%, czyli o 10,2 punkty procentowe. W następnej kolejności plasuje się dostępność do kanalizacji, z której w 2011 r. korzystało 50,3% mieszkańców, natomiast w 2020 r. było to 63,3%. Najmniejsza liczba mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej, ponieważ z 21,9% w 2011 r. wzrosła ona do 37,7% w 2020 r. Przyrost wyniósł 15,8 punktów procentowych, natomiast wciąż jest to niski wynik w porównaniu do innych usług.

Wykres 23 Dostępność do kanalizacji, wodociągów oraz sieci gazowej w latach 2011-2020 w gminie Brenna [%]

Źródło: dane GUS

Mocne strony

Rosnąca ilość powierzchni przyrody objętej ochroną prawną

Rosnąca ilość mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków

Wysoki wskaźnik zgazyfikowania gminy

Słabe strony

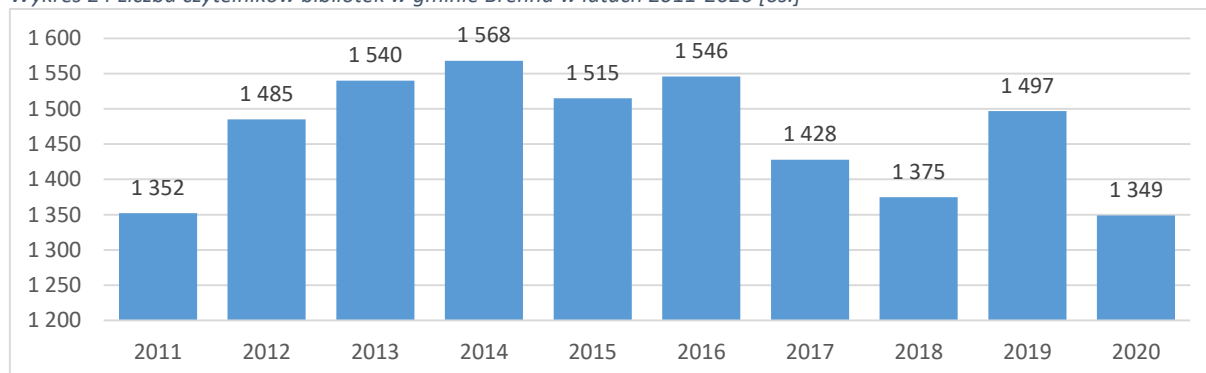
Udział osób korzystających z oczyszczalni ścieków nie przekracza 80%

Udział osób korzystających z sieci wodociągowej wynosi zaledwie 37,7%

Kultura, dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, turystyka oraz sport

W gminie Brenna znajdują się dwie biblioteki – Gmina Publiczna Biblioteka w Brennej oraz jej filia w Górkach Małych. Liczba osób korzystających z tych usług odnotowała najwyższy poziom w 2014 roku osiągając wynik 1 568 osób. Natomiast, w kolejnych latach aż do 2020 r. ilość uczęszczających zmalała do 1 349 na co fundamentalny wpływ miała pandemia koronawirusa COVID-19, w efekcie której m.in. w 2020 roku biblioteka była nieczynna przez okres 3 miesięcy.

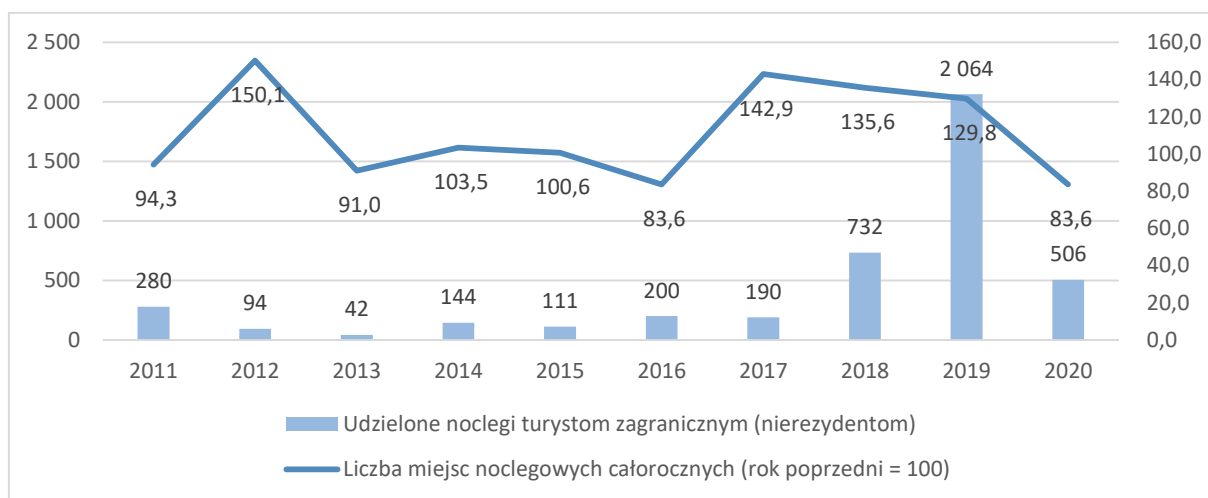
Wykres 24 Liczba czytelników bibliotek w gminie Brenna w latach 2011-2020 [os.]

Źródło: dane GUS

Przeglądając się poniższemu wykresowi, w kwestii turystyki możemy mówić o znacznej stracie spowodowanej pandemią COVID-19. Liczba udzielonych noclegów turystom (nierezydentom) do 2018 roku nie przekroczyła 280 osób. W 2019 nastąpił gwałtowny skok osiągając ponad 2 000 osób. Jednak, prawdopodobnie w wyniku pandemii w 2020 r. nastąpił ponowny spadek o 1 558 osób w stosunku do poprzedniego roku. Wskaźnik liczby miejsc noclegowych całorocznych (rok poprzedni = 100) również w 2020 r. wskazał na wyraźny spadek o 35% w stosunku do roku 2019. Jednak należy podkreślić, iż jedynie część podmiotów sprawozdaje do GUS udzielone noclegi w związku z czym podstawione dane mają charakter poglądowy ilustrujący tylko pewne tendencje.

Wykres 25 Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych (rok poprzedni = 100) oraz udzielonych noclegów turystom zagranicznym (nierezydentom) [os.] w latach 2011-2020

Źródło: dane GUS

Atrakcjami turystycznymi gminy Brenna są między innymi:

- **Szlaki turystyczne, spacerowe, rowerowe i konne** – łączą ze sobą lokalne zabytki oraz piękny krajobraz;
- **Obserwatorium nietoperzy w szkole podstawowej nr 1 w Brennej** – możliwość zobaczenia dwóch gatunków nietoperzy (Podkowiec mały i Nocek duży);
- **Beskidzki Dom Zielin „Przytulnia”** – multimedialna wystawa o kulturze ziół i życiu górali w zabytkowej chacie, obok znajduje się ogródek z ziołami, projekcja filmu promocyjnego oraz degustacja owocowo-ziołowej herbaty breńskiej;
- **Chlebowa Chata** – połączenie skansenu oraz muzeum, prelekcje o historii pieczenia chleba i pszczelarstwa, zabytkowy młyn, degustacja pieczonego chleba;
- **Dworek Myśliwski „Konczakówka”** – wartościowy historycznie drewniany budynek nawiązujący do kultury myśliwskiej;
- **Dwór Kossaków** – ekspozycja na temat rodziny Kossaków, dworek otoczony pięknym parkiem, organizowane są tu liczne imprezy kulturowe;
- **Muzeum Zofii Kossak-Szatkowskiej** – muzeum poświęcone słynnej pisarce i działaczce konspiracyjnej w czasach okupowanej Polski;
- **Ogród Bajek wokół Chaty Grabowej** – ogród z drewnianymi postaciami z legend oraz podań regionu Beskidu Śląskiego;
- **Wieża widokowa na Starym Groniu** – 12 metrowa wieża widokowa pozwalająca na podziwianie krajobrazów;
- **Transgraniczna Strefa Kultury** – drewniany plac zabaw inspirowany powieścią Zofii Kossak „Kłopoty Kacperka góreckiego skrzata”;
- **Bogata kultura lokalna;**

- **Kompleks Rekreacyjno-Wypoczynkowy DOLINA LEŚNICY**
- **Ponad 50 pomników przyrody.**

Gmina Brenna posiada jeden ośrodek kultury oraz jedną halę sportową o wymiarach 36x19 metrów. Ośrodek Promocji, Kultury i Sportu Gminy Brenna odpowiedzialny jest za zarządzanie obiektami z oferty turystycznej gminy, są to: Park Turystyki, Ośrodek Pod Brandysem, Beskidzki Dom Zielin Przytulnia, Informacja Turystycznej oraz Obserwatorium Nietoperzy. W związku ze swoją działalnością współpracują ze Szkołami na Żagana w Górach Wielkich, Kompleksem Leśnica oraz Centrum Kultury i Sztuki „Dwór Kossaków”.

Misja ośrodka zakłada świadczenie profesjonalnych usług z zakresu działalności kulturalnej, edukacyjnej, sportowej i informacyjnej. OPKiS stara się zaspokajać potrzeby społeczności lokalnej. Edukacja kulturalna i sportowa, a także bogactwo tradycji tworzą bazę do wzmacniania i budowy małej ojczyzny, która będzie przyciągać turystów. Wizja ośrodka związana jest z prowadzeniem działań oraz poszukiwaniem sposobów na zaspokojenie stale rosnących potrzeb mieszkańców jak i turystów. Dodatkowym wyzwaniem stojącym przez OPKiS jest wprowadzenie innowacji z zakresu cyfryzacji oferty świadczonych przez siebie usług.

Cele główne Ośrodka Promocji, Kultury i Sportu podzielone są na siedem obszarów. Pierwszy z nich, kształtowanie lokalnej tożsamości kulturowej i ochrona regionalnego dziedzictwa kulturalnego zakłada organizowanie różnych rodzajów wydarzeń promujących dziedzictwo kulturalne gminy oraz rozwijanie i współpracę z miejscowymi ugrupowaniami promującymi tradycje Brennej. Ośrodek prowadzi również działalność edukacyjną, animacyjną i warsztatową, która jest drugim celem. Kolejnym wyzwaniem, które postawił sobie OPKiS jest kształtowanie edukacji kulturowej, organizacji wydarzeń artystycznych oraz popularyzacja „legalnej kultury”. Cel jakim jest promowanie aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia ma zostać zrealizowany poprzez organizację wydarzeń o charakterze sportowym oraz podnoszenie świadomości mieszkańców z tego zakresu, dzięki współpracy z lokalnymi szkołami oraz organizacjami sportowymi. W ramach promocji i działalności wydawniczej OPKiS planuje prowadzenie działalności informacyjnej w Punkcie Informacji Turystycznej, poszerzanie zasobów fotograficznych i filmowych, organizację różnych rodzajów wydarzeń, promocje realizowanych działań za pomocą mediów, odświeżenie swojego wizerunku oraz wydawanie takich produktów jak foldery, ulotki, mapy, filmy, płyty, książki, informatory oraz gazetki. Ostatnie dwa cele dotyczą zarządzania powierzonym przez gminę Brenną mieniem oraz pozyskiwania środków zewnętrznych.

Szczególnie istotną postacią w historii gminy Brenna jest Zofia Kossak, znana na terenie całej polski powieściopisarka. Założyła dwie tajne organizacje – Front Odrodzenia Polski oraz Rada Pomocy Żydom Żegota, podczas gdy na terenie Polski toczyła się wojna (1939-1945). Artystka pośmiertnie została

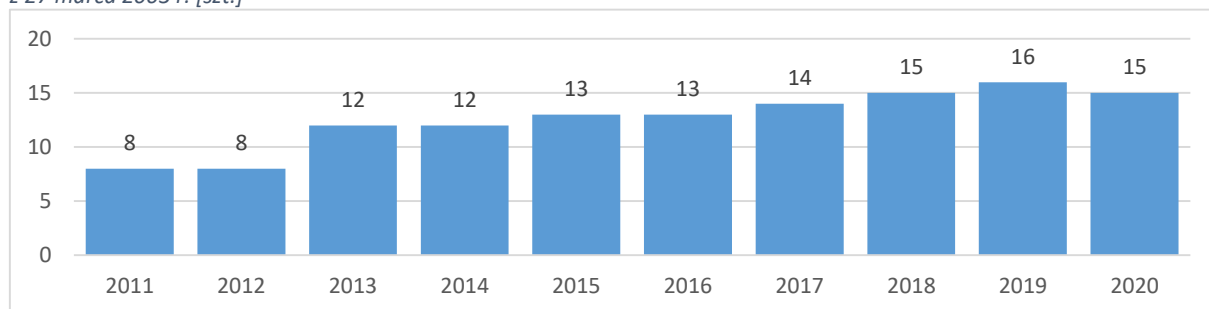
odznaczona medalem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata (1982) i Orderem Orła Białego (2018). Najbardziej znana jest ze swojego cyklu „Krzyżowcy”, powieści „Bez oręża” oraz debiutanckiej książki „Pożoga”. Z racji, iż rodzice Zofii posiadali dwór na terenie Górek Wielkich i tam żyła przez pewien czas, stała się ważnym elementem historii i kultury gminy Brenna.

Mocne strony		Słabe strony	
Wiele ciekawych atrakcji turystycznych		Spadek liczby czytelników w bibliotece (wpływ COVID-19)	
Rosnąca liczba organizowanych imprez		Spadek liczby turystów w gminie – COVID-19	
Unikatowe walory przyrodnicze			

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Ważnym wskaźnikiem obrazującym potencjalny rozwój obszaru są obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W gminie Brenna liczba obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego systematycznie rośnie. W 2011 r. było to 8 planów, natomiast w 2019 liczba ta wzrosła niemal dwukrotnie, czyli do 15.

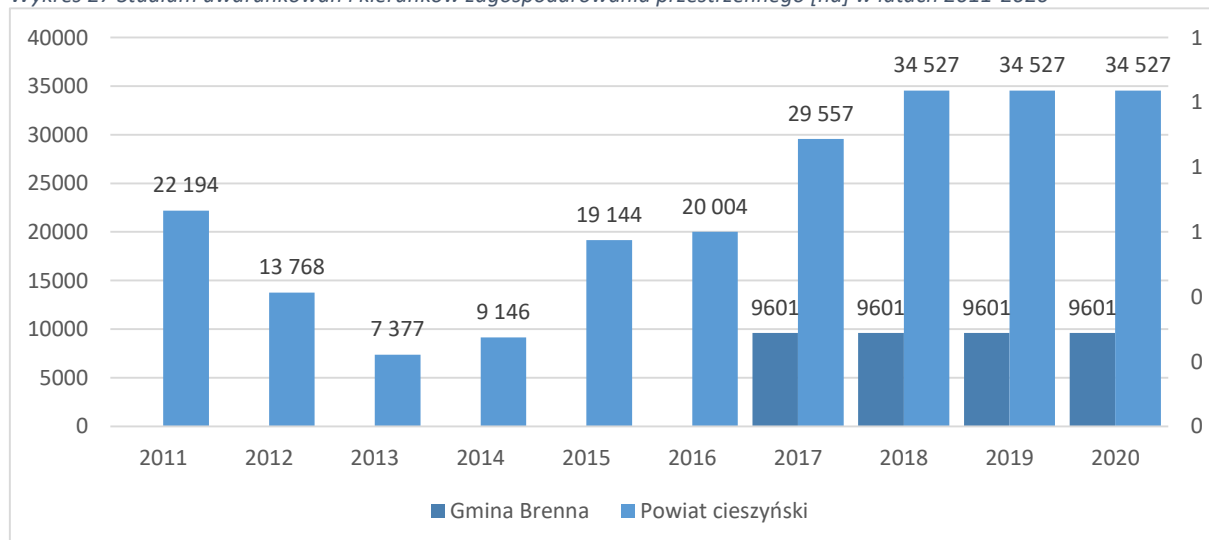
Wykres 26 Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na podst. ustawy z 7 lipca 1994r. oraz ustawy z 27 marca 2003 r. [szt.]

Źródło: dane GUS

Kolejnym wskaźnikiem jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przedstawiony na następnym wykresie. W przypadku gminy Brenna 99% (9 551 ha) objętej powierzchni stanowi powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ogółem powierzchnia studium obejmuje 9 061 ha. Liczba ta nie zmieniła się od 2017 r. Jest to bardziej perspektywiczna tendencja niż w przypadku województwa śląskie, gdzie powierzchnia objęta studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego systematycznie się zmniejsza. Z 452 246 ha w 2011 r. do 396 729 ha w 2020 r. Z kolei, w powiecie cieszyńskim powierzchnia objęta studium systematycznie rośnie, o 12 333 ha względem 2011 r.

Wykres 27 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego [ha] w latach 2011-2020

Źródło: dane GUS

O atrakcyjności osiedleńczej świadczy wzrastająca liczba wydawanych pozwoleń na budowę. Od 2018 do 2020 roku ich liczba wzrosła o 12, co stanowi przyrost rzędu 17%.

Tabela 5 Liczba pozwoleń na budowę i zgłoszenia z projektem na terenie gminy Brenna

Liczba pozwoleń na budowę i zgłoszenia z projektem na terenie gminy Brenna		
2018	2019	2020
69	59	81

Źródło: dane GUS

Mocne strony		Słabe strony	
Rosnąca powierzchnia gminy objęta planami zagospodarowania przestrzennego		Konflikty społeczne w związku ze zmianami przeznaczenia części terenu w gminie	

Usługi społeczne

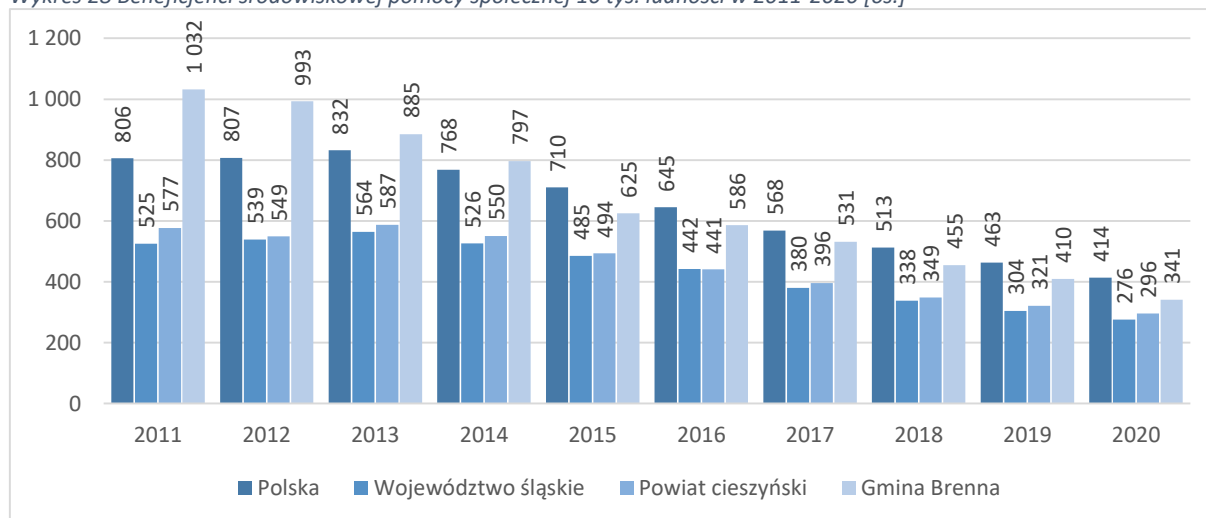
Usługi społeczne są jednym z podstawowych i ważniejszych zadań gminy. Dzięki nim jednostki samorządowe mogą w realny sposób wpłynąć na jakość życia swoich mieszkańców. Do usług świadczonych przez gminę można zaliczyć umożliwienie dostępu do pomocy lekarskiej oraz społecznej. Ważnym aspektem jest również zasób mieszkaniowy oraz jego jakość. Te zagadnienie przekładają się bezpośrednio na atrakcyjność osiedleńczą obszaru.

Wartościową informacją z zakresu usług społecznych jest liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 ludności. Daje pogląd na inicjatywę mieszkańców oraz ich zaangażowanie w problemy społeczności. Wskaźnik dla gminy Brenna wyniósł 1,8 podmioty w 2011 r., natomiast w 2020 r. równał się 2,9 podmiotów. Przyrost wyniósł 1,1 podmiotów, czyli 36,6%. Na koniec badanego okresu wskaźnik dla obszaru powiatu cieszyńskiego osiągnął 3,4 podmiotów, a województwo – 2,9 podmioty.

Jednym z aspektów polityki społecznej są świadczenia i opieka społeczna. Wskaźnik beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności obrazuje uzyskaną pomoc w gminie Brenna w porównaniu do innych regionów oraz daje przybliżone pojęcie o zapotrzebowaniu na tego typu usługi.

Wskaźnik beneficjentów na 10 tys. ludności w 2020 r. dla gminy Brenna wyniósł 1 032 osób. W 2020 r. liczba ta zmniejszyła się do 341 osób, ubytek wyniósł 67,0%. Spadkowa tendencja widoczna jest również w przypadku powiatu cieszyńskiego, województwa śląskiego oraz kraju. Wskaźnik dla powiatu zmniejszył się w badanym okresie z 577 do 296 osób, czyli o 48,7%. Podobny wynik liczby beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. osób osiągnęło województwo. Dla kraju wskaźnik ten względem roku bazowego zmniejszył się o 392 osób (48,6%) i w 2020 r. wyniósł 414 osób.

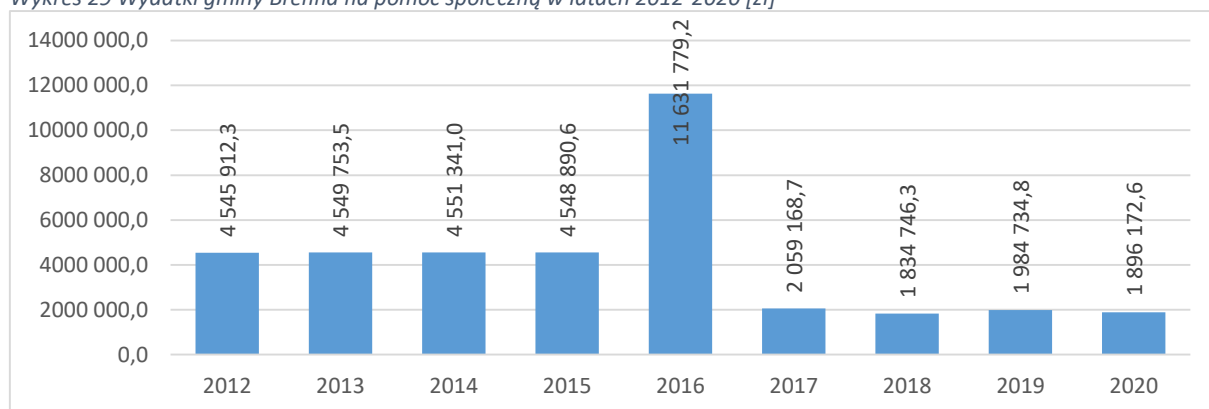
Wykres 28 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej 10 tys. ludności w 2011-2020 [os.]

Źródło: dane GUS

Wydatki przeznaczone na pomoc społeczną (Dział 852) gminy Brenna wyraźnie zmniejszyły się przez ostatnie lata. W 2012 r. wynosiły one 4 545 912,3 zł, natomiast w 2020 r. zmalały do 1 896 172,6 zł. Odnotowany spadek równa się 2 649 739,7 zł, czyli 58,3%. W badanym okresie roczne wydatki na pomoc społeczną największą wartość osiągnęły w 2016 r. notując 11 631 779,2 zł (ten przyrost wynikać może ze zmian prawnych w zakresie budżetowym działu pomocy społecznej). Jednak ostatnie lata świadczą o zmniejszającym się zapotrzebowaniu na tego typu usługi oraz rosnącej samodzielności społeczeństwa, a także poprawie jakości życia mieszkańców gminy Brenna.

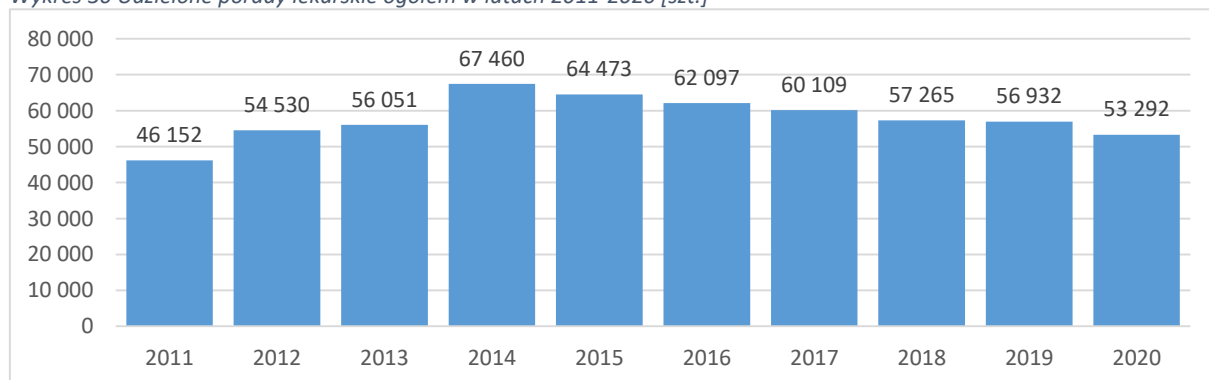
Wykres 29 Wydatki gminy Brenna na pomoc społeczną w latach 2012-2020 [zł]

Źródło: dane GUS

Od 2014 r. na terenie gminy Brenna notuje się spadek udzielonych porad lekarskich, jak widać na wykresie poniżej. Natomiast, porównując rok bazowy z 2020 r. można mówić o wzroście o 7 140 porad, co przekłada się na ponad 13%.

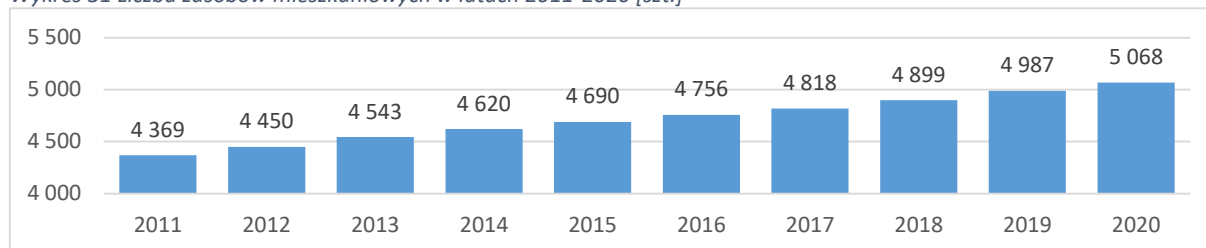
Wykres 30 Udzielone porady lekarskie ogółem w latach 2011-2020 [szt.]

Źródło: dane GUS

Kolejnym ważnym elementem polityki społecznej są zasoby mieszkaniowe. W analizowanym obszarze pomiędzy rokiem 2011 a 2012 odnotowywany był przyrost wynoszący 15%. Na początku badanego okresu liczba zasobów mieszkaniowych wyniosła 4 369 sztuk, natomiast w 2020 r. równała się 5 068 sztukom.

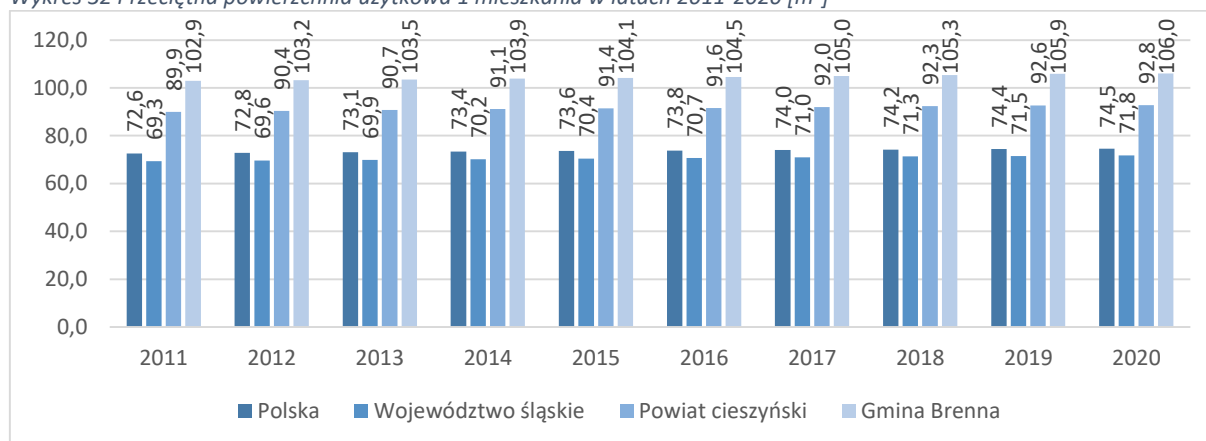
Wykres 31 Liczba zasobów mieszkaniowych w latach 2011-2020 [szt.]

Źródło: dane GUS

Ze względu na dominację zabudowy jednorodzinnej, gmina Brenna osiąga najwyższe wyniki we wskaźniku przeciętnej powierzchni użytkowanej na 1 mieszkańca w porównaniu do powiatu, województwa oraz kraju, co zaprezentowane jest na następnym wykresie. Wykazuje przyrost wskaźnika o niecałe 3 m² (3%). Świadczy to o stopniowo zwiększającej się liczbie zasobów mieszkaniowych, co stanowi informację o wartości gminy jako terenu osiedleńczego.

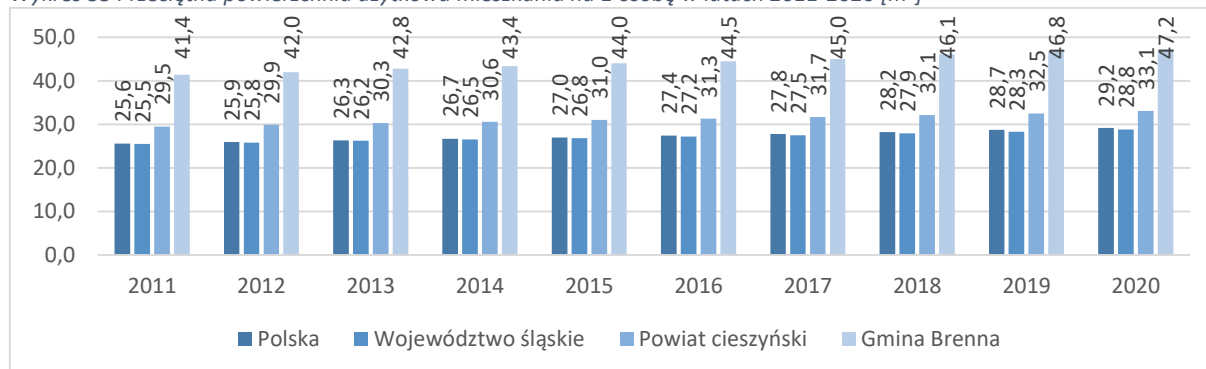
Wykres 32 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2011-2020 [m²]

Źródło: dane GUS

Poniższy wykres przedstawia przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania na 1 osobę. W tym przypadku widzimy podobną tendencję jak na wykresie powyżej. Gmina Brenna wyraźnie przoduje w odniesieniu do danych dla powiatu, województwa oraz kraju. Co więcej, odnotowuje wzrost liczby o 5,8 m², czyli ponad 13%

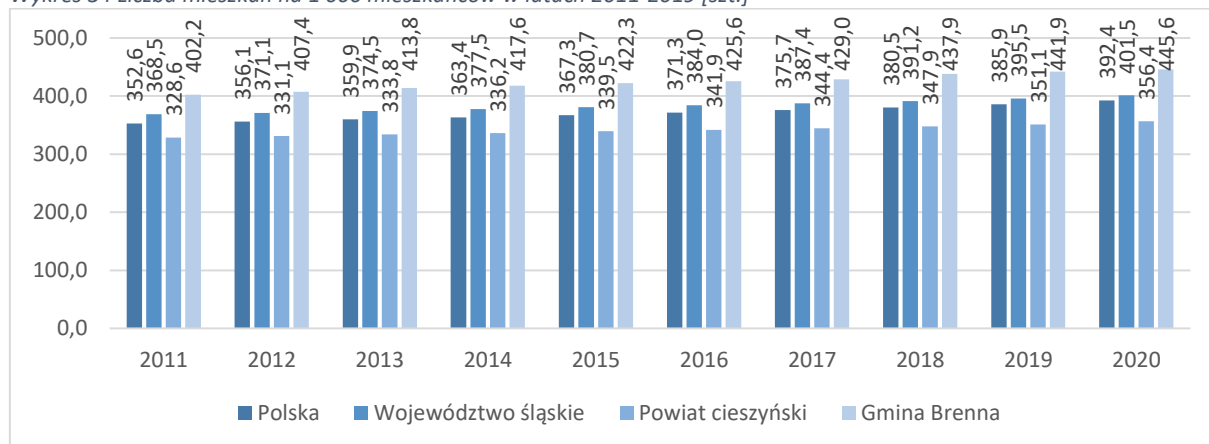
Wykres 33 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2011-2020 [m²]

Źródło: dane GUS

Ostatni wskaźnik zaprezentowany na kolejnym wykresie – liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców, potwierdza dotychczasowe tendencje panujące na terenie gminy Brenna. Przewyższa ona wyniki powiatu, województwa oraz kraju, tym samym notując przyrost swoich wyników o ponad 9,7%, co przekłada się na 43,4 mieszkań na 1 000 mieszkańców.

Wykres 34 Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców w latach 2011-2019 [szt.]

Źródło: dane GUS

Poniższy wykres przedstawia porównanie frekwencji wyborczej dla wyborów do rady gminy i rady miasta w miastach na prawach powiatu w 2018 roku. W porównaniu do obszaru kraju, województwa śląskiego oraz powiatu cieszyńskiego, gmina Brenna wypada najgorzej. Jako jedyna nie przekracza progu frekwencji 50%. Do najlepiej plasującej się wartości średniej na terenie kraju brakuje gminie 6,92 punktów procentowych, do powiatu cieszyńskiego 4,88, a do województwa śląskiego 4,08 punktów procentowych.

Wykres 35 Frekwencja wyborcza w roku 2018 podczas wyborów do rady gminy i rady miasta w miastach na prawa powiatu [%]

Źródło: dane GUS

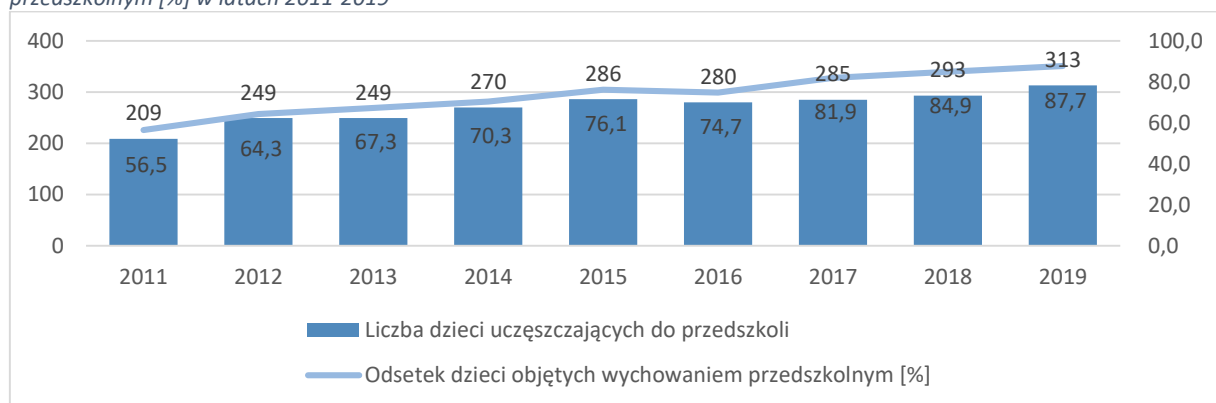
Mocne strony		Słabe strony	
Spadająca liczba beneficjentów pomocy społecznej		Spadek liczby udzielonych porad lekarskich na terenie gminy	
Wysoka atrakcyjność osiedleńcza		Niska frekwencja wyborcza	
		Niski poziom samorealizacji życia społecznego przez mieszkańców	

Edukacja i wychowanie

Zadaniem każdej gminy jest zapewnienie dostępu do edukacji dla mieszkańców. W późniejszym czasie przekłada się to na m.in. na atrakcyjność osiedleńczą i przedsiębiorczość regionu.

Poniższy wykres przedstawia dynamikę liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie gminy Brenna oraz jaką stanowią one część w odniesieniu do ogółu dzieci w wieku przedszkolnym na terenie gminy. Widać systematyczny przyrost liczby dzieci w przedszkolach oraz udziału w populacji dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W stosunku do roku 2011, liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli wzrosła o 104 osoby (49%), a odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrósł o 31,2 punkty procentowe w 2019 roku.

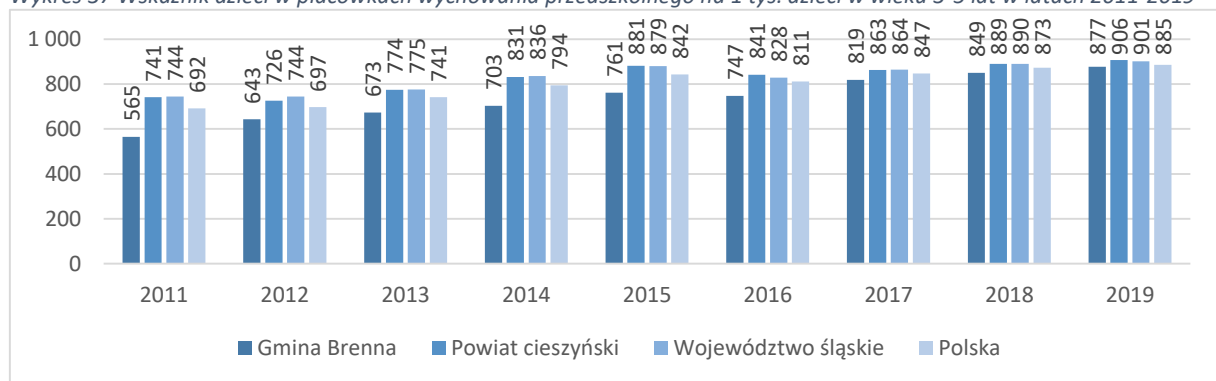
Wykres 36 Dynamika liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli [os.] oraz odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym [%] w latach 2011-2019

Źródło: dane GUS

Poprzez wskaźnik liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku lat 3-5 można porównać gminę Brenna z większymi obszarami takimi jak powiat cieszyński, województwo śląskie oraz Polska. W tym przypadku Brenna plasuje się na ostatnim miejscu na przestrzeni całej dekady. Mimo, iż w porównaniu do roku bazowego w 2020 r. odnotowano wzrost aż o 55%. Warto tu podkreślić, iż wskaźnik dla gminy znacząco zbliżył się do wartości dla porównywanych terenów.

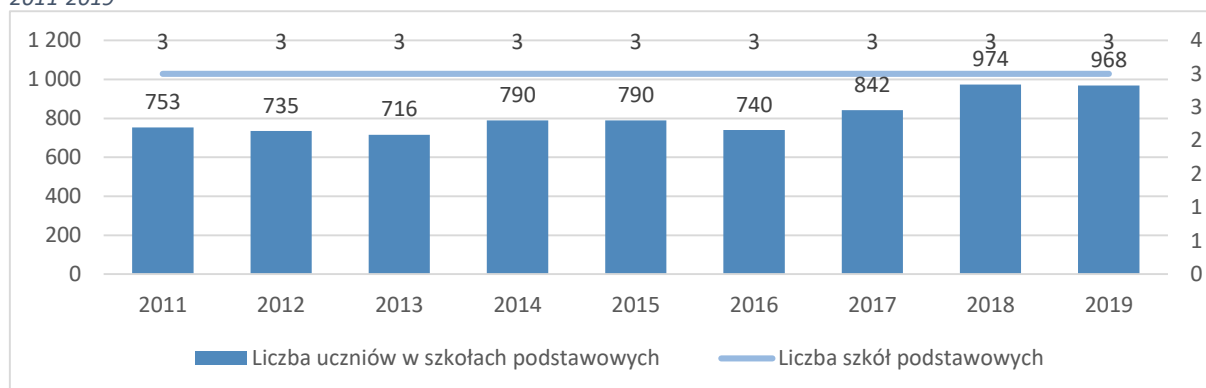
Wykres 37 Wskaźnik dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w latach 2011-2019

Źródło: dane GUS

Następny wykres zestawia dynamikę liczby uczniów oraz liczby szkół na terenie gminy Brenna. Pomiędzy 2011 a 2019 r. liczba szkół nie zmieniła się. Natomiast liczba uczniów wzrosła o 215, co stanowi przyrost o blisko 29%.

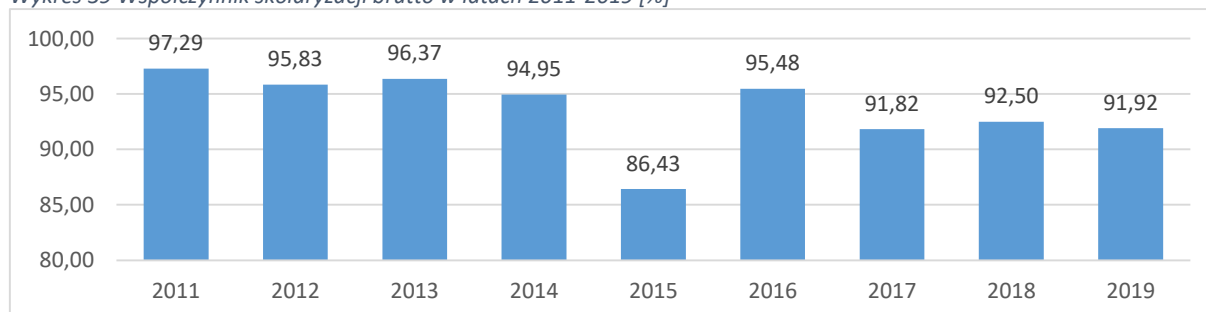
Wykres 38 Dynamika liczby szkół [szt.] oraz liczby uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Brenna [os.] w latach 2011-2019

Źródło: dane GUS

Współczynnik skolaryzacji brutto, ujęty na następnym wykresie, pomiędzy rokiem 2011 a 2019 poddany został wielu wahaniom. Najsilniejszy spadek zanotowany został w 2015 roku, kiedy wyniósł on jedynie 86%. We wszystkich innych latach plasował się na poziomie ponad 90%. W 2011 osiągnął największy wynik 97%, z kolei w 2019 spadł o ponad 5 punktów procentowych do niecałych 92%.

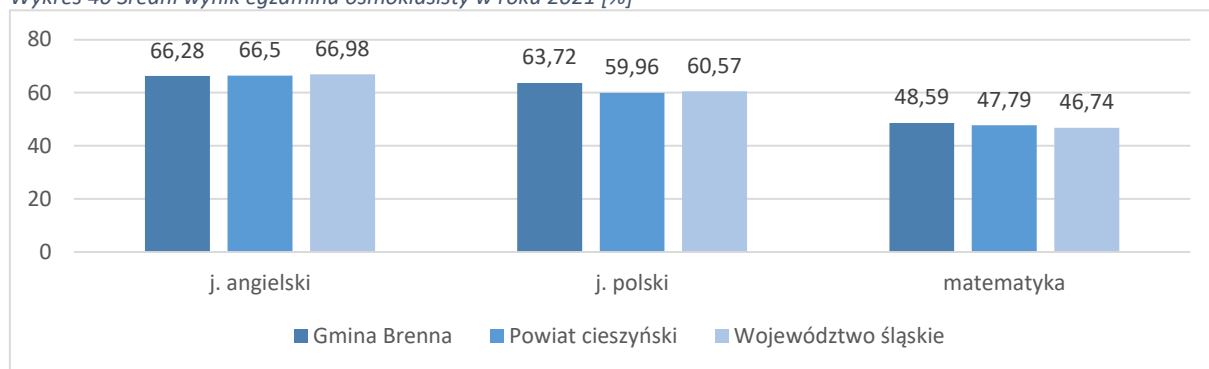
Wykres 39 Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2011-2019 [%]

Źródło: dane GUS

Analizując kolejny wykres można porównać wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r. uczniów gminy Brenna z uczniami powiatu cieszyńskiego oraz województwa śląskiego. Można zdecydowanie mówić o dobrym poziomie edukacji na terenie gminy Brenna, ponieważ zarówno z egzaminu z języka polskiego, jak i matematyki uczniowie osiągnęli najwyższe wyniki. W wypadku egzaminu z języka angielskiego osiągnięte wyniki były porównywalne.

Wykres 40 Średni wynik egzaminu ósmoklasisty w roku 2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>, odczyt 05.08.2021

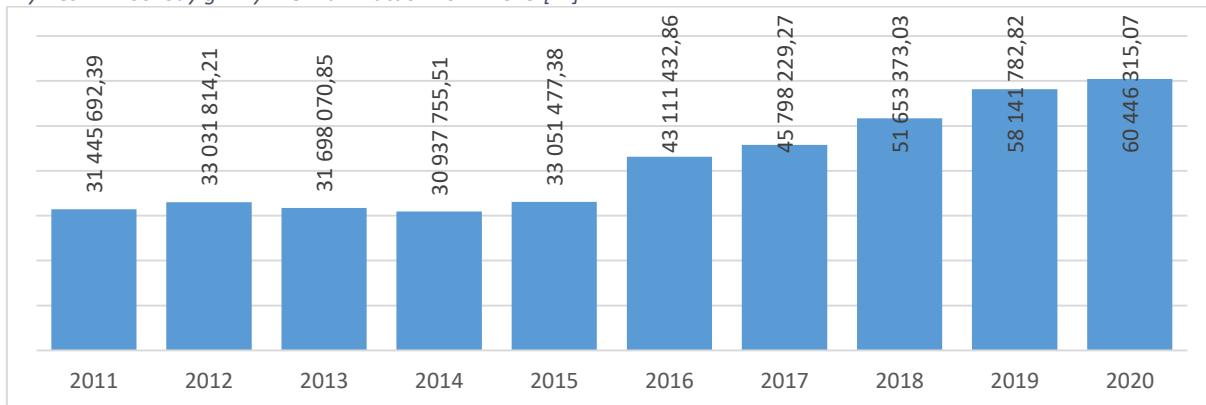
Na terenie gminy nie zostały umiejscowione żłobki, szkoły ponadpodstawowe oraz szkolnictwa wyższego.

Mocne strony		Słabe strony	
Rosnąca liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli		Ciągle zbyt niskim udział dzieci objętych edukacją przedszkolną	
Rosnąca liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie gminy		Brak żłobków na terenie gminy	
Wysoka jakość kształcenia na poziomie podstawowym			

Finanse samorządowe

Analizując poniższy wykres można dostrzec, iż gmina Brenna co roku zwiększa swój dochód. W 2011 roku wyniósł on 31 mln zł, z kolei w 2020 r. wzrósł o ok. 29 mln osiągając wynik ponad 60 mln zł.

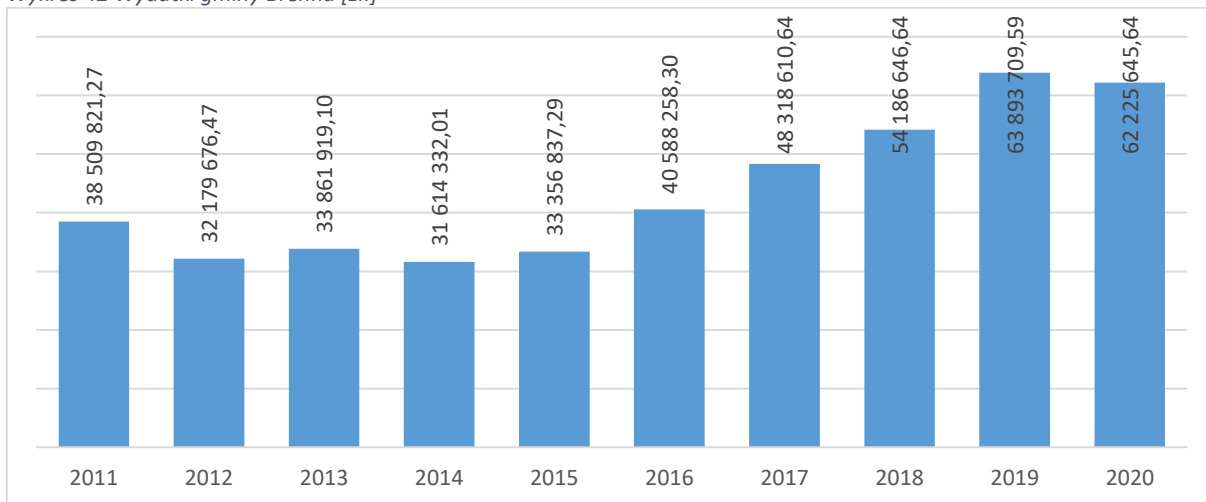
Wykres 41 Dochody gminy Brenna w latach 2011-2019 [zł.]

Źródło: dane GUS

Tą samą tendencję można dostrzec analizując wydatki gminy przedstawione na następnym wykresie. Z roku na rok rosną one stopniowo. W 2011 plasowały się na poziomie 38 mln zł, a w 2020 osiągnęły 62 mln zł.

Wykres 42 Wydatki gminy Brenna [zł.]

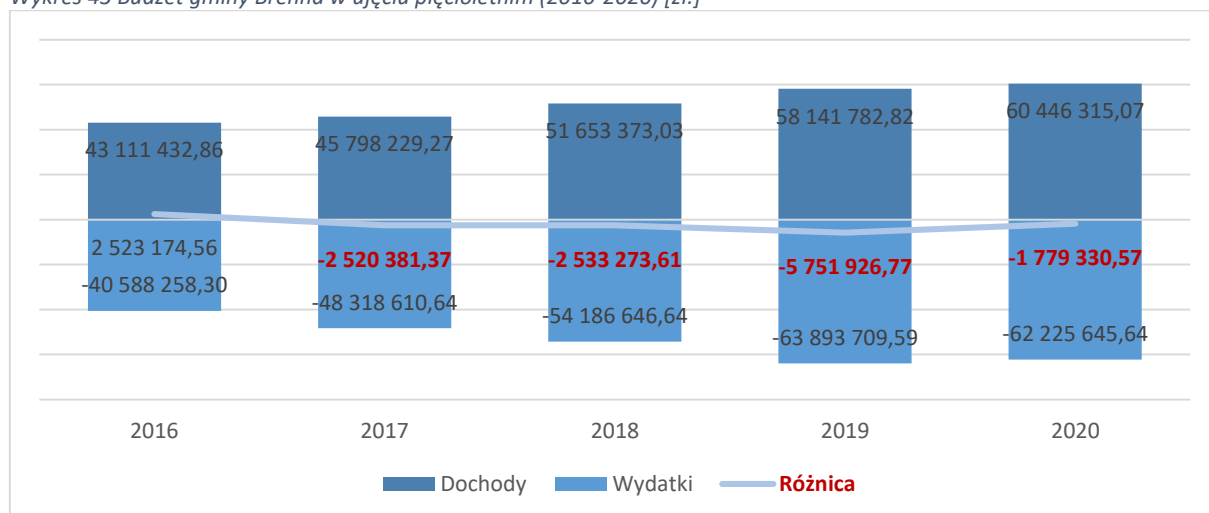

Źródło: dane GUS

Analizując różnicę dochodów i wydatków ostatnich pięciu lat budżetu gminy Brenna widzimy, że przez ostatnie cztery lata gmina osiągała ujemny wynik. Przez ostatnią dekadę jedynie 2 lata gmina zamykała rok z wynikiem dodatnim. Świadczy to o ograniczonych możliwościach finansowych podmiotu w kolejnych latach. Brak zasobów znacznie ogranicza zdolność gminy do inwestowania w lokalny obszar.

Poniższy wykres przedstawia budżet gminy Brenna w ujęciu pięcioletnim (2016-2020)

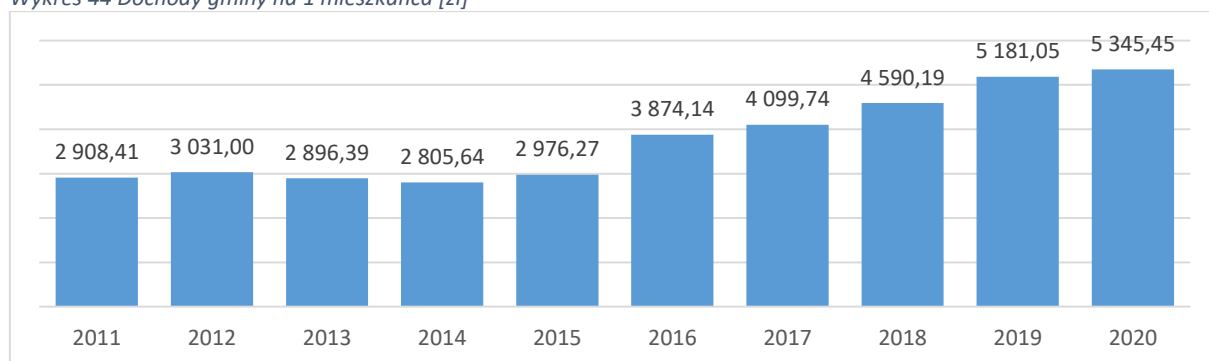
Wykres 43 Budżet gminy Brenna w ujęciu pięcioletnim (2016-2020) [zł.]

Źródło: dane GUS

Jak można zauważyć na kolejnym wykresie w 2020 roku dochody gminy uległy znacznemu wzrostowi w porównaniu do 2011 r. Na koniec badanego okresu na jednego mieszkańca gminy przypadał dochód rzędu 5 345 zł. Jest to wynik aż o 2 437 zł (84%) wyższy niż w roku bazowym.

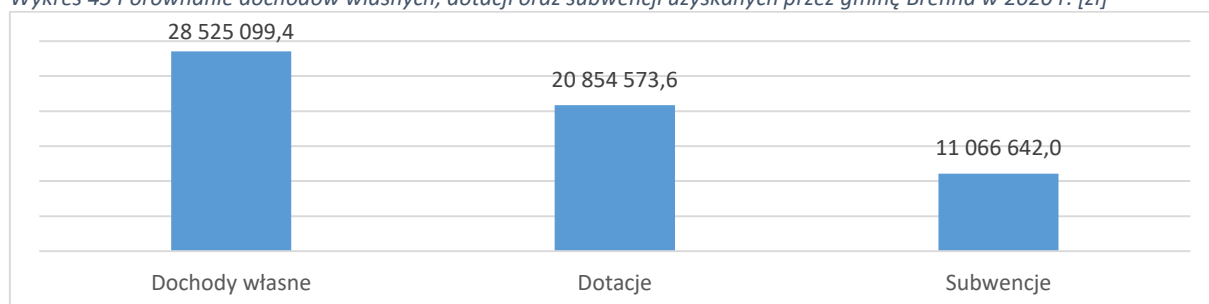
Wykres 44 Dochody gminy na 1 mieszkańca [zł]

Źródło: dane GUS

Porównując ze sobą dochody własne, dotacje oraz subwencje z 2020 r. widać, iż największą część budżetu gminy stanowią dochody własne gminy – 28 525 099 zł., dotacje są następne w kolejności z wynikiem 20 854 573 zł (o 7 670 525 zł mniej od dochodów własnych), a następnie subwencję – 11 066 642 zł.

Wykres 45 Porównanie dochodów własnych, dotacji oraz subwencji uzyskanych przez gminę Brenna w 2020 r. [zł]

Źródło: dane GUS

Mocne strony		Słabe strony	
Zwiększająca się wartość dochodów		Zwiększająca się wartość wydatków	
Rosnące dochody na 1 mieszkańca		Gmina posiada ograniczone możliwości finansowe	

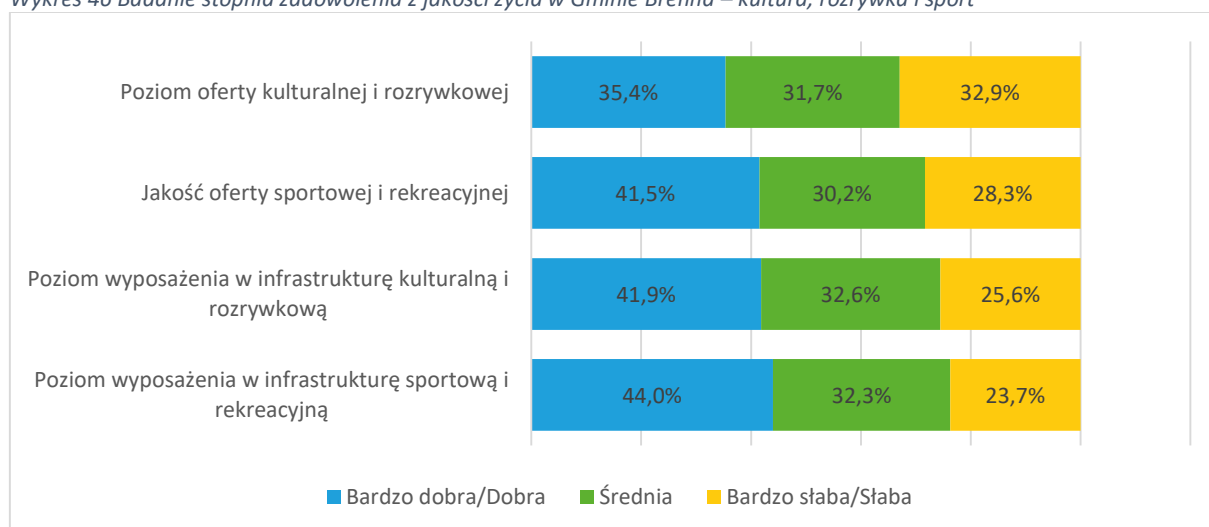
Gmina oczami mieszkańców

Na potrzeby niniejszej strategii, w maju 2021 r. przeprowadzono badanie ankietowe z mieszkańcami gminy Brenna. Pytania w formularzu ankietowym w większości nawiązywały do aspektów ocenianych w ankiecie z 2017 r., co umożliwiło porównanie poszczególnych elementów infrastruktury i oferty dostępnej w gminie oraz uzyskanie informacji na temat zmian, które zaszły w gminie w ostatnich latach. Respondenci zostali proszeni o ocenę wybranych aspektów jakości życia w gminie. Uzyskane wyniki zestawiono z wynikami badania prowadzonego na potrzeby *Strategii Rozwoju Gminy Brenna do roku 2020*. Dzięki temu istnieje możliwość obserwowania trendów i tendencji, jakie zachodzą w gminie w dłuższym okresie czasu. Na potrzeby przejrzystości analizy skupiono się na podkreśleniu najważniejszych zmian w agregowanych zbiorczo opiniach badanych mieszkańców Brennej.

Pierwszy wykres dotyczy sportu, kultury i rozrywki w gminie Brenna. Większość przedstawionych na nim elementów została oceniona tak samo lub podobnie jak w badaniu z 2017 roku.

Najwięcej razy jako dobry lub bardzo dobry oceniono poziom wyposażenia w infrastrukturę sportową i rekreacyjną – uczyniło to 44% ankietowanych. Jest to minimalna poprawa względem roku 2017, kiedy wspomniany poziom wyposażenia jako dobry oceniło 43,8% ankietowanych. W przypadku wszystkich pozostałych zamieszczonych na wykresie aspektów odnotowuje się spadek oceny jakości i poziomu względem roku 2017. Poziom oferty kulturalnej i rozrywkowej wyniósł wtedy 40%, poziom wyposażenia w infrastrukturę kulturalną i rozrywkową – 43,8%, a jakość oferty sportowej i rekreacyjnej – także 43,8%.

Wykres 46 Badanie stopnia zadowolenia z jakości życia w Gminie Brenna – kultura, rozrywka i sport

Źródło: opracowanie własne, n=325

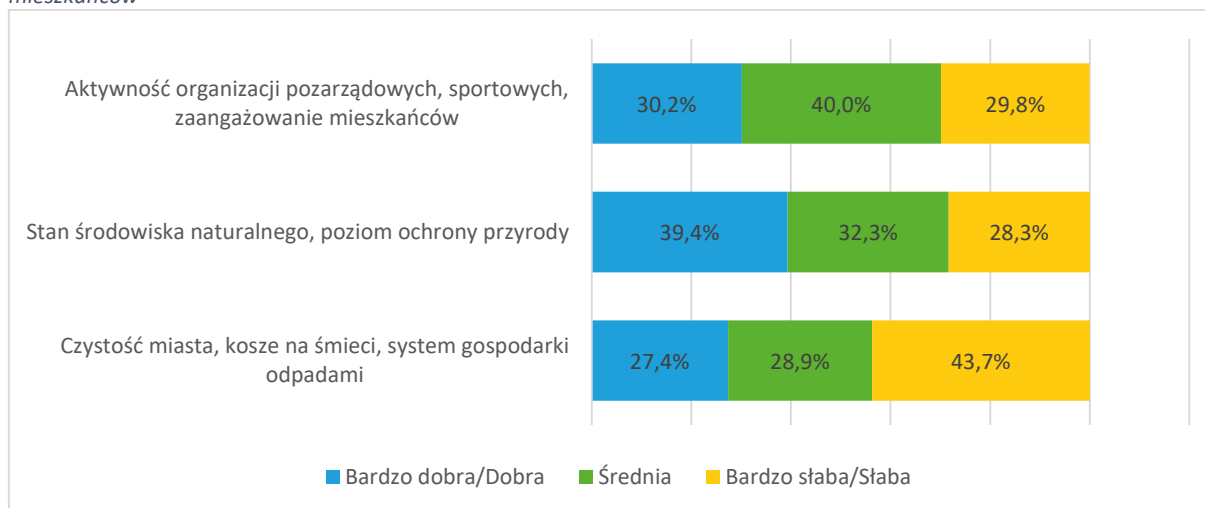
Tabela 6 Porównanie wyników badań ankietowych - kultura, rozrywka, sport

zmienna	2017	2021
Poziom oferty kulturalnej i rozrywkowej	40,0	35,4↓
Jakość oferty sportowej i rekreacyjnej	43,8	41,5↓
Poziom wyposażenia w infrastrukturę kulturalną i rozrywkową	43,8	41,9↓
Poziom wyposażenia w infrastrukturę sportową i rekreacyjną	43,8	44,0↑

Źródło: opracowanie własne, n₂₀₂₁=325, n₂₀₁₇=185

Kolejne pytanie dotyczyło środowiska naturalnego, czystości w mieście oraz aktywności mieszkańców. Zaobserwowano spadek odsetka ankietowanych wskazujących na poprawę funkcjonowania gminy we wszystkich trzech wymienionych aspektach. Największy – w przypadku czystości miasta, koszy na śmieci, systemu gospodarki odpadami. W 2017 roku w pytaniu o ten aspekt odpowiedzi „dobra” udzieliło 36,2% ankietowanych. Istotnym problemem zdaje się być czystość gminy Brenna, ilość koszy na śmieci oraz system gospodarki odpadami, ponieważ ten aspekt funkcjonowania gminy niemal 44% ankietowanych postrzega jako słaby lub bardzo słaby.

Wykres 2 Badanie stopnia zadowolenia z jakości życia w Gminie Brenna – środowisko naturalne, czystość miasta, aktywność mieszkańców

Źródło: opracowanie własne, n=325

Tabela 7 Porównanie wyników badań ankietowych - środowisko naturalne, czystość miasta, aktywność mieszkańców

zmienna	2017	2021
Aktywność organizacji pozarządowych, sportowych, zaangażowanie mieszkańców	32,4	30,2↓
Stan środowiska naturalnego, poziom ochrony przyrody	43,8	39,4↓

Czystość miasta, kosze na śmieci, system gospodarki odpadami

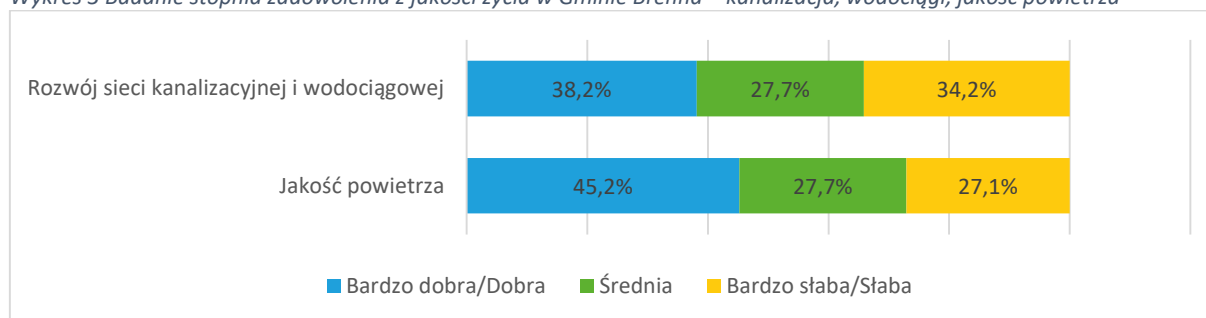
36,2

27,4↓

Źródło: opracowanie własne, n₂₀₂₁=325, n₂₀₁₇=185

Jakość powietrza oceniana jest jako dobra lub bardzo dobra przez 45,2% badanych, co jest niewielką poprawą względem roku 2017. Rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej także odznacza się tendencją wzrostową opinii pozytywnych – jako dobry lub bardzo dobry postrzega go 38,2% ankietowanych w stosunku do 26,5% w roku 2017.

Wykres 3 Badanie stopnia zadowolenia z jakości życia w Gminie Brenna – kanalizacja, wodociągi, jakość powietrza

Źródło: opracowanie własne, n=325

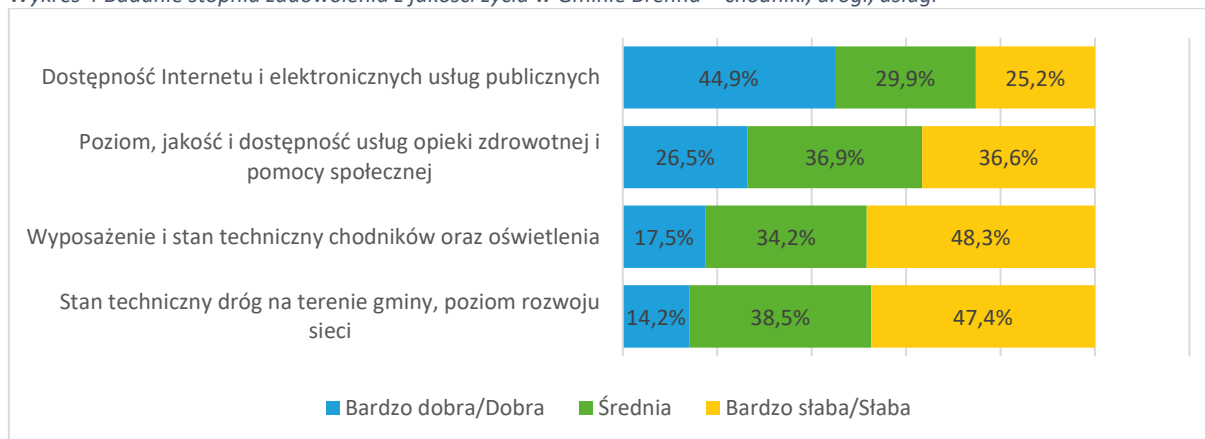
Tabela 8 Porównanie wyników badań ankietowych – kanalizacja, wodociągi, jakość powietrza

zmienna	2017	2021
Rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	26,5	38,2↑
Jakość powietrza	43,8	45,2↑

Źródło: opracowanie własne, n₂₀₂₁=325, n₂₀₁₇=185

Poniższy wykres obrazuje ocenę stanu chodników i dróg w gminie oraz elementów z nimi związanych, a także ocenę dostępności i jakości usług. Badani mieszkańcy wysoko oceniają dostępność Internetu i elektronicznych usług publicznych, tak samo jak w roku 2017. Po raz kolejny odnotowano jednak spadek odsetka respondentów wskazujących na poprawę w pozostałych badanych aspektach. Największy spadek dotyczy wyposażenia i stanu technicznego chodników oraz oświetlenia – w 2017 roku jako dobre wskazało je 26,5% ankietowanych, obecnie blisko połowa badanych postrzega je jako bardzo słabe lub słabe. Podobnie jest w przypadku oceny stanu technicznego dróg i poziomu rozwoju sieci. Blisko 37% badanych wskazuje jako złe lub bardzo złe poziom, jakość i dostępność usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.

Wykres 4 Badanie stopnia zadowolenia z jakości życia w Gminie Brenna – chodniki, drogi, usługi

Źródło: opracowanie własne, n=325

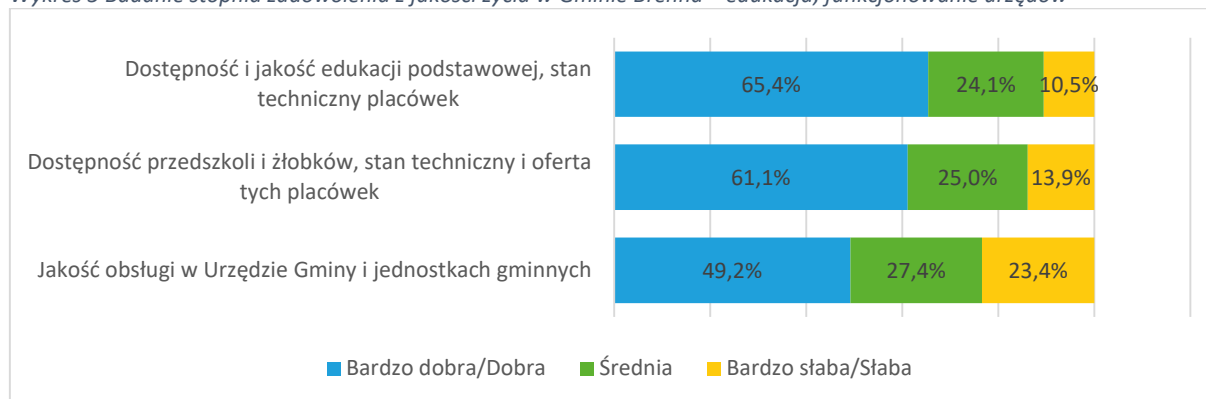
Tabela 9 Porównanie wyników badań ankietowych - stan chodników i dróg oraz jakość usług

zmienna	2017	2021
Dostępność Internetu i elektronicznych usług publicznych	41,1	44,9↑
Poziom, jakość i dostępność usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej	29,7	26,5↓
Wypożyczenie i stan techniczny chodników oraz oświetlenia	26,5	17,5↓
Stan techniczny dróg na terenie gminy, poziom rozwoju sieci	21,6	14,2↓

Źródło: opracowanie własne, n₂₀₂₁=325, n₂₀₁₇=185

Przedostatni z wykresów umożliwiających porównanie obecnego funkcjonowania gminy z rokiem 2017 odnosi się do placówek edukacyjnych oraz funkcjonowania Urzędu Gminy i jednostek gminnych. Badani mieszkańcy bardzo wysoko oceniają dostępność i jakość edukacji podstawowej oraz stan techniczny tych placówek, a także dostępność przedszkoli i żłobków, ich stan techniczny i ofertę. W przypadku drugiego z wymienionych aspektów, odsetek ankietowanych oceniających go jako dobry lub bardzo dobry nieznacznie zwiększył się – w roku 2017 jako dobry oceniło go 58,9% respondentów, obecnie – 61,1%. Jakość obsługi w Urzędzie Gminy i jednostkach gminnych została oceniona jako dobra lub bardzo dobra przez mniejszy odsetek badanych niż w roku 2017, ponieważ takich odpowiedzi udzieliło naówczas 53,5% ankietowanych.

Wykres 5 Badanie stopnia zadowolenia z jakości życia w Gminie Brenna – edukacja, funkcjonowanie urzędów

Źródło: opracowanie własne, n=325

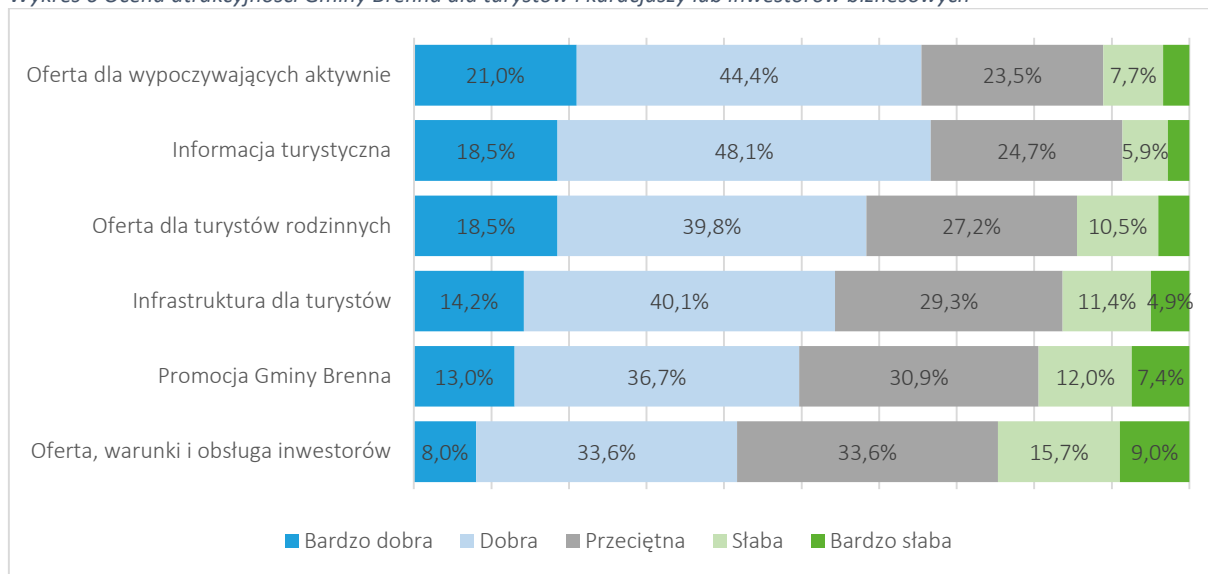
Tabela 10 Porównanie wyników badań ankietowych - placówki edukacyjne, przedszkola, urzędy

zmienna	2017	2021
Dostępność i jakość edukacji podstawowej, stan techniczny placówek	65,4	65,4=
Dostępność przedszkoli i żłobków, stan techniczny i oferta tych placówek	58,9	61,1↑
Jakość obsługi w Urzędzie Gminy i jednostkach gminnych	53,5	49,2↓

Źródło: opracowanie własne, n₂₀₂₁=325, n₂₀₁₇=185

Ostatnie z pytań zamkniętych związane było z oceną atrakcyjności Gminy Brenna dla turystów i kuracjuszy lub inwestorów biznesowych. Najwyższym odsetkiem ocen pozytywnych odznacza się oferta dla wypoczywających aktywnie, informacja turystyczna oraz oferta dla turystów rodzinnych. Ostatecznie wszystkie kategorie przedstawione na wykresie oceniane były przede wszystkim pozytywnie – największe wątpliwości respondenci mieli względem oferty, warunków i obsługi inwestorów. Poprawę w stosunku do roku 2017 można zaobserwować w przypadku dwóch kategorii – infrastruktury dla turystów oraz oferty dla wypoczywających aktywnie.

Wykres 6 Ocena atrakcyjności Gminy Brenna dla turystów i kuracjuszy lub inwestorów biznesowych

Źródło: opracowanie własne, n=325

Tabela 11 Porównanie wyników badań ankietowych - atrakcyjność gminy Brenna dla turystów i inwestorów biznesowych

zmienna	2017	2021
Oferta dla wypoczywających aktywnie	56,8	65,4↑
Informacja turystyczna	69,7	66,6↓
Oferta dla turystów rodzinnych	60,0	58,3↓
Infrastruktura dla turystów	53,5	54,3↑
Promocja gminy Brenna	51,4	49,7↓
Oferta, warunki i obsługa inwestorów	42,7	41,6↓

Źródło: opracowanie własne, n₂₀₂₁=325, n₂₀₁₇=185

Poniższa tabela prezentuje wszystkie wzrosty oraz siedem największych spadków ocen funkcjonowania poszczególnych aspektów gminy Brenna.

Tabela 12 Największe wzrosty i największe spadki w ocenach poszczególnych aspektów funkcjonowania gminy Brenna [pp. – punkty procentowe]

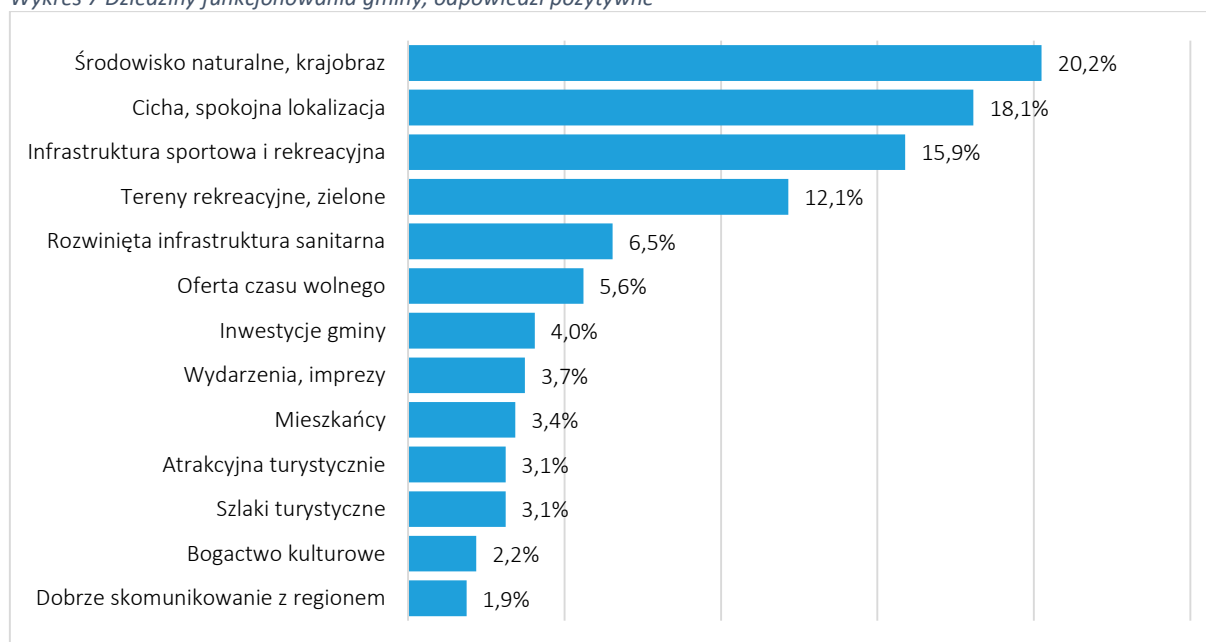
Największe wzrosty w ocenach	↑	Największe spadki w ocenach	↓
Rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	11,7 pp.	Wyposażenie i stan techniczny chodników oraz oświetlenia	9 pp.
Oferta dla wypoczywających aktywnie	8,6 pp.	Czystość gminy, kosze na śmieci, system gospodarki odpadami	8,8 pp.
Dostępność Internetu i elektronicznych usług publicznych	3,8 pp.	Stan techniczny dróg na terenie gminy, poziom rozwoju sieci	7,4 pp.
Dostępność przedszkoli i żłobków, stan techniczny i oferta tych placówek	2,2 pp.	Poziom oferty kulturalnej i rozrywkowej	4,6 pp.

Jakość powietrza	1,4 pp.	Stan środowiska naturalnego, poziom ochrony przyrody	4,4 pp.
Infrastruktura dla turystów	0,8 pp.	Jakość obsługi w Urzędzie Gminy i jednostkach gminnych	4,3 pp.
Poziom wyposażenia w infrastrukturę sportową i rekreacyjną	0,2 pp.	Poziom, jakość i dostępność usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej	3,2 pp.

Źródło: opracowanie własne, $n_{2021}=325$, $n_{2017}=185$

W ankiecie pojawiły się także pytania otwarte, umożliwiające respondentom udzielenie odpowiedzi nieograniczonych narzuconą przez formularz formą. Pytanie pierwsze dotyczyło mocnych i słabych stron gminy Brenna. W drugim pytaniu należało wskazać jakie przedsięwzięcie, które powinno zostać zrealizowane w gminie ma charakter priorytetowy. Poniższe dwa wykresy odnoszą się do mocnych i słabych stron Brennej. Ze względu na dowolność wskazań pytania zostały skategoryzowane i przedstawione w kategoriach zbiorczych. Najbardziej pozytywną stroną gminy zdaniem mieszkańców biorących udział w ankiecie jest jej środowisko naturalne oraz krajobraz. W pewnym stopniu pokrywa się to z najczęściej wskazywaną w roku 2017 mocną stroną Brennej, jaką było położenie geograficzne. Kolejnymi wymienianymi mocnymi stronami gminy, zarówno w ankiecie z 2017 jak i 2021 roku, były elementy jej infrastruktury – zwłaszcza sportowej i rekreacyjnej.

Wykres 7 Dziedziny funkcjonowania gminy, odpowiedzi pozytywne

Źródło: opracowanie własne, $n=325$

Najczęściej wymienianą negatywną stroną gminy jest zanieczyszczenie i estetyka przestrzeni publicznych, co pokrywa się z obrazującym to zjawisko wykresem nr 7, a także z badaniem przeprowadzonym w 2017 roku. Podobna ilość wskazań pojawiła się w przypadku stanu

infrastruktury drogowej, co także potwierdzają pytania zamknięte (wykres 8) oraz ankieta z roku 2017.

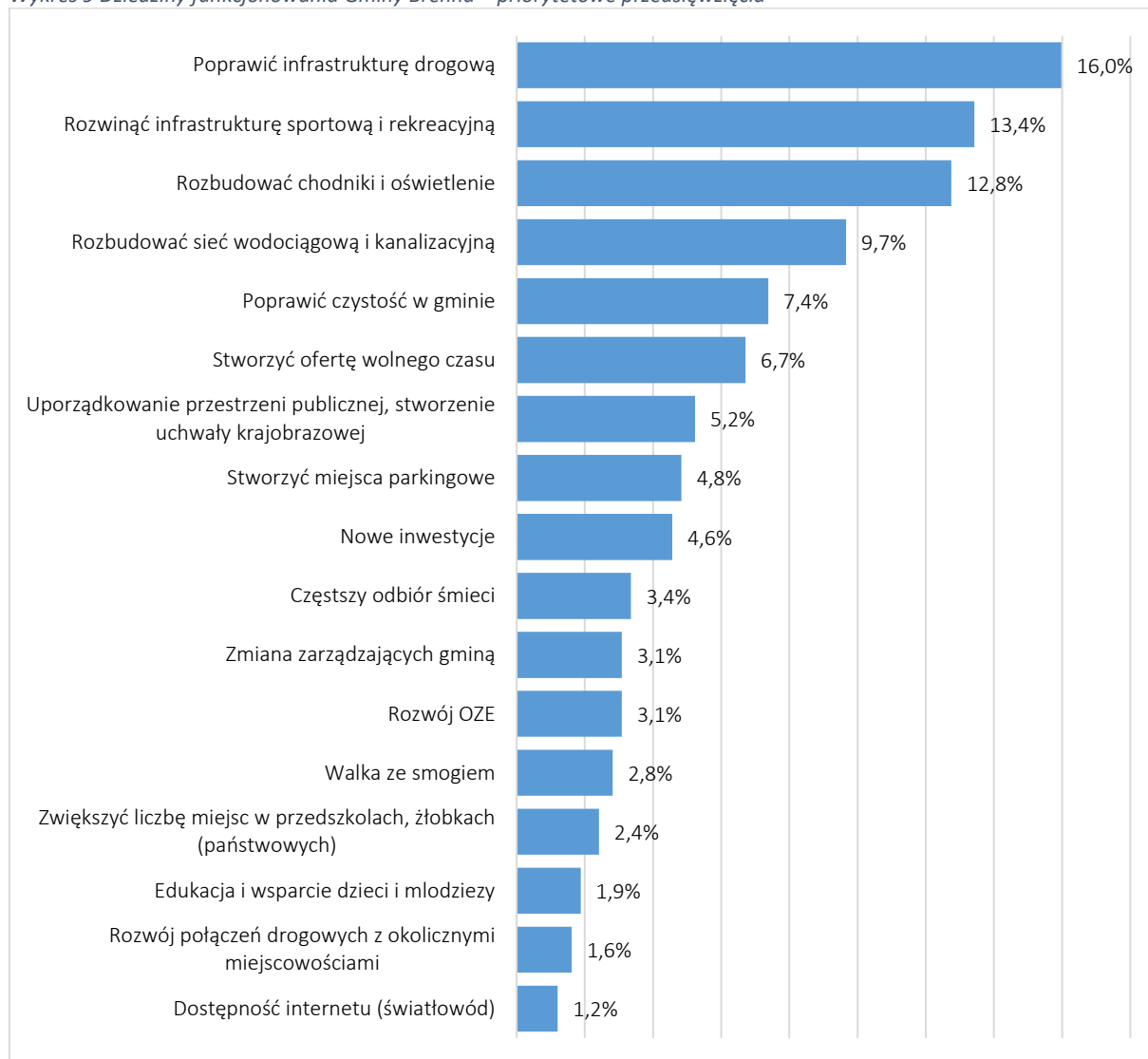
Wykres 8 Dziedziny funkcjonowania Gminy Brenna – odpowiedzi negatywne

Źródło: opracowanie własne, n=325

W ostatnim z pytań otwartych, jako najważniejszą z prac koniecznych do przeprowadzenia w gminie Brenna najczęściej wskazywano poprawienie infrastruktury drogowej, co potwierdzają pytania zamknięte. Na kolejnych miejscach wśród najczęściej udzielanych odpowiedzi plasują się: rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, rozbudowa chodników i oświetlenia. Konieczność poprawienia stanu infrastruktury drogowej oraz chodników i oświetlenia były najczęściej udzielanymi odpowiedziami także w roku 2017. Istotna dla widocznego odsetka mieszkańców jest także rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

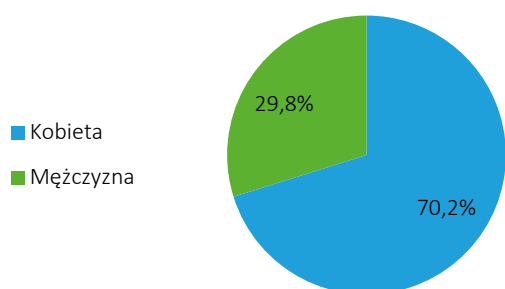
Wykres 9 Dziedziny funkcjonowania Gminy Brenna – priorytetowe przedsięwzięcia

Źródło: opracowanie własne, n=325

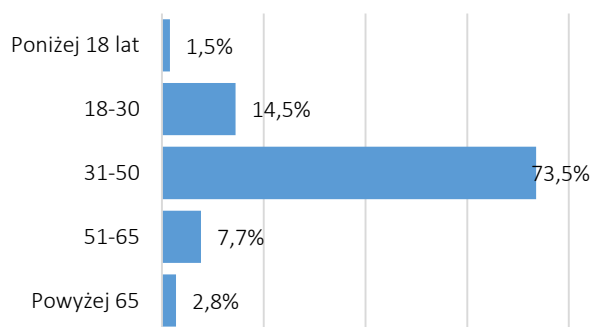
W badaniu ankietowym wzięło udział 325 osób. Najliczniej reprezentowaną grupą w badaniu były osoby w przedziale od 31 do 50 lat. Nieco poniżej 1/7 ankietowanych stanowią mieszkańcy z grupy wiekowej od 18 do 30 lat. Zauważalny jest niski udział osób w wieku poprodukcyjnym, oscylujący na poziomie 2,8%. Dominującą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym, reprezentując tym samym populację najbardziej aktywną i zaangażowaną w życie publiczne również na poziomie lokalnym. Blisko 35% badanych to osoby wykształceniem średnim. Osoby posiadające wykształcenie zawodowe stanowią niewiele ponad 10% ankietowanych. Udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym łącznie wynosi tylko 2,1%. Kolejną zmienną agregowaną w metryczce kwestionariusza ankietowego był status na rynku pracy. Ponad 80% badanej grupy to osoby pracujące. Odsetek zarówno bezrobotnych jak i uczących się wynosi 3,4%.

Wykres 47 Struktura płci respondentów [%]

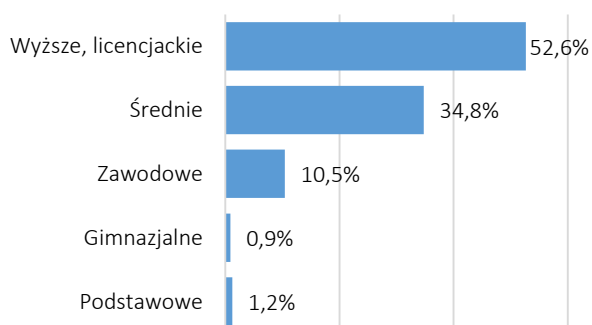
Źródło: opracowanie własne, n=325

Wykres 48 Grupy wiekowe respondentów [%]

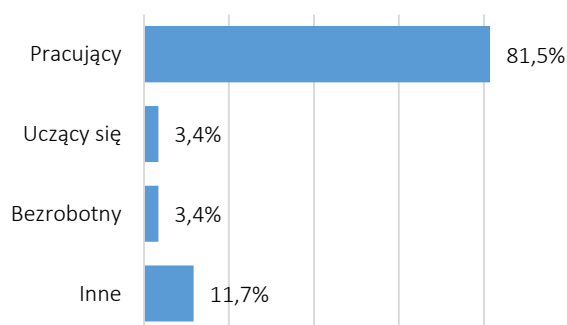
Źródło: opracowanie własne, n=325

Wykres 49 Wykształcenie respondentów [%]

Źródło: opracowanie własne, n=325

Wykres 50 Status na rynku pracy [%]

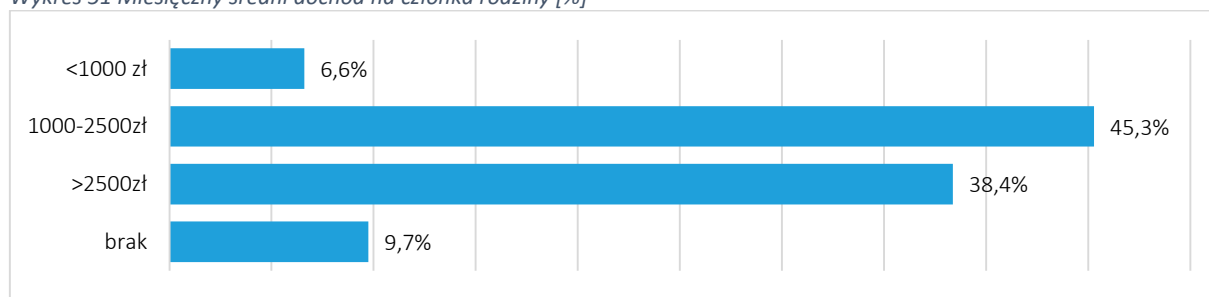

Źródło: opracowanie własne, n=325

Nieco ponad 45% respondentów deklaruje, że średni miesięczny dochód na członka rodziny znajduje się w przedziale 1 000-2 500 złotych. Blisko 40% ankietowanych dysponuje środkami

przekraczającymi 2500 zł na każdego z członków gospodarstwa domowego. Odsetek osób deklarujących dochód poniżej 1000 złotych zwiększył się o 0,1 p.p., odsetek osób deklarujących brak dochodu zmniejszył o 0,3 p.p. Zauważalne zmiany zaszły w przypadku dochodu 1000-2500 złotych i powyżej 2500. Miesięczny średni dochód na członka rodziny pomiędzy 1000 a 2500 złotych deklaruje 45,3% ankietowanych, czyli o 12,3 p.p. mniej niż w badaniu z roku 2017. Średni dochód powyżej 2500 złotych z kolei wskazało 38,4% respondentów – o 13,1 p.p. więcej niż w roku 2017. Ze względu na minimalne zmiany osób deklarujących brak dochodów i dochody poniżej 1000 złotych, wzrost odsetka deklarujących średni miesięczny dochód na członka rodziny powyżej 2500 złotych wskazuje na ogólny wzrost zarobków mieszkańców gminy.

Wykres 51 Miesięczny średni dochód na członka rodziny [%]

Źródło: opracowanie własne, n=325

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Rozdział odnosi się do *przepisu Art. 10e. 3. 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038) o samorządzie gminnym.

Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są, jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywatelowi, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość

szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Brenna

Rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju stanowią główne wyzwanie dla polityki przestrzennej. Proces ten musi wynikać z obecnych i przyszłych potrzeb, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Zaspokojenie rozpoznanych potrzeb lub realizacja przyjętych wizji najczęściej wiąże się z odpowiednim kształtowaniem struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru w powiązaniu z jego otoczeniem, czyli rozwoju jej poszczególnych węzłów i odpowiednich powiązań między nimi.

Dla prawidłowego wyznaczenia zasad polityki przestrzennej, niezbędne jest zachowanie komplementarności z dokumentami wyższego rzędu, a więc m.in. bezpośrednio z zasadami polityki przestrzennej określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego 2020+, a pośrednio z zasadami polityki przestrzennego zagospodarowania kraju przyjętymi w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Stąd wskazać można trzy podstawowe wyzwania polityki przestrzennej determinujące cele i kierunki rozwoju przestrzennego: KONKURENCYJNOŚĆ, SPÓJNOŚĆ I RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU.

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest zasada zachowania zasady zrównoważonego rozwoju, oznaczająca taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania

możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta pozwala kształtować ład przestrzenny, zapewniając utrzymanie właściwych relacji estetycznych, funkcjonalnych i ekonomicznych zarówno pomiędzy różnymi sposobami zagospodarowania terenów zurbanizowanych, jak i w relacjach pomiędzy układem przyrodniczym i antropogenicznym.

ładu przestrzennego, przejawiającą się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiając uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniając w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Łączy się z nią również zasada zrównoważonego rozwoju,

Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Brenna to ponadto:

1. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią – w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod zabudowę mieszkaniową; zapobieganie antropopresji na terenach cennych przyrodniczo (przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu zabudowy).
2. Racjonalne kształtowanie sieci osadniczej – z punktu widzenia transportu i konsumpcji energii, a więc spójność i zwartość struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz równowaga terenów zabudowanych i terenów zieleni.
3. Oszczędne i efektywne gospodarowanie przestrzenią – intensyfikacja zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową), stosowanie recyklingu przestrzeni: wykorzystywanie w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych („brownfield”) i niewchodzenie na nowe, niezagospodarowane tereny („greenfield”).
4. Ochrona zasobów środowiskowych – kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, a także wskazanie, poszanowanie i ochrona obszarów cennych przyrodniczo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony).
5. Kształtowanie sieci ekologicznej – ochrona systemu obszarów otwartych (rolnych, leśnych, naturalnych), zachowanie ciągłości obszarów przyrodniczych gwarantujące przewietrzanie, dostępność terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej.
6. Kompensacja ekologiczna – takie zarządzanie przestrzenią, aby zachować zasoby biologiczne i równowagę przyrodniczą oraz wyrównywać szkody w środowisku wynikające z rozwoju przestrzennego, wzrostu poziomu urbanizacji i inwestycji niezbędnych ze względów społeczno-gospodarczych, a pozbawionych alternatywy neutralnej przyrodniczo.

7. Poprawa jakości powietrza – wymiana indywidualnych źródeł ciepła, kompleksowa poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej.
8. Stosowanie zasady racjonalności ekonomicznej, uwzględniającej ocenę korzyści i strat społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych w długim okresie czasu.
9. Wzmacnianie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i zagrożenie utraty bezpieczeństwa energetycznego.
10. Zasada spójności terytorialnej – polega na kształtowaniu przestrzeni w oparciu o rozwój unikatowego potencjału poszczególnych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwojowych, w tym spójności wewnętrznej dzięki zintegrowanemu zarządzaniu rozwojem.
11. Rozwój przestrzeni publicznych – właściwe określenie programu użytkowego w celu przyciągnięcia użytkowników.
12. Rozwój przestrzeni społecznych i sąsiedzkich – integrujących społeczności poszczególnych wsi czy osiedli.
13. Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych – logiczne i oparte na potrzebach mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania.
14. Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej – wzmacnianie tożsamości lokalnej.
15. Rozwój rynku usług turystycznych – promocja turystyki oraz produktów regionalnych.
16. Rozwój systemu komunikacyjnego – organizacja wydajnej sieci transportowej, wzmocnienie funkcjonowania transportu publicznego, poprawa jakości dróg publicznych, rozwój transportu intermodalnego z naciskiem na system rowerów.
17. Stosowanie zasad zrównoważonej mobilności, w tym multimodalność: równoległe skoordynowane zapewnienie różnych środków i form transportu, umożliwiające podróżowanie na wiele sposobów, wieloma trasami; zwiększenie ilości ścieżek rowerowych.
18. Rozwój infrastruktury technicznej, w tym budowanie samodzielności energetycznej, rozwój szerokopasmowego Internetu.
19. Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym – na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich.
20. Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym – uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych.

21. Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią – włączanie społeczności regionalnej i lokalnych w proces kształtowania przestrzeni.– prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.

Załącznik nr 3 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego